

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 6.

ÅREN

1881—1885.

K A L M A R L Ä N .

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Under den femårsperiod, som denna underdåniga berättelse omfattar, har i afseende på länets *naturliga beskaffenhet* ej förekommit annan förändring, än den i allt fall föga märkbara, som föranledts af skogsafverkning och för odling verkställd sänkning af mindre sjöar eller torrläggning af mosstrakter.

Deremot hafva, hufvudsakligen på förslag af den komité, som varit tillsatt i och för undanröjande af oregelbundenheter i rikets administrativa, judiciella, ecklesiastiska och kommunala indelning, under dessa fem år meddelats nådiga beslut om åtskilliga områdens förflyttande dels från ett till annat län, dels från ett härad eller tingslag till ett annat sådant och dels från en till annan inom samma härad och tingslag belägen socken. Länsstyrelsen får nu först redogöra för dem af dessa beslut, som föranledt *ändring af Kalmar läns yttre gränser* och hvilka äro följande:

1:o) Af Virserums socken, som för öfrigt jemte sockenkyrkan tillhörde Aspelands härad i Kalmar län, har en mindre del, benämnd Ånhults skate, af ålder varit belägen inom Östra härad af Jönköpings län samt, omfattande hemmanen: 1 mantal Dala N:o 1, 3 mantal Holmskog N:ris 1, 2 och 3, $1\frac{3}{4}$ mantal Korparyd N:ris 1 och 2, $\frac{1}{2}$ mantal Smuge N:o 1, 1 mantal Torp N:o 1, 3 mantal Ånhult N:ris 1, 2 och 3, samt $\frac{7}{8}$ mantal Ånhultaberg N:o 1, eller tillhopa $11\frac{1}{8}$ mantal, varit i sistnämnda

läns jordebok upptagen under Stenbergas socken. Enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 10 oktober 1884 har detta område, hvars folkmängd ofvannämnda komité beräknat till 366 personer, blifvit från och med 1885 års början, i administrativt och juridiskt hänseende äfvensom i jordeboken, öfverflyttadt från Stenbergas till Virserums socken samt i följd deraf förlagdt från Östra häradas tredje länsmansdistrikt, Östra häradas fögderi, tingslag och domsaga till Aspelands häradas vestra länsmansdistrikt, Aspelands och Handbörds häradas fögderi, Aspelands tingslag samt Aspelands och Handbörds domsaga; dock att hemmanens dåvarande väghållningsskyldighet skulle ega bestånd, intilldess af annan laglig orsak ändring deri påkallades.

2:o) Genom nådigt bref den 26 november 1885 har beslutats, att de till Dalhems socken i Norra Tjusts härad af detta län hörande, men inom Kinda härad af Östergötlands län belägna och af 131 personer bebodda fastigheterna: skattehemmanet 1 mantal Fagerdal N:o 1 och frälsehemmanet $\frac{1}{8}$ mantal Örshult N:o 1, jemte en under förstnämnda hemman upptagen lägenhet, skola från 1887 års ingång förflyttas från Östergötlands län och Kinda härad till Kalmar län och Norra Tjusts härad samt i följd deraf förläggas från Kinda häradas norra länsmansdistrikt, Kinda och Ydre häradas fögderi, Kinda tingslag samt Kinda och Ydre domsaga till Norra Tjusts häradas norra länsmansdistrikt, Norra

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-46.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.....	1.
Tab. Litt. A. Förteckning å Kalmar läns socknar jemte uppgift om deras areal, hemmantal, folkmängd och civila indelning.....	4-5.
2. Invånare.....	6.
Tab. Litt. B. Öfversigt af folkmängdens ökning eller minskning i Kalmar län under nedanstående fem qvinqvennier....	6.
Tab. Litt. C. Jemförelse mellan nativiteten och mortaliteten i Kalmar län under nedanstående år.....	7.
Tab. Litt. D. Från Kalmar län till främmande länder utflyttade och till detta län från främmande länder inflyttade personer under åren 1881-1885.....	8.
3. Näringar.....	12.
Tab. Litt. E. Med lån af allmänna medel understödda företag till vattensjuka markers aftappning och torrläggning.....	13.
Tab. Litt. F. Spanmåls utförsel till och införsel ifrån utrikes orter åren 1881-85.....	15.
Tab. Litt. G. Antal underhållna kreatur (efter hushållningssällskapens uppgifter).....	16.
Tab. Litt. H. Uppgift om Kungl. Stuteriet på Ottenby åren 1881-85.....	17.
4. Kommunikationsanstalter och varuutbyten.....	25.
Tab. Litt. I. Summarisk uppgift å antalet och drägtigheten af alla de fartyg (segel- och ångfartyg), som under hvardera af åren 1881-85 från eller till utrikes orter blifvit in- och utklarerade vid tullkamrarne i Kalmar län.....	32.
5. Kameralförhållanden.....	34.
6. Politi.....	35.
 Tabellbilagor	 47-60.
Tab N:o 1. Folkmängden i Kalmar län, åren 1881-1885.....	47.
Tab N:o 2. Allmänna vägar och skjutsning i Kalmar län, åren 1881-1885.....	48.
Tab N:o 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m.m. i Kalmar län, år 1885.....	49.
Tab N:o 4. Egendomar af fideikommissnatur i Kalmar län, år 1885.....	50.
Tab N:o 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag i Kalmar län, år 1885.....	50-51.
Tab N:o 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar i Kalmar län, år 1885.....	51.
Tab N:o 7. Brandförsäkrings-inrättningarnes verksamhet i Kalmar län, åren 1881-1885.....	51-52.
Tab N:o 8. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Kalmar län, år 1885.....	53-60.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 6.

ÅREN

1881—1885.

K A L M A R L Ä N .

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Under den femårsperiod, som denna underdåniga berättelse omfattar, har i afseende på länets *naturliga beskaffenhet* ej förekommit annan förändring, än den i allt fall föga märkbara, som föranledts af skogsafverkning och för odling verkställd sänkning af mindre sjöar eller torrläggning af mosstrakter.

Deremot hafva, hufvudsakligen på förslag af den komité, som varit tillsatt i och för undanröjande af oregelbundenheter i rikets administrativa, judiciella, ecklesiastiska och kommunala indelning, under dessa fem år meddelats nådiga beslut om åtskilliga områdens förflyttande dels från ett till annat län, dels från ett härad eller tingslag till ett annat sådant och dels från en till annan inom samma härad och tingslag belägen socken. Länsstyrelsen får nu först redogöra för dem af dessa beslut, som föranledt *ändring af Kalmar läns yttre gränser* och hvilka äro följande:

1:o) Af Virserums socken, som för öfrigt jemte sockenkyrkan tillhörde Aspelands härad i Kalmar län, har en mindre del, benämnd Ånhults skate, af ålder varit belägen inom Östra härad af Jönköpings län samt, omfattande hemmanen: 1 mantal Dala N:o 1, 3 mantal Holmskog N:ris 1, 2 och 3, $1\frac{3}{4}$ mantal Korparyd N:ris 1 och 2, $\frac{1}{2}$ mantal Smuge N:o 1, 1 mantal Torp N:o 1, 3 mantal Ånhult N:ris 1, 2 och 3, samt $\frac{7}{8}$ mantal Anhultaberg N:o 1, eller tillhopa $11\frac{1}{8}$ mantal, varit i sistnämnda

läns jordebok upptagen under Stenbergas socken. Enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 10 oktober 1884 har detta område, hvars folkmängd ofvannämnda komité beräknat till 366 personer, blifvit från och med 1885 års början, i administrativt och juridiskt hänseende äfvensom i jordeboken, öfverflyttadt från Stenbergas till Virserums socken samt i följd deraf förlagdt från Östra härad tredje länsmansdistrikt, Östra härad fögderi, tingslag och domsaga till Aspelands härad vestra länsmansdistrikt, Aspelands och Handbörds härad fögderi, Aspelands tingslag samt Aspelands och Handbörds domsaga; dock att hemmanens dåvarande väghållningsskyldighet skulle ega bestånd, intilldess af annan laglig orsak ändring deri påkallades.

2:o) Genom nådigt bref den 26 november 1885 har beslutats, att de till Dalhems socken i Norra Tjusts härad af detta län hörande, men inom Kinda härad af Östergötlands län belägna och af 131 personer bebodda fastigheterna: skattehemmanet 1 mantal Fagerdal N:o 1 och frälsehemmanet $\frac{1}{8}$ mantal Örshult N:o 1, jemte en under förstnämnda hemman upptagen lägenhet, skola från 1887 års ingång förflyttas från Östergötlands län och Kinda härad till Kalmar län och Norra Tjusts härad samt i följd deraf förläggas från Kinda härad norra länsmansdistrikt, Kinda och Ydre härad fögderi, Kinda tingslag samt Kinda och Ydre domsaga till Norra Tjusts härad norra länsmansdistrikt, Norra

och Södra Tjusts härads fögderi, Norra och Södra Tjusts tingslag och Tjusts domsaga, dock att derigenom icke sker någon rubbning i den fastigheterna derförinnan tillkommande rättighet till andel i Kinda härads allmänning, äfvensom att den fastigheterna åliggande väg- och brobyggnadsskyldighet fortfarande utgöres i enlighet med gällande vägdelning, intilldess ändring deri af annan anledning kan varda i behörig ordning vidtagen.

3:o) Karlstorps socken har hittills varit mellan Jönköpings och Kalmar län så fördelad, att $20\frac{3}{4}$ mantal jemte kyrkan tillhört Östra härad af det förstnämnda och den öfriga socknedelen, utgörande $17\frac{3}{4}$ mantal med en folkmängd af 633 personer, Aspelds härad af Kalmar län. Enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 4 december 1885 skall sistberörda socknedel vid 1887 års början i administrativt och judicielt hänseende förläggas till Östra härad och Jönköpings län samt i följd deraf skiljas från Aspelds härads vstra länsmansdistrikt, Aspelds och Handbörds härads fögderi, Aspelds tingslag samt Aspelds och Handbörds domsaga och förenas med Östra härads andra länsmansdistrikt, Östra härads fögderi, tingslag och domsaga; dock att de öfverflyttade hemmanens förutvarande väghållningsskyldighet skall ega bestånd, intilldess af annan laglig orsak ändring deri påkallas.

4:o) I fråga om det af 16 personer bebodda hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Lafkulla N:o 1, som, ehuru hörande till Järeda socken af Aspelds härad, likväl är helt och hållet beläget inom i nästföregående punkt omförmälda, förut Kalmar län tillhörande del af Karlstorps socken, har Kungl. Maj:t den 4 december 1885 eller samma dag, förordnande meddelats om sagde socknedels öfverflyttande till Jönköpings län, i nåder beslutat, att berörda hemman skall vid 1887 års början, i administrativt, judicielt, kyrkligt och kommunalt hänseende äfvensom i jordeboken, förläggas från Järeda socken och Aspelds härad i Kalmar län till Karlstorps socken och Östra härad i Jönköpings län, samt i följd deraf skiljas från Aspelds härads vstra länsmansdistrikt, Aspelds och Handbörds fögderi, Aspelds tingslag samt Aspelds och Handbörds härads domsaga och förenas med Östra härads andra länsmansdistrikt samt Östra härads fögderi, tingslag och domsaga; dock med vissa vilkor i afseende på dels nuvarande kyrkoherdens och kyrkobetjeningens i Järeda församling rätt till löneförmåner från det öfverflyttade hemmanet och dels bibehållandet af hemmanets förra väghållningsskyldighet, tilldess ändring deruti kan varda af annan laglig orsak vidtagen.

5:o) Enär af Lönnberga, för öfrigt jemte kyrkan inom Aspelds härad af Kalmar län belägna socken, skattehemmanen 1 mantal Katebo N:o 1, 1 mantal Lifvarp N:o 1 och $\frac{3}{4}$ mantal Sjöarp N:o 1 räknades till Jönköpings län och Södra Vedbo härad, i hvars jordebok dessa hemman voro upptagna under Hälsleby socken, beslutades genom nådigt bref den 30 december 1884, att dessa hemman skulle, dock först vid innevarande års ingång, i jordeboken öfverföras från Hälsleby till Lönnberga socken samt i följd deraf skiljas från Södra Vedbo härads södra länsmansdistrikt, Norra och Södra Vedbo härads fögderi och domsaga samt Södra Vedbo tingslag och förläggas till Aspelds härads vstra länsmansdistrikt, Aspelds och Handbörds härads domsaga och fögderi samt Aspelds tingslag; dock att hemmanen komme att fortfarande bibehålla sin väghållningsskyldighet inom Södra Vedbo härad, intilldess af annan anledning ny vägdelning derstädes blefve vidtagen.

För en fullständig omreglering af Kalmar läns yttre gränser, så att de icke vidare komma att genomskära någon socken, erfordras, att äfven några andra af förbemälda komité väckta förslag bringas till lämplig verkställighet. Dessa af länsstyrelsen under de senare åren handlagda, men vid femårsperiodens slut ännu icke af Kungl. Maj:t afgjorda frågor afse:

dels, att den del af Yxnerums till störste delen i Skärkinds härad af Östergötlands län belägna socken, som för närvarande ligger inom Norra Tjusts härad af Kalmar län, och hvilken socknedel, benämnd Yxnerums skate, omfattar $2\frac{3}{4}$ mantal med 346 invånare, måtte från sistnämnda härad och län öfverflyttas till Skärkinds härad och Östergötlands län;

dels, att af Rumskulla socken, hvars störste del jemte sockenkyrkan ligger inom Kalmar län, men ett 18 mantal och 721 invånare omfattande område är beläget inom Ydre härad af Östergötlands län, den sålunda afskilda delen måtte från sistnämnda härad och län förläggas till Sevede härad af Kalmar län; och

dels, att den del af Visseferda i öfrigt inom Kalmar län och Södra Møre härad belägna socken, som ligger i Konga härad af Kronobergs län samt under namn af Kåraböket utgöres af $18\frac{1}{2}$ mantal med 1,244 personers folkmängd, måtte förläggas från Kronobergs län och Konga härad till Kalmar län och Södra Møre härad.

Under femårsperioden hafva meddelats nedannämnda nådiga beslut angående sådana territoriala omregleringar, som, utan att beröra länets yttre gränser, medfört *förändringar af vissa härads- och tingslagsområden*:

1:o) den 7 december 1883 förordnades, att den förut under indragna militiebostället Stufverum i Lofta socken af Norra Tjusts härad lydande, men invid Vesterviks stad belägna och sedan år 1739 af samma stad arrenderade lägenheten Stegeholmen N:o 2 eller Slottsholmen, med en ytvidd af 12 kvadratref 40 kvadratstänger, skulle vid 1885 års början i judicielt, administrativt och ecklesiastikt hänseende skiljas från Lofta socken och Norra Tjusts härad samt förenas med staden Vestervik; med föreskrift tillika, att berörda lägenhet skulle uteslutas ur landets jordebok och kronoräkenskaperna, samt den deraf till statsverket utgående ränta eller arrendeavgift af staden redovisas;

2:o) den 21 december 1883, att utjordarna Gröninge eller Gröningsäng och Kumlan komme att vid 1885 års början öfverflyttas från Gamleby socken i Södra Tjusts till Lofta socken i Norra Tjusts härad;

3:o) den 28 mars 1884, att kronoskattehemmanet 1 mantal Åsjögle N:o 1, hvilket, ehuru hörande till Mörlunda socken, hade ett från öfrige delar af samma socken afskildt läge utmed gränsen af Kristdala socken, skulle vid 1885 års ingång i administrativt och kommunalt samt ecklesiastikt och judicielt hänseende skiljas från Mörlunda socken och Aspelds härad samt förläggas till Kristdala socken och Tunaläns härad; hvarjemte meddelats vissa föreskrifter angående dels hemmanets väghållningsskyldighet och derifrån utgående bidrag till presterskapets och kyrkobetjeningens aflöning samt dels om skyldighet för Åsjögle byamän, enligt deras åtagande, att tillösa sig delaktighet i Kristdala församlings gemensamma kassor och skolhus jemte skollärarebostad;

4:o) den 16 oktober 1884, att den del af Tuna socken i Tunaläns härad, som, omfattande 7 mantal med 635 invånare,

varit under namn af Tuna skate belägen inom Sevede härad, komme att vid 1885 års ingång förläggas till Tunaläns härad samt i följd deraf skiljas från Sevede härads södra länsmandistrikt och Sevede tingslag samt förenas med Tunaläns härads länsmandistrikt och Tunaläns tingslag; dock att de öfverflyttade hemmanens dåvarande väghållningsskyldighet förblefve oförändrad, intilldess ändring deri af annan laglig anledning kunde komma att påkallas;

5:o) den 30 december 1884, att hemmanet Österskog N:o 1 om $1\frac{3}{8}$ mantal och bebodt af 50 personer, hvilket till Högsrums socken hörande hemman hade ett derifrån afskildt läge utmed Glömminge socken, skulle vid 1886 års ingång, såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken, öfverflyttas från Högsrums till Glömminge socken samt i följd deraf förläggas från Slättbo härad, Runstens länsmandistrikt, Ölands Norra Mots fögderi och tingslag till Algutsrums härad, Algutsrums härads länsmandistrikt samt Ölands Södra Mots fögderi och tingslag; i sammanhang hvarmed föreskrifter meddelats angående hemmanets väghållningsskyldighet samt bidrag till dåvarande presterskaps och kyrkobetjenings aflöning;

6:o) den 20 mars 1885 förordnades angående Runstens socken, hvaraf större delen eller $30\frac{3}{4}$ mantal med 877 invånare låg i Runstens härad, men en mindre del, omfattande $13\frac{7}{8}$ mantal och 408 invånare, var belägen i Möckleby härad, att sistnämnde socknedel skulle med 1886 års ingång i jordeboken föras under Runstens socken i Runstens härad samt i följd deraf förläggas från Möckleby härads länsmandistrikt samt Ölands Södra Mots fögderi och tingslag till Runstens härads länsmandistrikt samt Ölands Norra Mots fögderi och tingslag; dock att de öfverflyttade hemmanens dåvarande väghållningsskyldighet komme att ega bestånd, intilldess ändring deruti af annan laglig anledning påkallades;

7:o) den 11 december 1885, i fråga om sammanförande inom ett härad af Hvena socken, af hvilken, ehuru till störste delen jemte sockenkyrkan belägen i Sevede härad, likväl en mindre del under namn af Hvena skate, omfattande $4\frac{3}{8}$ mantal med 756 invånare, låg i Aspelandes härad, förordnades, att denna sockens inom sistnämnda härad belägna fastigheter skola med 1887 års ingång förläggas till Sevede härad samt i följd deraf skiljas från Aspelandes härads östra länsmandistrikt, Aspelandes och Handbörds härads fögderi, Aspelandes tingslag och Aspelandes och Handbörds domsaga samt läggas till Sevede härads södra länsmandistrikt, Tunaläns och Sevede härads fögderi, Sevede tingslag och Sevede och Tunaläns domsaga; dock med det i nästföregående punkt nämnda förbehåll i afseende på väghållningsskyldigheten.

Det torde böra omförmälas, att genom sistberörda omflyttning Kalmar regementes vapenöfnings- och lägerplats Hultsfred numera tillhör Sevede härad.

Angående nödiga befunna *territorialförändringar, som afse endast sockenområden* inom samma härad och hvilkas genomförande således icke rubbar länets indelning i härad eller tingslag, har under de fem ifrågavarande åren Kungl. Maj:ts meddelat följande nådiga beslut:

1:o) den 21 december 1883, att det till Södra Vi socken i Sevede härad hörande, men inom Pelarne sockens område i samma härad belägna frälsehemmanet $\frac{1}{8}$ mantal Måsnästorp N:o 1 skulle vid 1885 års början öfverflyttas, såväl i kyrkligt och

kommunalt hänseende som i jordeboken, från Södra Vi till Pelarne socken samt från Sevede härads norra till samma härads södra länsmandistrikt;

2:o) äfvenledes den 21 december 1883, i fråga om de då till Djursdala socken hörande, men inom Södra Vi sockens gränser belägna frälsehemmanen 2 mantal Flaka N:ris 1 och 2, jemte skatteutjorden Flaka N:o 4, att dessa af 57 personer bebodda fastigheter skulle vid 1885 års början, såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken, hvari nya nummer komme att dem åsättas, öfverflyttas från Djursdala till Södra Vi socken; i sammanhang hvarmed föreskrifter meddelats om de af hemmanen och utjorden utgående bidrag till presterskaps och kyrkobetjenings aflöning;

3:o) den 15 februari 1884, att inom Södra Möre härad det förut till Mortorps socken hörande frälsehemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Vântorp N:o 1, med 6 invånare, skulle vid 1885 års början öfverflyttas från nämnda socken till Arby socken, såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken, deruti med åsatt nytt nummer 4, i följd hvaraf detta hemman komme att förläggas från Södra Möre härads nordöstra till häradets östra länsmandistrikt; dock att vederbörande presterskap och kyrkobetjening i Mortorps församling skulle för sin tjenstetid bibehållas vid de löneförmåner, som af sagda hemman utgå;

4:o) jemväl den 15 februari 1884, att inom Ölands Södra Mot utjordarna Alby N:o 2 och Triberga N:o 4, eller Södra Qvinneby, skulle vid 1885 års början i kyrkligt och kommunalt hänseende öfverflyttas från Hulterstads till Stenåsa socken;

5:o) den 3 oktober 1884, att inom Södra Tjusts härad frälsehemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Anvedebo N:o 1 skulle, såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken, med början af år 1885 öfverföras från Hjorteds till Hallingebergs socken samt i följd deraf förläggas från Södra Tjusts härads södra länsmandistrikt till häradets norra länsmandistrikt; dock med vissa föreskrifter i afseende å dels skyldighet för Ankarsrums bruksaktiebolag, såsom egare till nämnda hemman, att tillösa sig ett af Hjorteds församling å hemmanets egor uppfördt nytt folkskolehus, dels huru förhållas skulle med de från ifrågavarande hemman utgående bidrag till presterskapets och kyrkobetjenings aflöning samt dels skyldighet för Hallingebergs kommun att för hemmanet Anvedebo deltaga i amorteringen af ett utaf Hjorteds kommun upptaget lån för jernvägsanläggning;

6:o) den 13 februari 1885, att inom Ölands Södra Mot skulle vid 1886 års ingång, i kyrkligt och kommunalt hänseende samt i jordeboken, öfverflyttas hemmanet $\frac{7}{8}$ mantal N:o 2 Parteby från Smedby till Kastlösa socken och hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Parteby, hvilket i 1880 års jordebok betecknats med N:o 1, från Kastlösa till Smedby socken, samt att hemmanet $\frac{7}{8}$ mantal Parteby skulle i jordeboken för Kastlösa socken erhålla N:o 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Parteby i jordeboken för Smedby socken N:o 2; i sammanhang hvarmed föreskrifter meddelats rörande de från dessa hemman efter öfverflyttningen utgående bidrag till presterskaps och kyrkobetjenings aflöning.

För öfrigt torde här böra anföras:

dels att de båda socknar, som, utgörande Eds pastorat, förut kallats, den ena Eds socken och den andra Eds kapells socken, numera, enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 4 juli 1884, uppdragas i jordeboken hvar för sig under benämning af: den förra socknen Vestra Ed och den senare Östra Ed; samt

Tab. Litt. A. Förteckning å Kalmar läns socknar jemte uppgift om deras areal, hemmantal, folkmängd och civila indelning.

Socknarnas namn.	Kvadratmil af fast mark.	Förmedlade hemmantalet.	Folkmängden, enligt mantalslängderna.			Väglängd från socknekyrkan till länsresidenset i hela och tiondedels mil.	Enligt den civila indelningen tillhöra socknarna:						
			1875.	1880.	1885.		länsmansdistrikt.	härad.	fögderi.	domsaga.			
Gårdserum.....	1'223	27'75	2,353	2,344	2,237	23'4	Norra Tjusts norra.	Norra Tjusts.	Tjusts.	Norra och Södra Tjusts härad.			
Tryserum.....	1'492	43'75	3,008	2,924	2,742	23'1							
Hannäs.....	0'068	21'88	1,709	1,715	1,632	23'4							
Yxnerums skate.....	0'254	2'75	338	346	375	24'5							
Ukna.....	1'339	43'88	2,887	2,967	2,771	22'0							
Dalhem (hvad deraf tillhör länet).	1'247	26'13	1,683	1,690	1,701	20'0							
Vestra Ed.....	1'428	51'33	3,639	3,627	3,463	20'0							
Östra Ed.....	0'357	31'38	1,529	1,576	1,504	21'5							
Lofta.....	1'105	79'06	3,202	3,296	3,305	19'0							
Loftahammar.....	0'996	40'13	2,385	2,478	2,385	21'0							
Gamleby.....	0'391	48'38	2,723	2,857	2,838	18'5	Södra Tjusts norra.	Södra Tjusts.	Tjusts.				
Odensvi.....	1'138	47'50	1,905	1,907	1,875	18'1							
Hallingeberg.....	1'209	34'88	2,819	2,873	3,238	17'8							
Törnfall.....	0'764	25'75	1,405	1,523	1,511	17'5							
Locknevi.....	1'292	24'75	2,635	2,507	2,364	16'5							
Blackstad.....	0'729	22'00	1,629	1,648	1,534	16'8							
Gladhammar.....	1'056	25'75	2,757	2,729	2,517	16'0							
Vesterrum.....	1'265	29'63	2,051	1,959	1,867	15'8							
Hjorted.....	2'104	46'88	4,013	4,249	3,742	14'5							
Rumskulla (hvad deraf tillhör länet)	0'819	26'17	1,273	1,246	1,233	14'5							
Södra Vi.....	2'031	47'55	3,190	3,361	4,434	14'9	Sevede norra.	Sevede.	Tunaläns och Sevede.				
Djursdala.....	0'584	15'25	1,204	1,232		15'1							
Frödinge.....	1'294	38'37	2,092	2,112	2,019	15'0							
Vimmerby landsförsamling.....	1'323	32'50	2,431	2,523	2,342	14'0							
Pelarne.....	0'459	27'00	842	859	797	14'8							
Hvena (utom Hvena skate).....	1'835	43'62	3,395	3,414	3,356	12'8				Sevede södra.	Tunaläns.	Tunaläns.	
Tuna.....	1'994	36'25	3,083	3,146	2,987	13'5							
Misterhult.....	3'421	71'00	6,459	6,615	6,368	11'0							
Kristdala.....	1'940	38'37	3,741	3,764	3,786	10'8							
Mörlunda.....	2'413	46'50	4,170	4,279	4,025	9'8							
Tveta.....	0'632	15'50	980	1,078	998	10'1							
Hvena skate.....	0'292	4'37	562	756	774	12'0							
Målilla.....	1'812	26'00	3,062	2,244	2,234	10'6							
Gårdveda (Gottfridsdal).....	0'548	13'92		864	924								
Lönnerberga (hvad deraf tillhör länet)	0'711	24'37	1,319	1,288	1,248	13'2	Aspelands östra.	Aspelands.	Aspelands och Handbörds.				
Virserum (hvad deraf tillhör länet)	1'465	54'13	2,351	2,386	2,712	10'0							
Järeda.....	0'682	19'75	1,002	978	925	11'0							
Karlstorps skate.....	0'492	17'75	680	633	621	12'5							
Högsby.....	3'520	79'37	6,974	6,880	6,426	7'0							
Långemåla.....	1'234	23'19	2,051	2,035	2,050	5'7							
Fliseryd.....	2'237	38'00	3,397	3,438	3,313	6'8							
Fagerhult.....	1'622	46'63	2,690	2,787	2,722	7'7							
Kråkemåla.....	1'600	23'75	2,162	2,251	2,251	5'6							
Döderhult.....	2'559	43'94	4,581	4,977	5,199	8'6							
Mönsterås.....	1'467	69'25	5,252	4,866	4,687	5'0	Stranda norra.	Stranda.	Aspelands och Handbörds.				
Ålem.....	1'585	63'75	4,574	4,673	4,668	3'9							
Ryssby.....	1'402	62'13	4,330	3,675	3,639	1'9							
Åby.....	1'088	68'50	2,953	2,957	2,758	1'5							
Bäckebo.....	1'921	27'62	2,347	2,876	2,726	3'6							
Kalmar lauds församling.....	0'140	16'25	489	506	457	—							
										Norra Möre öfra.	Norra Möre.	Norra Möre och Stranda.	Norra Möre och Stranda.

Socknarnas namn.	Qvadratmil af fast mark.	Förmedlade hemmantalet.	Folkmängden, enligt mantalslängderna.			Väglängd från socknekyrkan till länsresidenset i hela och tiondedels mil.	Enligt den civila indelningen tillhöra socknarna:			
			1875.	1880.	1885.		länsmansdistrikt.	härad.	fögderi.	domsaga.
Dörby	0 279	31 25	1,159	1,194	1,206	0 8	Norra Möre nedra.			
Klückeberga	0 328	33 37	1,184	1,170	1,205	0 8				
Förlösa	0 494	33 67	1,643	1,699	1,639	1 3				
Kristvalla	1 045	26 12	1,999	1,953	1,877	3 3	Södra Möre nordöstra.			
Ljungby	1 104	77 96	3,493	3,834	3,799	1 4				
St Sigfrid	0 388	14 75	1,085	1,075	976	2 0				
Hossmo	0 137	21 21	725	739	717	1 0	Södra Möre östra.	Södra Möre.	Södra Möre.	Södra Möre.
Mortorp	0 887	25 13	2,065	2,105	1,931	2 0				
Oskar	0 620	12 25	1,973	2,049	1,929	3 5				
Arby	1 565	32 25	1,707	1,767	1,768	2 0	Södra Möre östra.			
Karlslunda		13 63	1,866	1,923	1,877	3 0				
Hagby	0 210	30 75	1,310	1,278	1,286	2 1	S. Möres östra.			
Halltorp	0 464	40 00	1,451	1,429	1,442	3 0				
Våxtorp	0 120	18 58	878	880	874	2 4				
Söderåkra	0 915	76 79	4,914	4,958	4,897	3 8	S. Möre södra.			
Torsås	1 993	64 08	6,463	6,634	6,387	4 3				
Gullabo	1 216	22 12	3,102	3,240	3,138	6 5	S. Möre vestra.			
Vissefjerda (hvad deraf tillhör länet)	1 872	67 92	5,140	5,320	5,194	5 3				
Madesjö med Nybro köping	3 301	95 99	9,315	9,321	9,298	3 1	S. Möre norra.			
Böda	1 088	31 31	2,082	2,194	2,180	8 6				
Högby	0 549	36 31	2,803	2,855	2,762	7 6	Åkerbo.			
Källa	0 230	19 00	966	981	1,002	7 2				
Persnäs	0 486	30 96	1,840	1,876	1,974	6 5				
Föra	0 314	20 00	985	1,017	1,021	5 9	Slättbo.	Ölands Norra Mot.	Ölands Norra Mot.	
Löt	0 283	22 44	945	967	885	4 9				
Alböke	0 363	19 00	960	910	883	4 8				
Köping	0 421	37 50	1,733	1,714	1,839	4 0	Runstens.			
Ekby	0 102	11 38	433	382	373	4 6				
Bredsåtra	0 244	23 25	991	969	950	4 3				
Gärdslösa	0 451	47 37	1,899	1,860	1,757	3 8	Runstens.			
Långlöt	0 277	20 31	689	660	649	3 2				
Repplinge	0 378	31 44	1,252	1,210	1,161	3 2				
Högsrum	0 362	20 06	1,092	1,086	1,074	2 5	Möckleby.			
Runsten	0 400	44 63	1,278	1,285	1,230	2 8				
Norra Möckleby	0 313	30 44	1,141	1,127	1,086	2 2				
Sandby	0 382	19 38	689	718	674	2 4	Möckleby.			Ölands.
Gårdby	0 174	14 75	611	556	523	2 1				
Hulterstad	0 455	21 00	1,235	1,207	1,130	3 9				
Stenåsa	0 374	23 50	886	852	832	3 1	Gräsgårds.	Ölands Södra Mot.	Ölands Södra Mot.	
Segerstad	0 299	14 75	613	574	560	4 7				
Gräsgård	0 298	24 94	977	981	958	5 3				
Ås	0 209	16 50	626	628	612	6 2	Gräsgårds.	Ölands Södra Mot.	Ölands Södra Mot.	
Ventlinge	0 184	13 63	628	646	638	5 4				
Smedby	0 243	18 00	593	591	606	3 7				
Södra Möckleby	0 313	15 31	1,117	1,068	952	4 3	Algutsrums.			
Kastlösa	0 480	38 31	1,160	1,152	1,098	3 2				
Resmo	0 311	17 37	741	783	713	2 3				
Mörbylånga	0 254	20 75	971	1,109	1,029	3 0	Algutsrums.			
Vickleby	0 328	16 63	837	871	888	1 8				
Torslunda	0 490	39 31	2,039	1,980	1,922	1 3				
Glömminge	0 307	21 38	1,168	1,141	1,087	1 7	Algutsrums.			
Algutsrum	0 358	22 35	1,198	1,200	1,167	1 3				

dels att Kungl. Maj:t den 1 februari 1884 förordnat, att Kalmar domkyrko- och slotts församlingar skola förenas till en för stadens hela befolkning gemensam kyrkoförsamling, med vilkor, att gudstjenst fortfarande såsom hittills förrättas såväl i slotts-kyrkan som i domkyrkan, i hvilken senare såsom hufvudkyrka lagliga publikationer skola uppläsas.

Genom här ofvan anförda territorialförflyttningar hafva hvarjehanda förändringar uppkommit i den sockenstatistik för länets landsbygd, som intagits i början af föregående femårsberättelser. Den nu upprättade utvisas af *tabell Litt. A* här ofvan.

Följande sammandrag af denna sockenstatistik visar, huru å länets landsbygd arealvidden af fast mark, förmedlade hemmantalet och 1885 års folkmängd voro *fögderivis* fördelade:

F ö g d e r i e r.	Areal af fast mark i kvadratmil.	Förmedladt hemmantal.	Folkmängd år 1885.
Tjusts	21 557	673 06	43,601
Sevede och Tunaläus.....	15 700	376 08	27,322
Aspelands och Handbörds.....	19 260	433 23	31,223
Norra Möre och Stranda	12 258	475 85	30,061
Södra Möre.....	14 792	613 41	45,513
Ölands Norra Mot.....	5 948	415 46	19,740
Ölands Södra Mot.....	5 772	391 30	16,475
Summa	95 287	3,378 99	¹⁾ 213,935

¹⁾ I sockenstatistiken har folkmängden upptagits efter mantalslängderna, som i allmänhet avvika något från presterskapets uppgifter.

2. Invånare.

Bilagda efter formulär upprättade **tabell N:o 1** utvisar för hvardera af de ifrågavarande fem åren antalet af länets manliga, qvinliga och sammanräknade *befolkning*, särskildt för landsbygden, för hvarje stad och för hela länet. Men före afgifvandet af de yttranden, hvartill siffrorna i nämnda tabell kunna föränleda, har det synts länsstyrelsen vara af intresse att för en längre tidrymd genomgå och periodvis anteckna uppgifterna om timade förändringar i afseende på folkmängdens totalbelopp dels för länet i dess helhet samt dels särskildt för land och stad. För sådant ändamål har länsstyrelsen låtit uppgöra nedanstående tabellariska öfversigt (*tabell Litt. B*), hvilken för den senast förflutna tiden af 25 år upptager de på presterskapets uppgifter grundade folkmängdstalen, så som de befunnits den 31 december af sista året i hvarje qvinnevium, utvisande jemväl till både personantal och procent den ökning eller minskning, som under hvarje slutad femårsperiod egt rum.

Af denna öfversigt framgår:

att hela länets folkmängd, som den 31 december 1860 utgjorde 221,029 personer, under de närmast derpå följande fyra femårsperioder, men synnerligast under den första af dem, oaf-

brutet ökats, så att den vid slutet af år 1880 uppgick till 245,105 personer, hvilken ökning för alla 20 åren tillhopa uppgått till 24,076 personer, motsvarande 10·9 procent af folkstocken vid 1860 års utgång;

att af denna folkökning belupit sig på landsbygden 16,582 personer eller 8·17 procent och på städerna 7,494 personer, som motsvarar 41·68 procent;

men att under den i öfversigten behandlade 25-årsperiodens sista qvinnevium, omfattande åren 1881—1885, folkökningen, ehuru den äfven då fortgått i städerna, hvilkas sammanräknade befolkning från 25,473 stigit till 27,047 personer och således ökats med 1,574 personer eller 6·18 procent, likväl hvad landsbygden angår icke allenast upphört, utan efterträds af en icke ringa folkförminskning, uppgående till 6,172 personer eller 2·78 procent, hvarigenom i totala folkmängden för hela länet uppkommit under dessa fem år en minskning af 4,598 personer, motsvarande 1·89 procent af hela antalet vid 1880 års slut.

Den omförmälda öfversigten, upprättad endast för att visa, huru folkmängden i allmänhet under hvarje af de deruti afsedda qvinneviumerna stigit eller sjunkit, upptager ej förhållandet der-

Tab. Litt. B. Öfversigt af folkmängdens ökning eller minskning i Kalmar län under nedanstående fem qvinnevier.

Femårsperioder.	Hela länets folkmängd.					Särskildt inom länets landsbygd och i städerna.									
	Å femårsperiodens sista dag.	Ökning i		Minskning i		Landsbygden.				Städerna.					
		antal.	proc.	antal.	proc.	Folkmängd vid periodens slut.	Ökning i		Minskning i		Folkmängd vid periodens slut.	Ökning i		Minskning i	
1861—1865	¹⁾ 230,101	9,072	4·10	—	—	¹⁾ 211,384	8,334	4·10	—	—	¹⁾ 18,717	738	4·10	—	—
1866—1870.....	233,110	3,009	1·29	—	—	212,778	1,394	0·66	—	—	20,332	1,615	8·60	—	—
1871—1875.....	239,847	6,737	2·89	—	—	216,956	4,178	1·96	—	—	22,891	2,559	12·09	—	—
1876—1880.....	245,105	5,258	2·19	—	—	219,632	2,676	2·23	—	—	25,473	2,582	11·28	—	—
1881—1885.....	240,507	—	—	4,598	1·89	213,460	—	—	6,172	2·78	27,047	1,574	6·18	—	—
För alla 25 åren	—	19,478	8·81	—	—	—	10,410	5·12	—	—	—	9,068	50·44	—	—

¹⁾ Folkmängden utgjorde den 31 december 1860 i hela länet 221,029, deraf å landsbygden 203,050 och i städerna 17,979.

med inom hvarterda könet. Men utsträcker undersökningen till utrönande jemväl huru folkmassans ökning eller minskning förekommit inom det ena könet i större eller mindre mån än inom det andra, så befinnes:

att från den 31 december 1860 till och med samma månad och dag 1880 folkmängden ökats bland hela länet

mankön från 108,277 till 119,891 eller med 11,614 personer = 10.72 procent
 qvinkön » 112,752 » 125,214 » » 12,462 » = 11.05 »

bland landsbygdens

mankön från 99,900 till 108,090 eller med 8,190 personer = 8.19 procent
 qvinkön » 103,150 » 111,542 » » 8,392 » = 8.10 »

och i städerna:

mankön från 8,377 till 11,801 eller med 3,424 personer = 40.87 procent
 qvinkön » 9,602 » 13,672 » » 4,070 » = 42.39 »

samt att under den senaste femårsperioden eller åren 1881—85 förekommit folkförminskning dels inom hela länet:

bland mankön från 119,891 till 117,663 eller med 2,228 personer = 1.89 procent
 » qvinkön » 125,214 » 122,844 » » 2,370 » = 1.81 »

och dels särskildt å landet:

bland mankön från 108,090 till 105,156 eller med 2,934 personer = 2.71 procent
 » qvinkön » 111,542 » 108,304 » » 3,238 » = 2.90 »

men deremot folkmängdsökning i städerna:

bland mankön från 11,801 till 12,507 eller med 706 personer = 5.90 procent
 » qvinkön » 13,672 » 14,540 » » 868 » = 6.35 »

Häraf framgår, att det numeriska förhållandet mellan de båda könen såväl på landsbygden som i städerna gjort sig nästan oförändradt gällande äfven med hänsyn till den ökning eller minskning, som folkmängden under de omförmälda 25 åren undergått. I huru ringa mån detta förhållande ändrats, visas af följande jemförelse:

	Hela folkmängden.	Mankön, antal.	procent.	Qvinkön, antal.	procent.
<i>Hela länet</i>					
d. 31 dec. 1860.....	221,029	108,277	48.99	112,752	51.01
samma dag 1885.....	240,507	117,663	48.92	122,844	51.08
<i>Landsbygden</i>					
d. 31 dec. 1860.....	203,050	99,900	49.20	103,150	50.80
s. d. 1885.....	213,460	105,156	49.26	108,304	50.74
<i>I städerna</i>					
d. 31 dec. 1860.....	17,979	8,377	46.59	9,602	53.41
s. d. 1885.....	27,047	12,507	46.24	14,540	53.76

Qvinkönets öfvervigt i antal har under de sistförflutna 25 åren således ökats för länet i dess helhet med $\frac{7}{100}$ procent och för städerna i något större mån eller med $\frac{35}{100}$ procent, men deremot på landsbygden minskats med $\frac{6}{100}$ procent. Detta förhållande är så mycket mera märkvärdigt, som jemförelsetabellen Litt. C visar, att, ehuru under femårsperioden affidit 404 flere personer af det manliga än af det qvinliga könet, likväl af de lefvande födda barnen, mankön haft en ännu större öfvervigt, så att sistnämnda kön med 528 personer mera än qvinkönet ingår i det antal individer, som utgör periodens nativitetsöfverskott. Till qvinkönets ändock ökade öfverlägsenhet i afseende på länets totala folkmängd kan ej finnas någon annan förklaringsgrund, än att flere män än kvinnor afflyttat från länet.

Af länets hela folkmängd belöpte sig:

den 31 december 1860 på landsbygden.....	91.86	procent
» och i städerna.....	8.14	» samt
den 31 december 1885 på landsbygden.....	88.75	»
» och i städerna.....	11.25	»

hvadan under denna tidrymd af $\frac{1}{4}$ sekel ländtbefolkningen inom länet i förhållande till hela folkmängden minskats, men stadsbefolkningen deremot ökats med 3.11 procent.

Det märkliga förhållande, att Kalmar läns folkmängd, efter att hafva under en lång följd af år lemnat icke ringa bidrag till den i hela riket fortgående folkökning, deremot under den sistförflutna femårsperioden lidit betydlig förminskning, manar till undersökning för utrönande af de antagliga orsakerna dertill. I sådant afseende är nödigt att först se till, i hvad mån antalet *levvande födda* personer under periodens särskilda år öfver- eller understigit de under samma år *aflidnes* antal. Härom vinnes upplysning genom följande *tabell Litt. C.*

Om till detta läns folkmängd, sådan den var vid slutet af år 1880, eller..... 245,105 personer lägges dels det under perioden 1881—1885 uppkomna nativitetsöfverskottet..... 12,666 » och dels befolkningen i den del af Virserums socken, som under samma period öfverflyttats från Jönköpings till Kalmar län, hvilken befolkning år 1884 utgjorde..... 334 » så hade länets invånareantal den 31 december 1885 bort stiga till 258,105 personer; men då detsamma nämnda dag utgjorde endast..... 240,507 » så finnes en brist af icke mindre än 17,598 personer, eller efter medeltalsberäkning 3,519 personer för hvarje år. Detta deficit i länets på ofvan nämnda grunder beräknade folkmängd kan naturligtvis ej hafva uppkommit annorlunda än derigenom,

Tab. Litt. C.

Jemförelse mellan nativiteten och mortaliteten i Kalmar län under nedanstående år.

År.	Lefvande födda barn af						Summa levvande födda barn.	Antal aflidna personer.			De föddas antal har öfverstigit de dödas med:		
	ä k t a s ä n g.			o ä k t a.				Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.							
1881.....	3,145	2,971	6,116	249	227	476	6,592	1,990	1,890	3,880	1,404	1,308	2,712
1882.....	3,196	2,952	6,148	295	273	568	6,716	1,918	1,820	3,738	1,573	1,405	2,978
1883.....	2,997	2,748	5,745	262	261	523	6,268	2,050	1,960	4,010	1,209	1,049	2,258
1884.....	3,024	2,928	5,952	262	241	503	6,455	1,911	1,958	3,869	1,375	1,211	2,586
1885.....	2,944	2,833	5,777	255	263	518	6,295	2,163	2,000	4,163	1,036	1,096	2,132
Hela femårsperioden.	15,306	14,432	29,738	1,323	1,265	2,588	32,326	10,032	9,628	10,060	6,597	6,009	12,606

att från detta län till andra orter *utflyttat* ett vida större personantal, än det, hvartill annorstädesifrån hit inflyttade personer uppgått. Huru dermed förhållit sig, framgår af närslutna *tabell Litt. D*, som visar, att för hela femårsperioden från Kalmar län till främmande länder utflyttat 10,209 personer, men deremot från sådana länder hit inflyttat endast 573, så att emigrationen, efter adrag för immigrationen ådragit länet en förlust af icke mindre än 9,636 personer eller i medeltal 1,927 personer om året.

Antalet af de från detta län till *främmande länder utvandrade* utgjorde under perioden 1871—1875 3,939 och under den närmast derpå följande femårsperioden 4,013, af hvilket sistnämnda antal nära hälften eller 1,987 kom ensamt på periodens slutår 1880. Den betydliga stegring, som emigrationen för det året företedde, ökades år 1881 till 2,238 personer och nådde år 1882 sin största höjd med 2,543 personer, hvarefter utvandringen för hvart år småningom minskats, så att år 1885 emigrantantalet nedgick till 1,721 personer. Detta förhållande är så mycket mera märkligt, som det ekonomiska tillståndet här i länet var under åren 1880—82 jemförelsevis godt, men sedermera, synnerligast åren 1884 och 1885, försämrades. Att utvandringen likväl efter år 1882 minskats torde hafva föranledts deraf, att äfven i Nordamerikas Förenta Stater, dit emigrationen hufvudsakligen går, affärsställningen de tre sistförflutna åren varit mindre god än förut och följaktligen utvägarne för inflyttade personer att der finna arbetsförtjenst försvårats. Af de till Nordamerika utvandrade tillhörde under nu ifrågavarande femårsperiod ungefär 55 procent det manliga och 45 procent det qvinliga könet, hvaremot under den nästföregående perioden förhållandet i detta hänseende var respektive 59·6 och 40·4 procent. Emigrationen till Amerika utgick under flere år nästan uteslutande från de inre trakterna af länets fasta land; men de senare åren har den sträckt sig jemväl till andra delar af länet. Brist på arbetsförtjenst eller näringsutvägar i hemorten har sällan varit orsak till denna utvandring, hvilken deremot ofta föranledts af ungdomlig äfventyrslysta eller begär efter ombyte äfvensom någon gång af iråkade brydsamma affärsförhållanden och fruktan för följderna deraf. I ganska många fall har det också händt, att redan förut till Amerika emigrerade personer, efter att hafva der kommit i någorlunda god ställning, öfvertalat sina hemmavarande anhöriga att

dit öfverflytta samt till och med skickat dem penningar till reskostnaden. Utvandringsagenterne och deras här i länet begagnade ombud hafva icke underlåtit att med förespegling om tillfällena till riklig utkomst inom den Nordamerikanska unionens stora område befordra emigrationen, hvilken underlättats af de ytterst låga biljettpreis, som nu i flere år varit gällande för öfverfarten med det ena eller andra af de konkurrerande emigrantbolagens ångfartyg.

Utflyttningen till andra främmande länder än de Nordamerikanska Förenta Staterna omfattade under åren 1876—1880 427 personer, deraf 261 af man- och 166 af qvinkön, men under senaste femårsperioden, enligt presterskapets uppgifter, 430 af man- och 402 af qvinkön eller tillhopa 832 personer, angifvande en ökning af nära 95 procent. Om från nyssnämnda personantal 832 afräknas de från andra främmande länder än Norra Amerika till Kalmar län inflyttades antal, så uppkommer ändock en brist af 599 personer, hvarmed under perioden Kalmar läns befolkning i följd af sådan utflyttning minskats.

Då, såsom ofvan är visadt, detta läns vid slutet af år 1880 sammanräknade folkmängd, med tillägg af de derpå följande fem årens nativitetsöfverskott jemte befolkningen i en från annat län hit öfverflyttad socknedel, skolat, om emigrationen och immigrationen ej hade förekommit, vid 1885 års utgång uppgå till ett så stort antal, att det med icke mindre än 17,598 personer öfverstigit det då i verkligheten befunna, men deraf endast 9,068 personer utgöra skilnaden mellan ut- och inflyttning till och från *utlandet*, så skulle häraf följa, att länet under den sistförflutna femårsperioden förlorat ej mindre än 8,530 personer, eller i årligt medeltal 1,706, derigenom att flyttningen härifrån länet till andra orter *inom riket* omfattat ett större antal personer, än som från dylika orter hit inflyttat. Att verkliga förhållandet varit det nu angifna, synes likväl föga sannolikt, ehuru känt är, dels att till den genom inflyttningar uppkomna folkmängdstillökning, som under de senare åren egt rum i Stockholm, Kalmar län bidragit till en icke ringa mån, samt dels att af det betydliga antal unga personer, mest af mankön, som från detta län plägar vartiden söka arbetsförtjenst i rikets norra trakter, ganska många der kvarstadna. Snarare torde kunna antagas, att af den stora folkmängdsförlust för detta län, som sålunda förts på den *inländska*

Tab. Litt. D. Från Kalmar län till främmande länder *utflyttade* och till detta län från främmande länder *inflyttade* personer under åren 1881—1885.

År.	U t f l y t t a d e t i l l :									I n f l y t t a d e f r å n :									De utflyttades antal har öfverskjutit de inflyttades med:		
	Nord-Amerikas Förenta Stater.			Andra främmande länder.			Sammanräknade antalet af till främmande länder utflyttade.			Nord-Amerikas Förenta Stater.			Andra främmande länder.			Summa summarum af inflyttade.					
	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.		Man-kön.	Qvin-kön.
1881.....	1,182	937	2,119	65	54	119	1,247	991	2,238	16	9	25	18	14	32	34	23	57	1,213	968	2,181
1882.....	1,330	1,061	2,381	71	91	162	1,401	1,142	2,543	33	13	46	15	8	23	48	21	69	1,353	1,121	2,474
1883.....	982	767	1,749	115	101	216	1,097	868	1,965	46	24	70	22	20	42	68	44	112	1,029	824	1,853
1884.....	851	696	1,547	99	96	195	950	792	1,742	64	9	73	29	36	65	93	45	138	857	747	1,604
1885.....	845	736	1,581	80	60	140	925	796	1,721	85	41	126	40	31	71	125	72	197	800	724	1,524
Summa för alla fem åren...	5,196	4,187	9,377	430	402	832	5,626	4,539	10,209	244	96	340	124	100	233	368	205	573	5,252	4,384	9,636

folkflytningens räkning, en ansenlig del uppkommit derigenom, att personer, hvilka uttagit attest för flyttning till annan ort inom riket, i stället begifvit sig af till Amerika eller annat främmande land samt att den utländska emigrationen således i sjelfva verket beröfvat länet en vida större mängd personer, än de statistiska uppgifterna utvisa.

Af rikets befolkningsstatistik, för så vidt den berör Kalmar län, torde för öfrigt i afseende på åren 1881—1885 böra antecknas följande:

Detta läns folkmängds *andel* af hela rikets utgjorde vid slutet af år 1880 5·37, men vid samma tid 1885 endast 5·03 procent och hade således i förhållande till rikets hela befolkning minskats med 0·34 procent. Vid jemförelse mellan Kalmar län och hela riket i fråga om folkmängdsförhållandet särskildt på landet och i städerna, finnes, att detta län vid 1885 års utgång hade af rikets landtbefolkning 5·50 och af stadsbefolkningen 3·36 procent.

Antalet i länet *ingångna äktenskap* har

år 1881	uppgått till på landet	1,225,	i städerna	133,	summa	1,358
» 1882	» » » »	1,201,	» »	183,	»	1,384
» 1883	» » » »	1,179,	» »	169,	»	1,348
» 1884	» » » »	1,174,	» »	147,	»	1,321
» 1885	» » » »	1,266,	» »	157,	»	1,423
eller i medeltal årl.	» » » »	1,209,	» »	158,	»	1,367

Då årliga medeltalet af ingångna äktenskap utgjorde under perioden 1871—75 1,552 och under näst derpå följande fem år 1,502, så har en icke obetydlig minskning i detta hänseende egt rum under den sistförflutna femårsperioden. Denna minskning började redan år 1880, då antalet sjönk ned till 1,385 från 1,504, hvartill det år 1879 uppgick. I någon mån torde försämring af den ekonomiska ställningen hafva härtill bidragit. Af de under denna period i hela länet ingångna äktenskapens årliga medeltal, belöpa på landsbygden 88·44 och på städerna 11·56 procent, hvilket förhållande är i det allra närmaste detsamma, som de respektiva folkmängdstalen angifva.

Af de under alla 5 åren till ett sammanräknadt antal af 32,326 *levvande födda barn* hafva 29,738 varit af äkta och 2,588, motsvarande 8 procent, af oäkta säng. Under nästföregående period utgjorde de oäkta barnens antal 7·60 procent af alla de i länet lefvande föddes.

Antalet under perioden *dödfödda barn* uppgår till 999, deraf 883 af äkta och 116 af oäkta säng. Af alla under dessa fem år inom länet födda barn hafva således omkring 3 procent varit utan lif vid födelsen.

Af antalet lefvande födda barn komma 28,903 eller 89·41 på landsbygden och 3,423 eller 10·59 procent på städerna. Af de 19,660 *dödsfallen* tillhöra 17,256, motsvarande 87·77 landsbygden samt 2,404 eller 12·23 procent länets städer. Under periodens senaste år 1885 motsvara dödsfallen på landsbygden 1·72 och i städerna 1·80 procent af den respektiva folkmängden.

I fråga om befolkningens *ekonomiska och sedliga tillstånd* innehålla de till länsstyrelsen i och för denna berättelse inkomna meddelanden från nedannämnda orter hufvudsakligen följande:

Kalmar. Helsotillståndet har under femårsperioden varit i allmänhet tillfredsställande. En 1884 utbruten nervfeber af allvarsam art hotade att gripa vida omkring sig; men denna sjukdom blef lyckligtvis snart hämmad, utan att hafva medfört syn-

nerligen många dödsfall. Den ekonomiska ställningen var öfver hufvud taget temligen gynsam ända till år 1885, då mängden äfven här i staden började att röna menlig inverkan af det allmänna affärslivets minskade liflighet. Den vid nämnda tid inträdda konjunkturförsämringen, med sjunkande varupris och trög omsättning, föranledde en icke ringa minskning i stadens exportrörelse och sjöfart samt deraf följande bergningsbekymmer för flere af de personer, hvilkas arbetsförtjenst var af dessa näringar beroende. Här bosatte köpmän samt fabriks- och näringsidkare hafva dock med högst få undantag kunnat hålla sig uppe och fortsätta sin verksamhet, om än med ringare förtjenst än tillföre. Vid slutet af ifrågavarande period märktes en betydlig nedsättning af hushyrorna och följaktligen äfven af saluprisen å fast egendom, hvilken nedsättning snart nog uppgick till 20 å 25 procent af hvad förut erlagts. Det allmänna sedlighetstillståndet har ej föranlett någon grundad anmärkning. Gröfre brott hafva högst sällan inträffat och andan hos befolkningen har synts vara bättre än förr. Särskildt har nykterheten tilltagit, hvartill anses hafva bidragit den verksamhet, som allt ifrån början af 1880-talet utöfvats af här bildade goodtemplarförbund. I afseende på religionsväsendet är uppgifvet, att i staden finnes en till metodistiska episkopalkyrkan hörande församling med egen kyrka, samt att en del af stadens invånare anslutit sig till den så kallade Waldenströmska sekten och för sina andaktsöfningar uppbyggt ett särskildt kapell.

Vestervik. Af stadens befolkning har under de ifrågavarande fem åren ett antal af 113 personer utvandrat till främmande länder, nästan alla till Norra Amerika. Emigrationen, som under det nästföregående qvinvennet räknade endast 80 personer, har således ökat; men detta förhållande anses ej böra tillskrivas brist på arbetsförtjenst och näringsutvägar i hemorten. Stadens arbetarebefolkning har haft tillfälle till lönande sysselsättning dels hos jordbrukare och andra enskilda personer samt dels vid flere i Vestervik och dess omgifningar befintliga industriella verk, hvaribland nämnas skeppsvarf, en tändsticksfabrik, ett mekaniskt stensliperi och två anläggningar för behuggning af granit. Derjemte har under vintermånaderna, då tillgången af annan arbetsförtjenst varit minskad, staden låtit företaga åtskilliga allmänna arbeten. I allmänhet och under mesta tiden har dagspenningen för en fullt arbetsduglig karl uppgått till 1¾ krona. Någon allmän nöd bland stadens arbetare har icke heller förekommit och flertalet af dem har befunnit sig i bergade vilkor. Under åren 1881—1884 yppades bland stadens handels- och industri-idkare högst få konkurser, men deremot flere år 1885, sedan prisfall och i öfrigt missgynnande omständigheter börjat hårdt drabba denna stads hufvudsakliga näringsmedel, dess handel och sjöfart. Mot sedlighetstillståndet har icke funnits skälig anledning till anmärkning. Några stölder hafva varit de enda urbotade brott, som förekommit. Anställda åtal hafva med få undantag afsett fylleri och oljud samt förseelser mot ordningsstadgan. Antalet dryckenskapsförseelser har dock varit i aftagande, hvilket här, likasom i Kalmar, ansetts vara en frukt af goodtemplarismens sträfvanden. Folkundervisningen har under perioden gjort betydliga framsteg. I staden finnes dels en erkänd metodistförsamling med egen kyrka och prest samt dels en ännu icke på lagligt sätt erkänd baptistförsamling, som har eget kapell. Dessa separationer från statskyrkan oakadt, hafva dock gudstjensterna i stadens kyrka varit talrikt besökta.

Vimmerby. Den försämring af denna stads ekonomiska välstånd, som anmärktes i nästföregående femårsberättelse, uppgifves hafva än mera tilltagit under den nu ifrågavarande femårsperioden, synnerligast dess senaste år. För en stor del af fastighetsegarne i Vimmerby utgör jordbruket den förnämsta inkomstkällan, och det betryck, som de senare åren drabbat denna näringsgren, har således icke kunnat undgå ått hårdt drabba äfven Vimmerby. Dervarande handelsrörelse var icke obetydlig den tid, då befolkningen inom en vidsträckt landsort uppsökte denna stad för att afsätta sina jordbruks- och ladugårdsprodukter samt i stället fylla sina behof af köpmannavaror; men sedan handelsbodarna öppnats på alla sidor om staden, till och med i närheten deraf, har stadens handelsverksamhet blifvit ganska ringa och föga inkomstgifvande. I afseende på befolkningens sedliga tillstånd har icke förekommit något annat anmärkningsvärdt, än att dryckenskapsbegäret syntts vara i aftagande.

Oskarshamn. Under de nu ifrågavarande fem åren har helsotillståndet inom staden varit i allmänhet godt, utan att rubbas af någon svårare smittosam sjukdom. Det oaktadt och ehuru högst få fall af emigration till främmande länder förekommit, har den under föregående femårsperioder ovanligt starka folkmängdstillväxten nu varit jemförelsevis mycket ringa, så att folkstocken under dessa fem år icke ökats med mer än 216 personer, hvilket förhållande ansetts ådagalägga, att stadens näringslif icke medgifvit en fortsatt utveckling i samma stora omfång som tillföre. De senare årens ogynsamma konjunktur för handel och sjöfart, af hvilka näringar Oskarshamns befolkning nästan uteslutande hemtar sin bergning, har naturligtvis menligt inverkat på stadens allmänna välstånd; men med ett enda undantag hade likväl under denna period icke inträffat någon större konkurs bland stadens affärsmän. Arbetarebefolkningen hade haft sin jemna om än torftiga utkomst. I afseende på befolkningens sedliga och religiösa tillstånd återopas hvad derom i förra femårsberättelsen anförts, med tillägg endast att baptistsekten de senare åren i Oskarshamn förvärfvat flere anhängare, som hålla egna andaktsöfningar.

Borgholm. Någon egentlig farsot eller annan större dödlighet förorsakande sjukdom har icke förekommit. Den ekonomiska ställningen har i allmänhet varit någorlunda tillfredsställande. För den arbetande befolkningen har tillgången på arbetsförtjenst väl varit knapp under en del af vintrarna, men deremot fullt tillräcklig de tider, då sjöfarten varit i gång. Det sedliga tillståndet har, allmänt taget, varit godt. Under hela perioden har icke förekommit mer än ett gröfre brott, bestående i fjerde resans stöld. Öfriga åtalade förbrytelser hafva hufvudsakligen utgjorts af fylleriförseelser, olaga handel och öfverträdelse af polisföreskrifter. I religiöst hänseende har icke förmärkts någon splittring.

Tjusts fögderi. Befolkningen har under perioden ej varit hemsökt af någon härjande farsot. Att fögderiets folkmängd ändock under dessa fem år minskats från 45,204 till 43,601 personer eller med något öfver 3½ procent, har sin orsak i utflyttningar till andra orter, hufvudsakligen Amerika. Folkets ekonomiska ställning har försämrats, hvilket synnerligast visat sig under periodens senaste år, då konkurser och exekutiv försäljning af fast egendom i denna ort egt rum i långt större omfattning, än någonsin tillförne. Bland allmogen har också på senare tiden förmärkts flere fall af försök att till borgenärers

förfång aflända sig sin egendom. En allmän skuldsättning, dryga kommunalutskylder och omöjligheten att till nöjaktiga pris afsätta jordbrukets alster hafva bidragit till det öfverhand tagna ekonomiska obestånd, som öfverhufvud icke kan tillskrifvas ett öfverflödigt lefnadssätt, enär befolkningen i allmänhet lefver mycket enkelt och sparsamt. I religiöst afseende hafva ej förekommit några störande skismatiska rörelser. Väl finnas spridda grupper af baptister och metodister, men utan att ännu hafva bildat egna församlingar. Bruket af rusgifvande drycker tycks hafva något aftagit. Sådana drycker användas numera sällan i allmogens hem.

Tunaläns och Sevede fögderi. Folkets ekonomiska ställning, som under nästföregående qvinquennium, liksom under de första åren af det nu ifrågavarande, var i allmänhet tillfredsställande, har sedermera, synnerligast efter år 1884, undergått försämring. Antalet af utmätningar och konkurser har ökats och förtroendet i penningeangelägenheter man och man emellan rubbats. Detta gäller hufvudsakligen den jordbrukande befolkningen och har föranledts dels af flere års knappt medelmåttiga skördar samt dels af allmänt prisfall å landbruks- och skogsprodukter. Då härigenom inkomsterna blifvit otillräckliga för att jemte kronoskatter och lefnadskostnader gälda ränta å in-tecknade skulder och dryga kommunalutskylder, har, så länge krediten räckt, skuldsättningen alltjemt ökats, vanligen genom lån i bankinrättningar, dervid den ene gått i borgen för den andre, ej sällan med den påföljd, att en persons iråkade obestånd medfört åtskilliga andras. Bland folkets flertal är lefnadssättet fortfarande enkelt och tarfligt, ehuru hos ungdomen visar sig en tilltagande benägenhet att till beklädnad använda kläde eller fabrikstyg. I allmänhet är befolkningen gudfruktig och fridsam. Utom ett fall af mordbrand hafva under perioden inga grofva och uppseendeväckande brott inom orten inträffat. Bränvins-supandet har märkbart aftagit och minskningen af antalet ställen för malt-dryckers försäljning till afhemtning har äfven i sin mån bidragit till nykterhetens främjande. Folkundervisningen har omfattats med ökad intresse. Flere nya skolhus hafva uppförts och lärarnes antal ökats. Ingen farsot har under de ifrågavarande åren hemsökt orten. Baptister och andra från statskyrkan afvikande trosbekännare hafva på ett och annat ställe bildat föreningar för gemensam andakt, men utan att utgöra erkända församlingar. Från religiösa föreningar utsände predikanter hafva ofta hållit religiösa föredrag i enskilda hem på landsbygden.

Aspelands och Handbörds fögderi. Tecken till försämring af det ekonomiska välståndet hos denna Orts allmoge visade sig redan under femårsskiftet 1876—80 och sådan försämring har sedermera fortgått, synnerligast under den nu ifrågavarande periodens senare del, då försäljningsprisen å jordbrukets och skogarnes alster nedgingo så lågt, att producenten knappast hade sina kostnader ersatta. Detta prisfall kunde icke undgå att bringa på obestånd mången, som under en föregående tid af obetänksam öfverspekulation för sin fasta egendom iklädt sig en alltför hög köpeskilling. I jemförelsevis bättre ställning har arbetarebefolkningen befunnit sig, emedan den, med ännu icke saknad arbetsförtjenst och föga minskad dagaflöning, kunnat köpa sina lifsförnödenheter långt billigare än förr. Nykterheten har märkbart tilltagit. Gröfre brott hafva sällan förekommit, samt mindre ofta än förr äfven slagsmål och andra ringare förbrytelser. Folkundervisningen är stadd i utveckling. Det religiösa lifvet har

icke företett något särdeles anmärkningsvärdt. Skismatiska rörelser hafva visserligen i några socknar försports, men utan att de ledt till bildande af särskilda kyrkosamfund. Endast ett äktenskap har under perioden blifvit afslutadt genom borgerlig vigsel inför kronofogden.

Norra Möre och Stranda fögderi. Någon svårare farsot, vållande ökad dödlighet bland befolkningen, har icke förekommit. Under åren 1881—83 var den ekonomiska ställningen i allmänhet god. Men den försämrades de två följande åren genom då inträffadt anseeligt prisfall å nästan allt hvad landtmannen hade att afyttra. Den förlägenhet, hvori jordbrukarne sålunda råkat, har ökats derigenom, att de flesta hemmanen, inköpta till höga pris, äro hårdt skuldbelastade, företrädesvis för erhållna hypotekslån. För den icke jordegande arbetarebefolkningen har det varit jemförelsevis lättare att draga sig fram; men äfven denna befolkning har lidit af jordbruksnäringens tryckta ställning, i ty att hemmansegarne funnit sig nödsakade att i långt ringare mån än förr anlita legde arbetare. Till följd af sålunda minskad arbetsförtjenst i hemorten har en stor del af de yngre arbetarne vartiden begifvit sig af till rikets mellersta och norra provinser, hvarigenom mångenstädes föranledts brist på nödigt arbetsbiträde vid ortens jordbruk. Folkets i förra femårsberättelsen anmärkta benägenhet för lyx och öfverflöd i lefnadssätt har, oakadt de bekymmersamma näringsförhållandena, visat sig nästan lika allmän som under de goda tiderna. Sedlighetstillståndet har i allmänhet ej gifvit anledning till klagan. Dock hafva under perioden förekommit ett par fall af barnamord, ett dråp i bråd skilnad och ett mord, det senare begånget af vansinnig person från annan ort. Af öfriga åtalade förbrytelser hafva de svåraste varit stölder och personlig misshandel. Dryckenskapsbegäret är i märkbart aftagande, hvartill goodtemplarväsendet anses hafva i någon mån bidragit. I allmogens hem förbrukas spritdrycker numera sällan, utom vid högtider och familjefester. Nästan öfverallt inom fögderiet handhafves folkundervisningen på ett tillfredsställande sätt och med god inverkan på sedligheten. I afseende på det religiösa tillståndet gäller fortfarande, hvad derom blifvit för nästföregående femårsperiod anfördt. De inom strandsocknarna Ryssby, Ålem och Mönsterås bildade metodistförsamlingar, hvardera med eget bönehus, äro föga talrika. Under åren 1881—85 hafva inom Mönsterås församling tillhoppa 12 personer anmält sig till utträde ur statskyrkan, för att ingå i metodistiska religionssamfundet, från hvilket derstädes under samma år 3 personer återgått till statskyrkan.

Södra Möre fögderi. Det ekonomiska tillståndet, som under femårsperioden 1876—80 var stadigt i en gynsam utveckling, har under det nu ifrågavarande tidskiftets senare hälft betydligt försämrats. Anledningen dertill är att söka, bland annat, i den tryckta ställning, hvori jordbruket och dess binäringar råkat. Försäljningsprisen å jordbrukets alster hafva efter år 1884 blifvit så låga, att de anses lemna föga behållning utöfver produktionskostnaden och nära nog enahanda har förhållandet blifvit med ladugårdsprodukterna. Endast med den största omtänka, arbetsflit och försakelse är det ännu möjligt för allmogen att fullgöra sina förbindelser till staten och kommunen, bankinrättningar och enskilda personer. Jordens saluvärde har mer och mer minskats; och om ställningen icke snart förbättras, torde stora förluster vara att emotse. Under så beskaffade förhållanden har befolkningen i allmänhet nödgats att i sitt lefnadssätt iakttaga större

sparsamhet och tarflighet än tillföre. I afseende på det sedliga tillståndet kan anmärkas, att inom detta fögderi under perioden förekommit icke så få gröfre brott, nemligen ett mord, ett mordförsök, fem dråp, två postrån och sju barnamord. Men då folk-mängden uppgår till inemot 46,000 personer samt gränsocknarna mot Blekinge och Kronobergs län i forna tider varit illa beryktade för sin befolknings häftiga och stridslystna lynne, bör icke de nu anförda brottens föröfvande inom hela detta fögderi under en tidrymd af fem år betraktas såsom något bevis på allmän osedlighet. För ett par decennier tillbaka förekommo i Södra Möre härad gröfre brott till än större antal. Det nu angifna förhållandet innebär således snarare en förbättring, än en försämring. Antalet af förbrytelser mot eganderätten, slagsmål och ordningsföreseelser hafva under perioden något minskats. Flere åtal hafva afsett oloflig försäljning af bränvin och maltdrycker; men också har lönkrögeriet flerstädes blifvit nästan alldeles utrotadt. Folkundervisningens goda inflytande på befolkningens hyfsning och upplysning gör sig med hvarje år allt mera märkbart. Kunskapsbegäret underhålles och utbreddes genom sockenbibliotek och tidningsläsning. På det kyrkliga området förekomma här och der skismatiska rörelser, och de från statskyrkan afvikande sekternas anhängare hafva å några ställen egna bönehus, men äro dock ingenstädes förenade till lagligen erkända kyrkosamfund.

Ölands Norra Mot. Befolkningens ekonomiska ställning var under periodens början i allmänhet tillfredsställande, men blef derefter alltmer och mer försämrad, i samma mån som saluprisen sjönko å de olika slag af spannmål, som äro denna orts hufvudsakliga afsättningsartiklar, hvilket prisfall slutligen gått ända derhän, att den erhållna betalningen, efter afdrag för produktionskostnaden, lemnat försäljaren ett ringa öfverskott, otillräckligt att, utöfver hvad till skatter och lefnadskostnad erfordras, gälda ränta och kapitalafbetalning å de skulder, hvarmed de fleste jordbrukare äro belastade. De nya lån, som derföre alltjemt behöfvas, kunna numera sällan erhållas inom orten, utan måste sökas i bankinrättningarna mot hög ränta, hvilken, när liquid vid förfallotiden uteblifver, ytterligare höjes, så att, när dryg lagsökningskostnad jemväl tillkommer, mången gäldenär med små tillgångar bringas i svår förlägenhet. Skuldsättningssystemet, som redan nått en betänklig utbredning, hotar att blifva ännu mer allmänt och förderligt, om icke hemmansinnehafvarne genom goda skördar och högre spannmålspris komma i tillfälle att minska redan befintlig och undvika ny skuld. Då under allt detta dagsverksprisen föga nedgått, men kostnaderna för lifsuppehållet minskats, har den arbetande klassen icke lidit nöd. En stor del af den yngre manliga befolkningen utgöres af sjömän, hvilka vanligen under större delen af året idka sjöfart, ofta på aflägsna farvatten, och ganska många både män och qvinnor af arbetsklassen pläga vartiden afresa till Stockholm och andra norrut belägna orter för att söka arbetsförtjenst, ehuru sådan ej skulle för dem saknas, om de stadnade hemma. Det enda gröfre brott, som under ifrågavarande period inom fögderiet inträffade, var ett med synnerligen svåra omständigheter förenadt mord. Antalet af ringare förbrytelser har minskats och dryckenskapslasten märkbart aftagit, hvilket senare förhållande tillskrifves dels folkets ökade upplysning och sedlighetskänsla samt dels i någon mån den under de senare åren yppade goodtemplarrörelsen. Inom sex kommuner finnas sockenbibliotek. I afseende på det religiösa lifvet har icke förekommit något anmärkningsvärdt. Ingen skism

har föranledt bildande af eget kyrkosamfund. I en och annan trakt finnas dock anhängare af baptistisk troslära. Inför kronofogden har afslutats ett borgerligt äktenskap, der mannen, hemma å annan ort, tillhörde en baptistförsamling.

Ölands Södra Mot. Ehuru här, såsom annorstädes, de senare åren dåliga konjunktur för jordbruket och öfriga näringar vållat betydlig försämring af den ekonomiska ställningen, befinner den besutna allmogen sig likväl ännu i temligen bergade omständigheter, hvilket äfven gäller om arbetarebefolkningen, som sällan saknat arbetsförtjenst och, med föga minskning i sin dagaflöning, njutit fördelen af ovanligt billiga pris å födoämnen. Det oakadt har en stor del af denna befolkning enligt gammal vana värtiden lemnat hembygden för att öfver sommaren söka arbete i Stockholm och norr derom belägna provinser, hvilket haft till följd, att ortens jordbrukare understundom endast med stor svårighet kunnat skaffa sig legoarbetare vid grödans inbergående eller

andra tillfällen, då sadana behöfts. Gröfre brott hafva sällan förekommit och dryckenskapslasten synes hafva aftagit. Åtminstone är det mera sällsynt än förr, att finna öfverlastade personer vare sig vid allmogens samqväm eller vid tillfällen af större folksamling. Till detta glädjande förhållande anses hafva väsentligen bidragit den ökade bildning och upplysning, som vunnits genom folkundervisningen, hvilken varit ledd af i allmänhet skicklige och nitiske lärare. Inom 16 af de 18 kommuner, som fogderiet omfattar, finnas sockenbibliotek, hvilkas bokförråd dock lära i ringa mån begagnas. Deremot förekommer knappast något välbergadt allmogehem, der man icke har en eller annan af ortens tidningar. Folket håller fast vid sin gamla troslära, utan böjelse för tvifvel eller ingripande tvistefrågor på det religiösa området. I följd deraf har inom denna ort sektväsendet aldrig slagit rot eller kommit till utveckling.

3. Näringar.

A) **Jordbruk.** Den *odlade jordens ytvidd* utgjorde enligt de båda hushållningssällskapens uppgifter, med reduktion från tunnland till kvadratref:

År.	I norra distriktet.	I södra distriktet.	Summa för hela länet.
1885	581,924	1,127,358	1,709,282 kvadratref
1880	568,484	1,098,451	1,666,935 "
Utvisande således för dessa 5 år en ökning af	13,440	28,907	42,347 "

Om den för år 1885 uppgifna åkerarealen fördelas på länets $3,378\frac{23}{48}$ förmedlade hemman, så skulle deraf på hvart hemman belöpa i medeltal omkring 506 kvadratref. En sådan medelqvot torde komma det allmännaste förhållandet temligen nära. Den här ofvan till 42,347 kvadratref beräknade tillökningen af den odlade jorden under ifrågavarande femårsperiod motsvarar i medeltal för hemman och år ungefär 2.5 kvadratref eller i det närmaste $\frac{9}{20}$ tunnland, och att den till sädesodling afsedda jordvidden verkligen ökats minst så mycket, som nu angifvits, är af flere anledningar sannolikt. Dels hafva genom utdiknings- och vattenaftappningsföretag, deraf de hufvudsakligaste här nedan omförmälas, ganska stora, förut vattensjuka och nästan odugliga marker blifvit torrlagda och delvis odlingsbara, likasom efter sänkning af en eller annan sjö vunnits ny jord, hvaraf en del kunnat odlas, och dels har, synnerligast under periodens tre första år eller innan den år 1884 begynnande allmänna konjunkturförsämringen för jordbruket inträdde, nästan öfverallt i länet bemärkts, hurusom på fast mark företagits nyodlingsarbeten, hvilka, om de än hvar för sig icke haft stor omfattning, dock tillsammans åstadkommit en ej så ringa ökning af länets åkervidd. Sådana arbeten hafva ofta föranledts af de egoutbyten, som uppkommit genom laga skiften och åbodelningar, äfvensom af omtänksamme jordegares önskan att gifva sina åkerskiften en bättre form och mera sammanhang än förut. Men största mängden af de företag, som afsett uppbyggnad och odling af ny åker, har förekommit på mer eller mindre oländig utmark, som mot dagsverksskyldighet eller annan afgäld upplåtits till arbetare.

Sådana större vattenafledningsföretag, till hvilka *låneunderstöd af allmänna medel* begärts och erhållits, hafva under perioden varit 17, deraf endast 5 under åren 1881, 1882 och 1883 samt alla de öfriga sedan den under sistnämnda år bildade odlingslånefonden underlättat möjligheten att af staten få hjälp till dylika företag. De finnas, i den ordning hvari lån beviljats, upptagna och till beskaffenheten angifna i nedanstående *tabell Litt. E*, hvaraf framgår, att under qvinqvennet en totalsumma af 257,900 kronor anvisats såsom lån af statsmedel till utförande af företag, hvarigenom skulle torrläggas och till odling beredas vattensjuka marker till en sammanräknad ytvidd af 2,458.92 hektar, motsvarande ungefär 4,920 tunnland eller 27,552 kvadratref. I afseende på ett af dessa företag, det femte i tabellen, berörande Stäflö, Visslö med flere hemman, företer sig det märkliga förhållande, att den sank och i sitt förra skick nästan värdelösa jorden, bestående till största delen af gammal sjöbotten i en uppgrundad hafsvik, torrlades genom uppförande af vallar till förhindrande af hafsvattnets inträngande i odlingsfältet, som genom lämpliga pumpverk befrias från ditströmmande sötvatten, en torrlägningsmetod, som veterligen tillföre icke varit inom detta län i större skala försökt, men under år 1886 börjat med nytt låneunderstöd att tillämpas för att till odlingsbar jord förvandla en annan, betydligt större del af samma vik, hvilken genom för omkring 50 år sedan uppförda dambyggnader mellan de i vikens mynning belägna öar och holmar blifvit allt mer och mer uppgrundad.

De flesta af de i tabellen upptagna vattenafledningsföretag voro vid 1885 års slut antingen fullständigt utförda eller åtminstone så nära sin fullbordan, att den sank marken börjat odlas.

Utom dessa med lån af allmänna medel understödda *vattenaftappningsföretag* hafva under perioden flere andra dylika, efter af vederbörande landtbruksingenjörer uppgjorda planer och förslag blifvit, utan sådant understöd, dels utförda och dels påbörjade. Bland dem må här särskildt nämnas dels sänkning af tre sjöar i Mörlunda socken af Aspelands härad, hvarigenom till Haddetorp med flere byar hörande sank mark till 380 hektars vidd blifvit torrlagd och till stor del odlingsbar, samt dels en

afdikning utaf 200 hektar vattensjuk mark, hörande till Bockara med flere hemman vid gränsen mellan sistnämnda socken och Högsby socken i Handbörds härad. I särskilda trakter af Södra Möre härad och i Ölands Norra Mot hafva efter landbruksingenjörns plan torrlagts vattenskadade marker till sammanräknad vidd af 320 hektar.

Ett synnerligen storartadt vattenafledningsföretag har landbruksingenjören A. Lagberg under sommaren 1885 börjat förbereda. Det afser att från fallen vid Storebro, en mil söder om Vimmerby, reglera Stångåns lopp förbi nämnda stad genom sjön Krön i detta samt sjöarna Juttern och Erlången i Östergötlands län, antagligen till den punkt i sistnämnda län, hvarifrån och till utloppet i sjön Roxen detta betydliga vattendrag redan länge sedan på bekostnad af Kinda kanalbolag blifvit ordnad och öppet för båt fart. Genom nämnda företag, hvartill undersökningshandlingar och förslag ännu icke inkommit, skulle, enligt norra hushållningssällskapets årsberättelse, omkring 3,500 tunnland nu vattensjuk mark blifva torrlagd och tjenlig att odlas.

I afseende på åkerjordens *brukningssätt* uppgifves från flere trakter, synnerligen på Öland och i fastlandets skogsbygd, att en stor del af den på mindre hemmansdelar besutna allmogen ännu bibehåller det gamla treskiftesbruket, stundom dock med den förändring, att i höstsåden insädda foderväxter af klöfver och timotej få intaga en del af vårsädsfältet och understundom blifva kvarstående till följande året, för att då lemna en tidig skörd på trädan. Men i allmänhet skötes jordbruket mera omsorgsfullt än tillförne. Åkerjorden både dikas och gödes bättre

än förr, och det icke allenast på ståndspersonernas gårdar, utan ock på många af bönder brukade hemman, der man nu ofta får se ett ordnad vexelbruk äfvensom tidsenliga åkerbruksredskap begagnas. Artificiela gödningsämnen finna en alltjemt stigande afsättning.

I senaste femårsberättelsen intogs under denna afdelning en på hushållningssällskapens statistiska redogörelser grundad beräkning af det procentförhållande, hvori all den odlade jorden i hela länet var år 1880 *använd till olika slags bruk*. Till jemförelse införes här såväl nämnda beräkning, som en dylik för år 1885.

År.	Procent af jord, använd till					
	Höstsäd.	Vårsäd och halfväxter.	Spånadsväxter.	Potatis och andra rotfrukter.	Gräs.	Träda.
1880.....	25.50	29.50	0.36	6.14	11.90	26.60
1885.....	23.33	30.82	0.28	6.42	20.48	18.67

Vid jemförelse emellan uppgifterna för dessa båda år, hvartdera det sista i ett qvinqvennium, bemärkes först, att den del af hela åkerarealen, som användes till frambringande af höstsäd något minskats, under det att den till vårsädesodling begagnade delen ökats. I båda afseendena är den uppgifna skillnaden dock icke så stor, som den efter all sannolikhet i verkligheten varit; ty, så vidt länsstyrelsen varit i tillfälle att erfara, har den omständigheten, att från och med år 1884 prisen på hvete och råg alltjemt fallit, medan hafrepriset deremot hållit sig någorlunda uppe, föranledt ganska många af länets jordbrukare, såväl å större som å mindre hemman, att, i den mån sådant utan men-

Tab. Litt. E. Med lån af allmänna medel understödda företag till vattensjuka markers aftappning och torrläggning.

År, då lån beviljats.	Byar och hemman, hvarå arbetet utförts.	Socken.	Härad.	Den torrlagda jordens ytvidd. Hektar.	Låneunderstödet belopp. Kronor.
1881	Solberga, Sörvik och Applerum	Döderhult.	Stranda.	40.00	3,300
1882	Fogelfors, Klobo, Lixhult m. fl.	Högsby.	Handbörds.	56.60	6,000
"	Hornsö, Barnebo och Lamhult	Långemåla.	D:o.	226.00	16,900
1883	Björksnäs, Bullebo och Klocketorp	Djursdala.	Sevede.	95.47	5,300
"	Stäflö, Visslö, Askö m. fl.	Åby, Förlösa och Kläckeberga. }	Norra Möre.	182.63	16,000
1884	Tigerstad, Åkerö, Torp m. fl.	Mörlunda och Tvetu. }	Aspelands.	407.00	15,800
"	Hvensjögle, Vånganäs m. fl.	Virserum.	D:o.	83.00	20,000
"	Fagerhult, Gunnarsbo m. fl.	Ryssby och Ålem. }	Norra Möre och Stranda. }	209.00	8,900
"	Ödebo by	Ålem.	Stranda.	50.00	3,300
"	Ekeflod, Slagdala, Kråketorp m. fl.	Virserum.	Aspelands.	124.00	33,000
"	Bockara och Granhult	Mörlunda och Högsby. }	D:o och Handbörds. }	69.00	6,700
1885	Vedborm, Flakeböle m. fl.	Högby.	Ölands N. Mot.	303.00	18,000
"	Herrstorp, Habbestorp m. fl.	Mönsterås.	Stranda.	93.78	11,100
"	Haraldsmåla, Hvitmåla m. fl.	Ålem och Ryssby.	D:o och Norra Möre.	152.13	25,000
"	Bäckhult, Ingebo, Gränebo m. fl.	Mönsterås.	Stranda.	108.31	25,000
"	Riddaretorp, Göstorp m. fl.	Mudesjö.	Södra Möre.	153.00	20,000
"	Elfverhult, Skorpatorp m. fl.	Mönsterås och Fliseryd. }	Stranda och Handbörds. }	106.00	23,600
Summa				2,458.92	237,900

lig rubbning af växtföljden kunnat ske, minska sitt utsäde af de förra sädesslagen och i stället odla hafre i större myckenhet än tillföre, och det med beräkning icke blott på hafrens begärlighet såsom handelsvara, utan ock till eget behof till utfodring af ett under dessa förhållanden ökad antal kreatur. Vidare förete uppgifterna för de olika åren en ännu större skillnad i procentförhållandet af den jord, som varit använd till gräs och till träda. Denna stora skiljaktighet synes ej kunna förklaras på annat sätt, än att af den åkerjord, som uppgifvits hafva år 1885 upptagits af foderväxter, en god del i sjelfva verket varit träda, derå gräsvallen fått kvarstå till nästföljande år, för att då gifva en tidig grässkörd eller på försommaren afbetas, innan fältet upplöjdes och bereddes till höstutsäde, samt att samma års uppgifter om den till träda begagnade åkervidden afsett endast den under året öppna trädesjorden.

Det allmänna utfallet af skörden i länet under de ifrågasvarande fem åren har i länsstyrelsens på uppgifter från samtliga länsmansdistrikten grundade redogörelser varit följande:

för år 1881	knappt medelmåttig,
» » 1882	mer än medelmåttig,
» » 1883	i det närmaste medelmåttig,
» » 1884	god och
» » 1885	medelmåttig.

Om de uppgifter, som föranledt dessa totalomdömen, få antagas hafva varit riktiga, så kommer man, i fråga om medelförhållandet för alla fem åren, till den slutsats, att skörden i allmänhet varit medelmåttig; och då 1885 års skörd specielt så bedömts, har länsstyrelsen ansett sig kunna lägga det årets skördutfall till grund för efterföljande kvantitetsberäkningar i afseende på produktion, konsumtion och öfverskott af säd och potatis.

Om man håller sig till endast de slag af säd och rotfrukter, som här i länet pläga i allmänhet ingå i befolkningens föda, så har, enligt hushållningssällskapens redogörelse, 1885 års skörd för hela länet, utan afdrag för utsäde, gifvit

af höst- och vårhvete	178,060	kubikfot
» » » » råg	2,004,174	»
» korn	824,525	»
» ärter	44,571	»
» potatis	4,250,132	»

hvarjemte totalskörden af hafre, blandsäd och vicker upptages till en sammanräknad myckenhet af 2,682,435 kubikfot samt af andra rotfrukter än potatis till 492,324 kubikfot.

Med ledning af hushållningssällskapens uppgifter om utsädet och de från länsmansdistrikten inkomna i fråga om korntalet, har Statistiska Centralbyrån beräknat samma års skörd hafva utfallit med följande här till jemna tal afrundade bruttoquantiteter, bland hvilka länsstyrelsen ansett sig böra upptaga skörden af ärter i någorlunda likhet med ofvanstående beräkning, hvarjemte afdrag för utsäde gjorts i närmaste öfverensstämmelse med hushållningssällskapens redogörelser och slutligen utförts den antagliga nettoskörden:

Skörd. Länets årliga konsumtionsbehof af spanmål.

1885 års bruttoskörd i kubikfot af	Afdrag för utsäde.	Behållet skördebelopp.	
Hvete	154,600	25,000	129,600
Råg	2,272,300	312,600	1,959,700
Korn	813,200	168,400	644,800
Ärter	45,000	9,500	35,500
Potatis	4,366,000	680,400	3,685,600

hvertill kommer af Statistiska Centralbyrån beräknad skörd utaf hafre, blandsäd och vicker med tillhops i rundt tal 2,443,800 kubikfot, hvilken skörd efter afdrag af 485,400 kubikfot till utsäde kan beräknas hafva lemnat en nettobehållning af 1,958,400 kubikfot.

Enligt nästförestående beräkningar, hvilka torde i det närmaste angifva verkliga förhållandet, har alltså 1885 års skörd, hvars utfall kan anses motsvara qvinnevänniets årliga medeltal, lemnat, efter afdrag för utsäde, i nettobehållning

af all slags säd	4,728,000	kubikfot
och af potatis	3,685,600	»

För att bedöma i hvad mån dessa skördebelopp motsvarat eller varit mer än tillräckliga för fyllande af länets årliga konsumtionsbehof, uppgöres följande beräkning, grundad på antagande, att länets folkmängd under perioden utgjort i medeltal 242,000 personer, att för hvarje person, utan afseende på kön eller ålder, erfordrats till föda årligen 3 kannor hvete, 7 kubikfot 5 kannor råg, 2 kubikfot 5 kannor korn, 1 $\frac{1}{2}$ kanna ärter och 6 kubikfot potatis, således utom potatisen tillhops 10 $\frac{4}{5}$ kubikfot eller omkring 1 $\frac{2}{3}$ tunna säd; att af hafre, blandsäd och vicker $\frac{3}{5}$ delar åtgått till kreaturs utfodring inom länet; att behållna potatisskörden bör, med afseende på så väl förskämning och intorkning, som ock användning hemma till kreatursfoder, minskas med en tredjedel och att till sistnämnda ändamål konsumerats hela skörden af andra rotfrukter, än potatis.

Sädesslag m. m.	Beräknd nettoskörd, kubikfot.	Deraf åtgår på produktionsorten		Öfverskott till salu, kubikfot.
		f ö r	kubikfot.	
Hvete	129,600	Eget husbehof	72,600	57,000
Råg	1,959,700	D:o d:o	1,815,000	144,700
Korn	644,800	D:o d:o	605,000	39,800
Ärter	35,500	D:o d:o	35,500	—
Hafre	1,958,400	Kreaturs utfodring	1,158,400	800,000
Blandsäd				
Vicker		Summa öfverskott af säd	—	1,041,500
Potatis	3,685,600	Husbehof, kreatursfoder samt hoptorkning och förskämning	2,680,600	—
		Öfverskott af potatis	—	1,005,000

Efterföljande tabell Litt. F utvisar, i hvad mån inom de särskilda tullkammardistrikten i länet spanmål under hvardera af periodens fem år varit föremål för export och import ifrån utländska orter. Deraf framgår, i afseende på spanmålsutförelsen, att den hufvudsakligast utgjorts af:

hafre, deraf exporterats	3,339,173	kbft eller i årligt medeltal	667,835	kbft
deräst af korn till belopp af	152,148	» » » » »	30,429	»
och en ringa del af hvete och råg eller	14,951	» » » » »	2,990	»

Tillhops 3,506,272 kbft eller pr år i medeltal 701,254 kbft

de allmännast *gångbara sädesprisen* varit följande i kronor och öre pr kubikfot och för fullgod vara:

År.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.
1881	4 50	3 33	2 30	1 50
1882	3 40	2 80	2 —	1 —
1883	3 15	2 20	2 —	1 —
1884	2 50	2 40	1 90	1 —
1885	2 40	2 —	1 75	1 —
eller i årligt medeltal	3 19	2 55	1 99	1 10

De sålunda uppgifna saluprisen äro väl något högre, än de i markegångstaxorna upptagna; men skillnaden i medeltal är, synnerligen hvad vårsäden angår, icke stor. Båda beräkningarna utvisa, att efter år 1881 prisen å alla de anförda sädeslagen börjat sjunka, hvilket prisfall under de derpå följande åren tilltog. Enligt markegången gälde år 1885 hvete icke mer än 66 procent, råg endast 55 procent samt korn och hafre respektive 74 och 79 procent af 1881 års pris.

B) Boskapsskötseln. Bilagda tabell *Litt. G* upptager, efter hushållningssällskapens uppgifter, för hvardera af åren 1881—85, inom såväl hvardera hushållningssällskapets distrikt, som hela länet, antalet *underhållna större kreatur*. Under de i denna tabell för hela länet antecknade totalsiffror, som afse år 1885, hafva för jämförelses skull upptagits motsvarande kreatursantal för år 1880, hvaraf framgår, att under qvinnevanniet antalet af

äldre och yngre hästar minskats med	1,634 st.
oxar, tjurar och kor ökats med	5,511 »
samt ungnöt minskats med	356 »

eller att hela antalet af hästar och fäkreuter tillsammans vunnit en tillökning af 3,521 stycken djur, samt att af de båda kreatursslagen får och svin tillhoppa, när minskningen af det ena slaget frändrages ökningen af det andra, uppkommit en antals-tillökning af 7,587 stycken djur. Om för de båda till jämförelse tagna åren hela kreatursantalet lika fördelades på länets förmedlade hemmantal, skulle på hvarje fullt hemman belöpa:

	År 1880.	År 1885.
af äldre hästar	5 36	4 98
» unghästar	1 43	1 33
» oxar	11 41	11 09
» tjurar	0 52	0 71
» kor	19 36	21 15
» ungnöt	11 54	11 48
» får	33 98	31 28
» svin	5 91	8 94

I förhållande till hemmantalet funnos under begge perioderne inom norra hushållningssällskapets distrikt färre hästar och svin men flere fäkreuter och får än i det södra distriktet. Af hästar underhålles den relativt största mängden på Öland, der man icke allenast långt mer än annorstädes i länet använder hästar för ortens eget jordbruk, utan ock årligen uppföder och försäljer ett ganska stort antal unghästar.

Den i senare tider inom länet temligen allmänt märkbara *hågen för ladugårdsskötselns ökande och förbättrande* har äfven under det tidskifte, som nu är i fråga, visat sig på ett glädjande sätt. Dertill hafva båda hushållningssällskapen bidragit genom flere vidtagna ändamålsenliga åtgärder, hvaribland må nämnas understöd för införskrifning af tjenliga afvelsdjur och för inrättande af mejerier, anordnandet af med prisbelöning förenade utställningar af gödboskap och ladugårdsalster, samt löner och arvoden till veterinärer och undervisare i boskapsskötsel och mejerihandtering m. m. Då för endast några få decennier tillbaka de flesta ladugårdshus, synnerligast på allmogens hemman, tedde sig i ett dåligt och ofta förfallett skick, saknade nödigt utrymme samt luft och dager för deruti inhysta kreatur, åt hvilka skötsel och utfodring i allmänhet egnades den minst möjliga omsorg, så börja numera dylika företeelser blifva mera sällsynta, hvaremot ganska allmänt förekomma välbygda, stundom rätt prydliga ladugårdar med luftiga, ljusa och sunda kreaturstall samt välfödda såväl dragare som kor. För icke länge sedan hade länets jordbruk nästan öfverallt en alltför ensidig riktning åt sädesproduktion, under det man, med undantag af de orter, der ungboskap uppföddes till försäljning, icke beräknade någon egentlig inkomst af ladugården, hvars afkastning i mjölk,

Tab. Litt. G.

Antal underhållna kreatur (efter hushållningssällskapens uppgifter).

År.	Norra distriktet.							Södra distriktet.							Hela länet.									
	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt.	Får.	Svin.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt.	Får.	Svin.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt.	Får.	Svin.
	öfver 3 år.	under 3 år.							öfver 3 år.	under 3 år.							öfver 3 år.	under 3 år.						
1881	4,103	183	13,563	702	26,052	11,213	42,801	5,823	13,076	4,253	24,118	1,400	40,905	28,638	62,712	18,324	17,179	4,436	37,681	2,102	66,957	39,851	105,513	24,147
1882	4,090	162	13,844	714	27,017	13,474	43,099	5,921	13,035	4,582	24,055	1,352	39,401	27,142	60,444	15,151	17,125	4,694	37,899	2,066	66,418	40,616	103,543	21,072
1883	4,088	165	13,951	720	27,323	13,806	43,375	6,018	12,794	4,444	23,786	1,346	40,105	26,074	61,433	15,928	16,882	4,609	37,737	2,066	67,428	39,880	104,808	21,946
1884	4,063	152	14,147	741	27,796	14,392	43,491	6,089	12,949	4,759	22,526	1,768	43,809	24,455	60,159	17,670	17,012	4,911	36,673	2,509	71,595	38,847	103,650	23,759
1885	4,074	133	14,186	735	27,919	14,358	43,557	6,055	12,763	4,363	23,353	1,677	43,622	24,475	62,168	24,149	16,837	4,496	37,539	2,412	71,541	38,833	105,725	30,204
För jämförelse upptagas här kreatursantalen för hela länet år 1880, nemligen	18,106	4,861	38,524	1,965	65,492	39,189	108,311	20,031																
utvisande för den mellanliggande tiden af fem år																			447	6,049				10,173
																					356	2,586		

smör och ost sällan lemnade något öfverskott till afyttring; men på den senare tiden har man mer och mer kommit till insigt af det felaktiga och ekonomiskt ofördelaktiga i detta system samt börjat att med ökad odling af foderväxter utvidga och förbättra den förut försummade kreatursskötseln, hvars alster icke vidare åtgå endast till eget husbehof, utan nu lemna öfverskott till afsalu. Nyttan af denna förändring har mera än eljest framträd sedan, efter år 1883, spanmålsprisen alltjemt sjunkit, under det att saluprisen å ladugårdsprodukter icke i samma mån nedgått.

I nästan alla trakter af länet finnas numera större eller mindre *mejerier*, af hvilka flere tillkommit under nu ifrågasvarande qvinqvennum. De flesta af dessa mejerier tillhöra bolag, bildade af närboende jordbrukare, hvilka dagligen ditföra mjölk och grädde och i mån deraf erhålla sin del af den behållning, som mejeriprodukternas försäljning lemnar. Några af mejerierna hafva sådant läge, att mjölk kan på jernväg ditforslas från ganska aflägsna ladugårdar.

Till de årliga *hästpremieringarna* har under denna period intetdera af länets båda landsting lemnat bidrag, hvaremot hushållningssällskapen dertill bidragit med följande penninganslag:

År.	Norra sällskapet.	Södra sällskapet.
1881	kronor 1,000	2,500
1882	» 1,000	2,500
1883	» 1,000	2,000
1884	» —	2,000
1885	» 600	2,000
S:a för alla fem åren	kronor 3,600	11,000

Antalet af de hästar, för hvilka vid dessa premieringar belöningar utgått, upptagas här nedan:

Inom norra hushållningssällskapets distrikt.

År.	Hingstar.	Fölston.	Unghästar.	Summa.
1881.....	3	11	39	53
1882.....	3	8	39	50
1883.....	3	9	32	44
1884.....	Ingen premiering.			
1885.....	2	3	22	27

Inom södra hushållningssällskapets distrikt.

År.	Hingstar.	Fölston.	Unghästar.	Summa.
1881.....	8	35	70	113
1882.....	9	31	79	119
1883.....	9	22	77	108
1884.....	8	31	79	118
1885.....	8	45	100	153

Intresset för hästafveln synes således vara inom södra länsdelen betydligt större än i den norra. Premieringsrapporterna utvisa för öfrigt, att vid några af premieringstillfällena, synnerligast i Södra Hushållningssällskapets distrikt, uppvisats prisgiltiga hästar till vida större antal, än som kunnat med befintliga medel belönas.

Såsom ofvan är nämnt, *uppfödes* på Öland ett ganska stort antal *unghästar* till afsalu. Å marknader och torgdagar säljas de, nästan uteslutande till uppköpare från fastlandet, ofta från aflägsna delar af riket. Af dessa hästar hafva många varit stora och vackra samt intill år 1884 ofta betalats med 300 å 500 kronor stycket; men priset har sedan fallit med ungefär en tredjedel.

Uppfödning och försäljning af nötkreatur har fortfarande utgjort en icke obetydlig näring inom de ganska vidsträckta trakter af länet, som hafva god tillgång på naturlig äng och betesmark. I sådana trakter pläga innehafvare af äfven mindre hemman årligen afsätta en eller två unga oxar eller så kallade stutar. Mångstades sysselsätter man sig ock med gödning af boskap för afsalu till slagt. Såväl ungdjur som gödboskap hafva i allmänhet sålts till in- och utländska uppköpare på marknader och å torgdagar, men de senare åren till fallande pris.

I afseende på länets indelning i *veterinärdistrikt* har någon förändring under perioden icke inträffat. Någon smittosam sjukdom med större spridning har under perioden icke förekommit bland husdjuren.

Angående *Ottenby stuteri* har meddelats uppgift i härnedan intagna tabell *Litt. H.*

Slutligen intages här följande af i Kalmar stationerade länsveterinären meddelade berättelse angående kreatursskötseln under ifrågasvarande fem år:

»*Nötboskapskötseln* har på ett ganska betydligt sätt förbättrats, dels genom en åt ortens kreatursraser lemnad uppmärk-

Tab. Litt. H.

Uppgift om Kungl. Stuteriet på Ottenby åren 1881—85.

År.	Vid hvarje års slut underhållet antal af									Främmande ston betäckta af stuteriets hingstar.		Försäljning af hästar.			Stuteriets alla inkomster hafva utgjort.	
	äldre hästar.			föl och unghästar.				Summa antal häst-kreatur.	Vid stuteriet.	Å hingst-stationerna.	Antal sålda		Försäljnings-summa. Kronor.	Kronor.	öre.	
	Moder-ston.	Hingstar.	Arbets-hästar.	Pattföl.	1:sta året.	2:dra året.	3:dje året.				4:de året.	äldre hästar.				yngre hästar.
1881.....	37	12	15	—	35	24	21	7	151	39	144	2	27	17,345	32,854	20
1882.....	37	13	12	—	28	27	23	2	142	64	124	3	28	19,727	42,425	41
1883.....	34	15	11	—	24	21	25	5	135	64	235	1	26	16,315	31,328	09
1884.....	39	16	8	—	23	21	19	7	133	57	217	—	24	13,270	28,940	61
1885.....	40	13	7	—	32	18	18	3	131	52	212	—	20	11,585	22,838	05

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1881—1885. Kalmar län.

samhet samt bättre vård och skötsel, dels genom införskrifning, såväl från utrikes ort som från större gårdar i riket, af lämpliga rasdjur, hvilka i allmänhet hafva utgjorts af Ostfries- och Ayrshireraserna, antingen rena eller korsade med s. k. herrgårdsraser. Orsaken till detta mer allmänna framåtskridandet af förbättrandet af vår ladugårdsskötsel torde få sökas uti att inom hela länsdelen vid de flesta mer allmänna platser mejerier antingen af enskilda personer eller af bolag anskaffats, hvarigenom afsättningen af mjölk på ett lönande sätt betydligt underlättats. På Öland har dock ej förrän under senaste året ett dylikt förhållande varit rådande. Härtill bidrager den omständigheten att Öländingen är mycket svag för att uppföda ett allt för stort antal djur, hvilka gården ej kan föda fram annat än genom ett svältsystem, hvilket, synnerligast på norra Öland, är nästan allmänt. Deras kreaturstam blir därför dålig och lemnar som mjölkdjur högst ringa afkastning. Gödboskapsskötseln har liksom under föregående period inom vissa delar af länet bedrivits uti ganska stor skala, särdeles i Madesjö, Vissefjerda och Söderåkra socknar. Numera hafva de, som egnat sig åt denna hushållningsgren, skaffat sig direkt förbindelse med England för sina djurs afsättning och alltså frigjort sig från Skåningars och Danskars mellanhänder.

För *hästafvelns* befrämjande hafva flere hingstar af Norsk, Ardenner- och Anglonormandisk ras genom Kungl. Hushållnings-sällskapets försorg blifvit inköpta och tyckes afkomman af desse i allmänhet, hvad ännu kan skönjas, vara ganska tillfredsställande. Mycket märkbart är dock, att det stomateriel, vi hafva, är ganska underhålligt. I allmänhet kan sägas, att intresset för hästafveln för hvarje år stegras, hvartill ej till ringa del hästpremieringarna bidraga. På Öland är hästafveln, om man endast tager hänsyn till frambringandet af ett stort antal hästar, i sitt fulla flor, ty der finnes knappast en hemmansegare, som ej hvarje år uppföder 2 å 3 ja flere föl; men hvad valet af afvelsdjur beträffar, så lemnas det ännu nästan helt och hållet åsido och hufvudsaken alltså blott blir att få föl. Då härtill läggas de dåliga stallarne, hästarne hysas uti, såväl som den mycket klena utfodringen och skötseln, torde förklaring lätt erhållas, hvarför Ölandshästarne i allmänhet äro små och ofta behäftade med ärftliga fel.

Fjäderfäskötseln har ej ännu vidare utsträckning inom länet, med undantag af Öland, hvarest höns- och gåsafveln bedrivs i en ganska omfångsrik och stor skala.

Helsotillståndet bland husdjuren har i allmänhet varit ganska tillfredsställande, ehuru under sommaren 1884 en epidemi spred sig under form af s. k. rödsjuka bland svinkreatur, af hvilken uti flere byar inom t. ex. Kristvalla socken ålla svin dogo. Under samma år, såväl som 1885, uppträdde sjukdomen qvarka bland hästar äfven såsom en fullständig epidemi, och var den på många ställen elakartad. Af s. k. mjeltbrandsemfysem hafva sporadiska fall hvarje år inom olika delar af länet förekommit, men genom att veterinär i tid blifvit af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande beordrad att göra undersökningar och vidtaga lämpliga försigtighetsåtgärder, har någon nämnvärd spridning af denna sjukdom ej förekommit. Tuberkulos bland nötkreatur, synnerligast på de större egendomarne, der djuren användas endast som mjölkmaskiner samt få stå instängda omkring 7 månader på året, har förekommit och förekommer i ganska stor utsträckning.

A. Bergvall.»

C) **Skogshushållning.** Sedan i den senast afgifna femårsberättelsen Länsstyrelsen omförmält, att *skogsafverkning* i syfte att för export till utlandet afyttra mer eller mindre bearbetade trävaror allt ifrån äldre tider förekommit inom detta läns skogs-trakter; att sådan afverkning efter att länge hafva idkats endast såsom binäring, utan att i någon mån föranleda farhåga för skogarnes framtida bestånd, först under innevarande sekels fjerde årtionde börjat utveckla sig till en omfattande industri, som i allt jemt stigande grad utöfvats ej blott af egarne till förut sparade skogar, utan ock af ett stort antal spekulanter, hvilka tillhandlat sig skogshemman endast för att, efter nedfällning af sådan skog, som den tiden ansågs duglig till exportvirke, åter försälja hemmanet; att, sedan ett nytt sätt för skogsförsäljningar kommit i bruk, i det att man sålde icke jorden utan allenast rättigheten att under vissa år afverka derå växande duglig skog, den deraf ökade skogsafverkningen likväl varit något begränsad genom vanligt förbehåll derom, att träd af en viss minimidiameter ej finge fällas; men att efter år 1850 sådana begränsningar mera allmänt lemnats å sido, emedan begärligheten på den utländska marknaden af äfven smått trävirke, och deribland förnämligast grufstötteämnen eller så kallad pitprops, satte skogsspekulanterne i tillfälle att erbjuda hög betalning äfven för den yngre, till större virkessorter ej användbara skogen; så har, i nämnda berättelse intagits en på tullkammarnes uppgifter grundad jemförelse emellan årliga medeltalskvantiteten af *trävaruexporten* till utländska orter under hvarterdera af de fem qvinvennierna från och med år 1856 till och med år 1880, hvaraf framgick, att denna exports årliga medium, som under den första af sagda femårsperioder omfattade 3,770,000 kubikfot, hade under perioden 1876—80 stigit till 7,872,000 kubikfot och således mer än fördubblats; hvarjemte, vid undersökning, i hvad mån under den ena eller andra perioden dels större och dels smärre virke ingått i hela exportens uppgifna kubikmassa, befanns, att den årliga medeleporten utgjorts:

	under perioden 1856—60
af 2,809,000 kubikfot plankor, bräder, bjelkar och större sparrar, men blott	
» 961,000 » smärre virke,	
	deremot under perioden 1876—80
af 3,177,000 kubikfot hänförliga till det förra och	
» 4,695,000 » » » » senare virkeslaget,	

hvilket syntes antyda en betänklig brist på större skogsträn och ett vådligt anlåtande af ungsbogen.

De äfven nu för åren 1881—85 af länets tullkammare meddelade uppgifterna angående de från derunder lydande hamnar till utlandet afskeppade skogseffekter upptaga för de fyra första af dessa år åtskilliga till mindre virke hänförliga trävarusorter, såsom smärre sparrar, telegrafstolpar, grufstötteämnen, årämnen, stäf, spingved m. m. endast i stycketal, utan angifvande af kubikinnehållet, som deremot för år 1885 utförts efter metersystemet. Länsstyrelsen, som saknar tillförlitlig grund för de i stycketal uppgifna trävarornas beräkning till visst rymdmått, måste derför vid ofvanstående jemförelser fortsättande inskränka sig till begagnande af tullkammareuppgifterna för år 1885, hvilka utvisa följande *exportkvantiteter*:

Tullkammaredistrikt.	Plankor, bräder, bjelkar och större sparrar. Kubikmeter.	Mindre virke af diverse slag. Kubikmeter.	Summa exporterade trävaror. Kubikmeter.
Kalmar.....	39,586	37,618	77,204
Vesterviks.....	46,734	18,053	64,787
Oskarshamns.....	77,900	38,172	116,072
Eller för hela länet.....	164,220	93,843	258,063

Om nu de för föregående femårsperioder i årligt medeltal anförda kvantiteter af exporterade skogseffekter beräknas efter det för år 1885 tillämpade metersystemet, så befinnas de hafva i det närmaste motsvarat:

för åren 1856—60.....	98,690 kubikmeter och
” ” 1876—80.....	206,070 ”

Trävaruexportens ökning under sistnämnda period var så betydlig, att man med tanken på de hårdt medtagna skogarna icke kunde vänta någon ytterligare stegring. 1885 års export visar dock en ytterligare ökning af öfver 25 procent. Härvid torde likväl böra bemärkas, att tullkammareuppgifterna, för så vidt de för alla åren 1881—85 upptaga rymdmått af exporterade skogseffekter, synas utvisa, att denna export varit år 1885 större än under någotdera af de fyra föregående åren, ett förhållande, som låter förklara sig, då man betänker, att det ansenliga prisfall, som år 1884 drabbade spanmålen och snart derpå äfven ladugårdsprodukterna, nödgade en stor del af länets skogsegare att söka genom skogens anlåtande fylla en del af de behof, hvartill afsättningen af jordbrukets och boskapskötselns alster icke lemnade erforderliga tillgångar.

Af den år 1885 till utlandet exporterade hela trävaruquantiteten, 258,063 kubikmeter, utgjorde 164,220 kubikmeter eller 63.6 procent större virke och endast 93,843 kubikmeter eller 36.4 procent virke af mindre dimensioner. I detta hänseende var förhållandet nämnda år mycket olika det, som enligt medeltalsberäkning förekom under perioden 1876—80, då det smärre virket representerade nära 60 procent af hela utförseln. Man torde likväl sakna anledning att häruti se ett tecken till verklig minskning i den sedan många år bedrifna ungskogsfabrikeringen. Denna synes tvärtom fortvara. Vid alla hamnar äfvensom vid de flesta jernvägsstationer i länet varnas större eller mindre upplag af smala sparrar och läkten, men synnerligast af s. k. pitprops.

Under nu ifrågakommande period, liksom under de föregående, har en ej ringa del af de från länets hamnar till utlandet afskeppade trävaror producerats i de östra trakterna af Kronobergs och Jönköpings län, hvarförutan på senare tid, med begagnande af jernvägar, till hamnarna i Gamleby, Vestervik och Oskarshamn nedforslats skogseffekter, framalstrade i de sydligaste delarne af Östergötland. Då emellertid från hamnarna i detta län, utom trävaruexporten till utlandet, afskeppats en stor myckenhet skogsalster till andra län inom riket, har i föregående femårsberättelser blifvit antaget, och torde äfven nu kunna anses sannolikt, att saluafverkningen af länets privata skogar motsvarat mera än hälften af den årliga virkesmassa, som enligt tullkamrarnes uppgifter exporterats till utlandet.

Med tanken på den år från år ökade trävaruutskjeppningen samt den sammanlagdt mycket stora myckenhet af hvarjehanda slags skogseffekter, som erfordras till fyllande af länets eget behof utaf byggnads- och slöjdvirke, hägnadsmaterial, bränsle m. m., förefinnes skäl till fruktan, att, om saluafverkningen skall på samma sätt som hittills fortvara, den tid ej kan vara mycket aflägsen, då detta läns förr så rikliga skogstillgångar blifva till den grad uttömda, att de ej mer motsvara länets eget konsumtionsbehof. Vål har man ofta hört yttras, att en sådan, redan i äldre tider uttalad, farhåga hittills visat sig ogrundad och, till följd af naturens egen pånyttfödande kraft, sannolikt aldrig kommer att vinna bekräftelse; men då en stor del, om icke den största, af de skogsvidder, som under de sistförflutna årtiondena beröfvats först alla till sågtimmer och bjelkar dugliga träd, derpå allt, som kunnat apteras till sparrar och småbräder, samt slutligen hela sin ungskog, utgöres af i hög grad bergig eller stenbunden mark, som nu, blottad och kal, synes vara oförmögen att tillegna sig någon annan vegetation än den af några mellan stenarne uppvuxna björk- och enbuskar; då af bättre jordmån bestående fält, efter skogens borthuggning, blifvit odlade eller använda till betesmark; då äfven de största och bästa skogarna i länet nu blifvit glesa och förlorat det täta bestånd, som anses utgöra ett vilkor för barrskogens trefnad och frodiga växt; och då, med undantag af några större godsegare, nästan ingen vårdar sig om att genom frösådd eller plantering bereda återväxt af skog på de kalhuggna fälten; så är, under nuvarande förhållanden, faran för framtida *skogsbrist* verklig och öfverhängande.

Hvad Länsstyrelsen kunnat inhemta i afseende på de ännu kvarvarande *privata skogstillgångarna* inom länet gifver anledning till antagande,

att af hemmanen på Öland endast högst få hafva skog till husbehof, några flere ega så mycket skog, att en del af bränslebehofvet kan derifrån fyllas, men de allra flesta måste köpa allt, som erfordras till så väl bränsle som byggnads- och slöjdvirke m. m.;

att i kustsocknarna å länets fasta land ungefär halfva antalet hemman kan med egen skog någorlunda fylla sitt husbehof, under det att den andra hälften antingen saknar skog eller deraf icke har mera, än att byggnads- och hägnadsvirke m. m. måste köpas från skogstrakterna;

att äfven i de inre delarne af länet finnes en och annan socken, hvarinom större eller mindre delar utgöras af nästan skoglöst slättland, samt

att af hemmanen inom de öfriga på länets fastland belägna, till antal och ännu mera till vidd de förutnämnda öfverlägsna socknarna, omkring hälften ännu har skogstillgångar utöfver hvad som erfordras för eget behof, under det att skogarna å den andra hälften äro så hårdt medtagna, att de nätt och jemt motsvara det egna förbrukningsbehofvet.

Under dessa, med afseende på framtiden bekymmersamma förhållanden, är det en lycka, att länet icke saknar *allmänna* under omsorgsfull förvaltning ställda *skogar*, hvilka, bestående af större och mindre kronoparker samt vidsträckta, till ordnad bruk indelade boställs- och domänskogar, förefinns i nästan alla delar af länet. De flesta af dessa, staten tillhörande skogar, hafva förr varit illa medfarna och blifvit delvis sköftrade, men befinnas nu under god kultur och vård i ett tillstånd af jemn förkofran. Deras kommande värde ökas ej blott genom den fort-

gående återväxten, utan ock af den minskade tillgång på trävirke, som den alltjemt tilltagande misshushållningen med ortens privat-skogar ej lärer kunna undgå att medföra.

Kronoparkerna i länet äro följande:

Inom Tjusts revir:

Malmö med en ytvidd af.....	359·37	hektar
Norra Qvill " " ".....	1,304·25	"
Östra Årena " " ".....	505·72	"
Klöfdala " " ".....	864·17	"

af hvilka de tre sistnämnda, afskilda från indragna boställens skogsmark, blifvit under ifrågavarande femårsperiod anslagna till kronoparker.

Inom Kalmar revir:

Ebbegärde kronopark om.....	1,327·38	hektar
Handbörds " " ".....	938·32	"
Gryssebo " " ".....	216·48	"

Inom Ölands revir:

Böda kronopark, den största och värderikaste af länets kronoskogar, omfattande en ytvidd af.....	5,844·32	hektar; och
Ottenby lund, en till Ottenby kungsgård hörande, nära Ölands södra udde belägen, med löfskog bevoxen äng med en ytvidd af.....	221·40	"

Dessutom finnes i Förlösa socken af Norra Möre härad inom Kalmar revir nämnda *härads allmanning*, som upptager en areal af 359·07 hektar och står under häradsbornes egen vård och förvaltning.

Vederbörande revirförvaltares uppgifter om de *allmänna skogarnas skötsel och ekonomi* under åren 1881—85, intagas här så lydande:

a) »Uppgifter angående de allmänna skogarna inom *Tjusts revir* under femårsperioden 1881—1885.

Vid 1881 års början fanns en kronopark:

Malmö, med en areal af.....	359·37	
men hafva sedan tillkommit följande:		
Norra Qvill med.....	1,304·25	
Östra Årena.....	505·72	
Klöfdala.....	864·17	3,033·51 hektar.

De för statsverkets räkning utarrenderade egendomars skogar, som vid periodens början beräknades ega en vidd af 11,559·20 hektar, utgjorde vid dess slut:

64 st. med en areal af.....	12,708·11	"
Antalet civila bostadsboställen uppgår till:		
7 st. med en areal af.....	694·98	"
och de eklelesiastika boställena, till antalet 44 st., ega en vidd af.....	7,307·59	"
De allmänna skogarnas sammanlagda areal, efter den kännedom som derom nu eges, uppgår således till.....	23,739·19	hektar,

deraf dock 3,070·06 hektar utgöras af impediment.

Under femårsperioden äro från kronoparkerna försålda 29,778·47 kubikmeter virke. Af detta virkesbelopp har dock en ej ringa del utgjorts af s. k. rensningsvirke af ringa värde.

Af ris- och vrakekar hafva under perioden från revirets allmänna skogar utsynats:

till försäljning.....	8,049	stycken
till husbehof.....	1,010	"

Tillsammans 9,059 stycken.

Genom fullständiga skogsodlingar hafva 131·35 hektar kalmarker blifvit försatta i skogbärande skick. Derjemte hafva å de många allmänna skogar, hvarest traktblädning användes och hvarvid återväxten hufvudsakligen påräknas genom sjelfsådd, hjälpkulturer blifvit utförda.

Utaf genom skogspersonalen utförda mål angående förbrytelser mot skogsförfattningarne hafva svarandena uti 13 i under rätt afgjorda sådana blifvit ådömde 260 kr. i böter och 1,025·72 i skadeersättningar.

Kronoparkerna hafva genom försäljning af virke, upplåtelse af bete m. m. under femårsperioden lemnat en inkomst af 51,718 kronor 47 öre.»

b) »Uppgifter angående de allmänna skogarnas i *Kalmar revir* skötsel under åren 1881—1885:

Ebbegärde kronopark. Med stöd af Kungl. Brevet den 28 maj 1880 inköptes f. d. frälsehemmanen $\frac{1}{2}$ mantal Ebbegärde, $\frac{1}{4}$ mantal Ormestorp och $\frac{1}{8}$ mantal Tranehven för att till kronopark användas. Denna kronopark, för närvarande den största inom reviret, upptager en areal af 1,327·38 hektar, hvaraf 303·13 hektar utgöras af till ofvannämnda hemman anslagna hagmarker samt 174·35 hektar af impediment. Af återstoden, 849·90 hektar, utgörande en i allmänhet temligen jemn, stenbunden, delvis sidländ terrain, voro vid tillträdet omkring 175 hektar försedda med delvis fullkomligt slutet återväxt och hafva sedan vidare kultiverats omkring 50 hektar; återstår således att skogsodla omkring 625 hektar, som för närvarande endast äro försedda med ett å sina ställen temligen tätt björkuppdrag, äfvensom enstaka äldre barr- och löfträd.

Genom rödjning å kulturfälten hafva under åren 1881—1885 afverkats 933·89 kbm. ved, gärdselvirke, pitprops m. m., med ett försäljningsvärde af 2,113·76 kronor.

Utom skogseffekterna hafva Ebbegärde kronopark och underlydande hemman lemnat inkomster för jordbruksarrenden och mulbete, uppgående för alla fem åren till 9,090 kronor.

Å Handbörds kronopark, hvars hela areal nu är skogsodlad, har någon annan afverkning än dels af brandskadad, torr skog och dels rötskadade bokar, till ett sammanräknadt belopp för alla fem åren af 762·39 kbm., med ett försäljningsvärde af 1,628·41 kronor, ej förekommit.

Gryssebo kronopark, på grund af Kungl. Skogsstyrelsens beslut den 26 augusti 1880, utbruten ur skogen till f. d. Kornettsbostället Gryssebo uti Högsby socken, upptager en areal af 216·48 hektar, hvaraf 39·96 hektar utgöras af impediment och till skogsbörd ej afsedd mark. Återstoden, 176·52 hektar, utgörande en starkt stenbunden, delvis grytig terrain, är till större delen beväxt med ung, tillväxande skog, och har med undantag af en år 1882 verkställd utstämpling af skadade och öfveråriga träd, med en virkesmassa af 630 kbm. och 1,500 kronors försäljningsvärde, någon vidare afverkning ej ifrågakommit.

Norra Möre härads allmanning står fortfarande under delegarnes egen vård och förvaltning. Tillämpningen af den år 1867 af Kungl. Skogsstyrelsen fastställda trakthyggesindelningsplanen har, på grund af derom af delegarne gjord ansökan, jemlikt Kungl. Skogsstyrelsens resolution den 28 december 1876 tills vidare uppskjutits och afverkningen endast bestått i tillgodogörande af vindfällerna och torrskog, äfvensom öfvermogna och skadade barr- och löfträd, hvaraf följande belopp utstämplats:

År 1881.....	190 kubikmeter
» 1882.....	160 »
» 1883.....	330 »
» 1884.....	115 »
» 1885.....	325 »

*Boställsskogar.**Under Skogsstatens vård och förvaltning stående:*

Virstad N:o 1, indraget fanjunkareboställe. Skogen till detta boställe, upptagande en areal af 244·90 hektar, deraf 43·11 hektar utgöras af impediment, ställes, jemlikt nådiga Brevvet den 29 juli 1876 under Skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, för att framdeles till kronopark afsättas. För att för kronans räkning försäljas hafva härifrån utstämplats:

År 1881	55 kubikmeter med ett försäljningsvärde af	131·00 kronor
» 1882	190 » » » »	1,310·50 »
» 1883	251·49 » » » »	1,154·00 »
» 1884	340·52 » » » »	1,160·00 »
» 1885	119·46 » » » »	477·00 »

Från Madesjö ecklesiastika boställens skogar, kyrkoherdebostället Madesjö, komministersbostället Riddaretorp och stomhemmanet Göstorp, med en sammanlagd areal af 482·72 hektar, hvaraf 47·24 hektar impediment, som jemlikt Nådigt beslut den 27 februari 1880 ställes under Skogsstatens omedelbara vård och förvaltning och hvars virkesafkastning, likaledes genom Nådigt beslut ofvannämnde dag, skulle tillfalla Madesjö pastorats regleringsfond, har följande belopp utstämplats och försålts:

År 1881	1,480·33 kubikmeter med ett försäljningsvärde af	15,720·50 kronor
» 1882	2,580·51 » » » »	13,761·00 »
» 1883	841·28 » » » »	7,036·00 »
» 1884	1,883·07 » » » »	17,444·00 »
» 1885	699·59 » » » »	6,942·00 »

Under innehafvares och arrendatorers egen vård och förvaltning stående:

Af revirets öfriga 101 boställen och kronohemman äro 7 fullkomligt skoglösa, de öfriga 94 hafva en sammanlagd skogsareal af 15,036·38 hektar, hvaraf 3,427·11 hektar utgöras af impediment och till skogsbörd ej afsedd mark. För större delen af dessa, nemligen 81 st., med en areal af 14,531·13 hektar, deraf 3,349·99 hektar impediment, äro antingen fullständiga eller s. k. interimindelingsplaner upprättade.

Skogsafkastningen från dessa boställen och kronohemman, åtgår å större delen till husbehovet. Öfverskottet, der sådant förefinnes, å utarrenderade kronohemman, disponeras antingen af arrendator, emot erläggande af ett i de flesta fall obetydligt skogsarrende, eller försäljes för kronans räkning, i hvilket fall det å ecklesiastika boställen tillfaller dels presterskapets löne-regleringsfond, dels boställsinnehafvaren, på grund af särskildt meddelade Nådiga beslut.

Åverkningar å boställen och kronohemman förekomma numera, sedan revirets bevakarepersonal ökats till 4 kronojägare, hvar och en med sin särskilda bevakningstrakt, sällan eller aldrig i någon större utsträckning.

Utstämpling af vrakekar å boställen och kronohemman har under åren 1881—1885 beviljats till följande antal, nemligen:

År 1881.....	988 st.
» 1882.....	790 »
» 1883.....	1,065 »
» 1884.....	1,210 »
» 1885.....	618 »

Tillsammans 4,671 st.

deraf 683 st. användts till husbehov och återstoden eller 3,988 st. blifvit för kronans räkning försålde.»

e) »Uppgift från *Böda kronopark* till Länsstyrelsens femårsberättelse för åren 1881—1885.

År.	Afverkningens		Kronoparkens inkomster		
	belopp i kubikmeter.	verkliga värde. Kronor.	för försåldt virke o. d. Kronor.	för slätter och bete. Kronor.	Summa inkomster. Kronor.
1881.....	5,655	18,671·51	8,698·48	2,455·55	11,154·03
1882.....	6,296	19,703·89	10,754·38	2,092·58	12,846·96
1883.....	3,980	12,439·81	11,617·82	1,883·33	13,501·15
1884.....	4,359	13,947·09	12,806·50	1,659·37	14,465·87
1885.....	4,035	13,077·78	10,493·01	1,832·00	12,325·01

Att icke de kontanta inkomsterna för virke från kronoparken äro lika med det afverkade virkets verkliga värde kommer sig dels deraf att, hvad år 1881 beträffar, bortåt 2,000 lass utsyningsved utlemnats för 50 öre per lass, upphuggningskostnaden oberäknad, under det att samma virke på rot betingat 7 å 8 gånger detta pris, och dels deraf att åtskilligt virke lemnas utan betalning, såsom virke till reparationer vid kronojägarboställen och skogsskola, gärdesgårdar, ved till skogsskolan och kronojägare samt ris och grenar, som arbetare erhålla för trädskottning.

Å kronoparken hafva under ofvannämnda 5 år upptagits tillsammans 8,291 meter nya afllopskanaler af 2·4 meters bredd och 1 meters djup samt anlagts, planerats och med sidodiken försetts nya körvägar, s. k. linier, till en sammanräknad längd af 5,939 meter. I plantskolorna, och hvad tall och gran beträffar till någon mindre del äfven direkt i skogen, hafva under samma tid utsatts: 30·45 kg. tall-, 13·18 kg. gran-, 24·76 kg. weymouth-tall-, 160 kg. svart-tall-frö, 36 kg. diverse utländska fröslag och 0·51 hl. bokollon, hvarjemte från plantskolorna till skogen utflyttats eller utplanterats följande antal plantor:

831,180 stycken vanlig tall
108,479 » weymouth-tall
1,577 » svart-tall
6,258 » kryp-tall
162,218 » vanlig gran
1,006 » lärkträd
2,768 » bok
4,568 » silfvergran
2,362 » alm, ask, lönn och röd ek
1,972 » diverse främmande trädslag.

Summa 1,122,388 stycken.

Direkt i skogen hafva utplanterats 0·92 hektoliter ekollon och 877 stycken nötter af de amerikanska valnöts- och hickorysläktena m. fl.

Afverkningen har sedan min hitkomst, hösten 1861, bestått i utrensning af torrskog och vindfällen, der de icke, till följd af

kärren, äro oåtkomliga; i afverkning af fröträd på de gamla trakthyggena, der åtgärder för återväxt inom de närmaste åren skola vidtagas; samt uti gamla åverkningsluckor och för omkring 10 år sedan afdikade kärnmarker. Vidhållandet af denna afverkningsmetod blir nödvändigt under ännu en 30 års tid, till dess skogen hunnit komma i något så när skapligt skick efter de svåra åverkningar, som före år 1857 å densamma egde rum, äfvensom efter den olycksdigra trakthuggningsmetod, som intill år 1861 följdes, der hyggen med stora arealer nedmejjades det ena efter det andra utan åstadkommande af återväxt och nu, genom sin ljungväxt och sitt genom bränning m. m. utpinade tillstånd, för försättande i skogsdugligt skick tära som en kräftskada på kronoparken och dess finanser.

Till följd af förenämnda åverkningar äfvensom trakthuggningsmetod har, för att icke vid åverkningsluckors och trakthyggens iordningställande ytterligare behöfva använda trakthuggningsmetoden, utan kunna spara till fortväxt dugliga träd på samma gång som ny återväxt åstadkommes, en i Tyskland mycket bruklig metod användts, nemligen att uppqvista de för fortväxt qvarlemnade, till timmer dugliga träden, hvarefter dessa på den nya återväxten genom beskuggning ej åstadkomma någon skada, men i annat fall för denna orsaks skull ej kunnat qvarlemmas, utan måst afverkas till ved, hvaraf här finnes tillräckligt ändå. Resultatet af qvistningen har här som i Tyskland visat sig godt: såren öfvervallas väl, utan att medföra rötskada eller dylikt för trädet, och arbetet utföres utan någon nämnvärd kostnad, då arbetarne i ersättning erhålla blott de nedsågade grenarne.

Försök med inplantering af en del främmande, synnerligast amerikanska, trädslag, som genom sitt för såväl snickeri- som andra arbeten eftersökta och dyrbara virke samt genom sin förmåga att växa snabbt äro ganska värdefulla, fortgå och hafva hittills i allmänhet lyckats väl. De äldsta i skogen växande amerikanska valnötsträden äro nu omkring 22 år gamla och, ehuru af den mera långsamt växande grå arten, 15 å 16 fot höga samt uthärda våra vintrar lika bra som våra inhemska trädslag.

På flygsandsfälten hafva blifvit utbredda 1,620 parlans tång och 1,138 parlans ris.

Från härvarande skogsskola hafva utexaminerats 52 stycken lärlingar. På grund af Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadgar för de allmänna skogsläroverken af den 13 april detta år, har kursen ökats från 8½ till 9½ månader, hvarjemte fordringarna för inträdessökande något och väl behöfligen höjts.

D) Bergs- och brukshandtering samt manufakturverk. Bland i detta län befintliga bruk och verk, afsedda för förädling af mineralrikets alster, märkas hufvudsakligen följande:

Ankarsrums jernbruk i Hallingebergs och Hjorteds socknar af Södra Tjusts härad. Denna bruksegendom omfattar i förening med Ankarsrums gods, Tofverums bruk, Nygård samt flere andra landt- och skogsegendor, en af de största possessioner i länet. Hela denna egendomscomplex tillhörde intill år 1882 de båda bröderne, bruksegarne m. m. Gustaf de Maré och Alfred de Maré, men sedan den förre sistnämnda år afidit, bildades af alla egendomarne ett aktiebolag, hvaruti A. de Maré eger de flesta aktierna.

För jernstillverkningen vid Ankarsrum, hvarom för öfrigt åberopas nästföregående femårsberättelse, hafva under femårsperioden tillkommit och satts i verksamhet åtskilliga nya inrättningar, deraf de mest betydande äro ett finvalsverk, ett verk för tillverkning af martinmetall och en verkstad för emaljering af gjutgods.

Under perioden har antalet arbetare vid detta bruk utgjort i medeltal 330 samt årliga medeltillverkningen varit

3,532 tons tackjern och gjutgods från masugnen,
4,196 " lancashire-smältjern,
3,888 " valsjern,
70 " spik och manufaktursmide, samt
723 " diverse gjutgods;

hvertill, sedan martinmetallverket satts i gång, kommit under periodens båda senaste år en årlig tillverkning af i medeltal:

654 tons martingöt; och
343 " utsmidd martinmetall.

Eds jernbruk i Vestra Eds socken af Norra Tjusts härad. Rostugnen har under år 1885 blifvit ombygd och masugnen betydligt förbättrad. Sagda år sysselsatte bruket 32 faste arbetare och tillverkningen utgjorde 2,482 tons tackjern och 933 tons smältstycken.

Öfverums jernbruk i Lofta socken af Norra Tjusts härad. Vid detta bruk, hvartill höra egna grufvor och skogar, finnes, förutom masugn och verk för vanlig jernstillverkning, äfven en fullständig mekanisk verkstad, hufvudsakligen afsedd för förfärdigandet af plogar och flere andra slags jordbruksredskap, hvilka tillvunnit sig en alltjemt ökad efterfrågan såväl inom som utom riket. Bruket hade år 1885 294 faste arbetare och dess tillverkning omfattade samma år:

Tackjern.....	48,481 centner
Smältstycken	5,254 "
Stång- och knippjern	8,872 "
Gjutgods	7,956 "
Redskap och maskiner till saluvärde af	434,800 kronor
Diverse snickeriarbeten " " "	13,000 "

Gunnebo jernbruk i Gladhammars socken af Södra Tjusts härad. Med en arbetsstyrka af 181 man har 1885 års tillverkning omfattat jernträd, kettingar, spik och stift m. m. till en sammanräknad vikt af 62,715 centner. Det vid Gunnebo förr drifna valsverket har år 1883 nedlagts.

Oskarshamns mekaniska verkstad. Eganderätten till detta verk jemte dermed förenade skeppsdockor har i slutet af perioden öfvergått på ett i Stockholm bildadt bolag. Den hufvudsakliga sysselsättningen har fortfarande omfattat dels nybyggnad af fartyg, mest ångfartyg, och dels reparation eller förbyggnad af fartyg, som lidit haveri. Under alla fem åren hafva

nybygts.....	20 ångfartyg,
"	2 segelfartyg, samt
förbygts	4 segelfartyg.

Arbetarestyrkan med fast anställning har i medeltal utgjort omkring 150 personer.

Mekaniska stenapteringsverk hafva under perioden drifvits dels i mindre skala å tre ställen vid Vestervik och i närmast

derintill belägna skärgård, dels å ett strandhemman Vånevik i Döderhults socken af Stranda härad och dels å två ställen invid Sandviks hamn i Repplinge socken af Ölands Norra Mot. Å sistnämnda båda ställen bearbetas ortens kalksten med ångmaskiner, hufvudsakligen till husbyggnadsmaterialier, deraf en stor del de senare åren utförts till Köpenhamn för att användas vid den så kallade marmorkyrkans fullbordande. De båda verken vid Sandvik, hvaraf det ena tillhör två danske byggmästare, hafva tillsammans sysselsatt omkring 40 arbetare och deras årliga tillverkning har uppskattats till ett värde af 50,000 kronor. De öfriga här omnämnda verken afse mekanisk aptering af granit till grafmonument, trappor och byggnadsornament, socklar och pelare m. m. äfvensom huggning af granit till gatu- och trottoirsten. Största delen af tillverkningarna afskeppas till utlandet, mestadels Tyskland. Våneviks stensliperi, som tillhör en firma i Berlin, har drifvit sin rörelse i större omfattning än de öfriga, samt vanligen sysselsatt omkring 100 arbetare, för hvilka, äfvensom för arbetsförmännen, finnas fasta bostäder, hvarjemte till verket hör egen hamn och lastbrygga.

Ölands alunbruk och Lovers alunbruk, begge belägna i Södra Möckleby socken af Ölands Södra Mot, samt numera förenade under ett för båda gemensamt aktiebolag. 1885 års tillverkning utgjorde vid förstnämnda bruk:

Alun.....	4,066	centner
Jernvitriol.....	2,618	»
Rödfärg.....	524	»
Kalk.....	47,769	kubikfot,

allt beräknadt till ett sammanlagdt värde af 33,638 kronor, samt vid Lovers bruk endast 119,235 kubikfot kalk till ett värde af 18,774 kronor. Antalet arbetare vid båda bruken utgjorde nämnda år tillhopa 107 personer.

Två större kakelugnsfabriker finnas i Kalmar. Deras tillverkningar år 1885 beräknades till ett sammanlagdt värde af 141,653 kronor.

Fyra glasbruk finnas i länet, alla på landet och tre inom Södra Möre härad. Sammanräknade värdet af deras tillverkningar år 1885 uppgick till 163,400 kronor.

Tegelslagerier finnas nämnda år i detta län till ett antal af 26, hvilkas tillverkningar samma år skattades till ett sammanlagdt värde af 79,059 kronor.

Af sådana fabriker och manufakturverk, som icke bearbeta metaller eller andra mineralier, märkas:

Emsfors pappersbruk vid Emån nära Påskallavik, en dyrbar och storartad fabrik för att af trä åstadkomma pappersmassa och deraf tillverka papper af mångfaldiga slag och till olika ändamål. Fabriken har under perioden ökat med en papperskross och två nya s. k. holländare. Antalet sysselsatte arbetare har vexlat mellan 120 och 140 personer, deraf nära hälften utgjorts af qvinnor och minderåriga. I medeltal har årliga papperstillverkningen uppgått till 10,000 centner, deraf 2,500 centner i olika former exporterats till utlandet, hufvudsakligen England, 3,500 centner funnit afsättning inom riket samt 4,000 centner upparbetats till brefkuvert och varupåsar. Af de sistnämnda hafva årligen förfärdigats omkring nio millioner stycken, som alla afyttrats inom landet. Af kuverten, som årligen tillverkats till ett antal af omkring sju millioner, har en ej obetydlig del utgått till Tyskland och Norge.

Tillverkning af tändstickor har här i länet bedrifvits å 11 särskilda större och mindre fabriker, deraf i städerna Kalmar och Oskarshamn 4 med ett sammanräknadt tillverkningsvärde år 1885 af 328,568 kronor, i köpingarne Nybro och Mönsterås 2, hvilka samma år tillhopa tillverkat för ett värde af 171,950 kronor, och på landsbygden 5 med ett sammanlagdt tillverkningsvärde år 1885 af 386,595 kronor. Länets hela tillverkning af tändstickor representerade således nämnda år ett värde af 887,113 kronor.

Af tobaksfabriker funnos år 1885 i Kalmar 3, i Oskarshamn 2 och i köpingen Nybro 1, den senare obetydlig. Dessa fabrikers tillverkning nämnda år af tobak och snus skattades till ett sammanlagdt värde af 248,600 kronor.

Läderfabriker eller garfverier förekommo samma år till ett antal af 71, deraf 5 i städer, 9 i köpingar och 57 på landet. Å samtliga läderfabrikerna i länet uppgick det årets tillverkningsvärde till 237,161 kronor.

Bryggerifabriker funnos nämnda år i länet till ett antal af 13 med ett sammanräknadt tillverkningsvärde af 181,861 kronor.

En fabrik för tillverkning af trådrullar eller så kallade bobiner har under perioden anlagts vid jernvägsstationen Trekanten i Ljungby socken af Södra Möre härad. Denna fabrik, nu tillhörig konsulten m. m. Carl Hasselqvist, drifves med en trettio hästkrafters ångmaskin och förarbetar stora quantiteter björkvirke, hvaraf den omgivande trakten har god tillgång. År 1885 funnos der 19 särskilda arbetsmaskiner och sysselsattes 60 arbetare. Det årets tillverkning omfattade 160,000 gross trådrullar af olika storlek och beräknades till ett värde af 90,000 kronor. Fabrikens produkter afsättas nästan uteslutande i utlandet, en stor del i England, men mycket äfven i sydeuropeiska länder. Alltjemt ökade requisitioner hafva de senare åren föranlett en betydlig utvidgning af fabrikationen.

E) Binäringar. I afseende på dem är föga att tillägga hvad i senaste femårsberättelsen omförmäls. Fögderiberättelserna gifva dock anledning att lemna några meddelanden angående följande allmänast förekommande binäringar.

Jagt. Tillgången på hare, raphöns, tjäder och orre anses hafva något ökat. Deremot har andjagten år från år försämrats, hvartill uppgifvits flere olika orsaker, deribland aftappning och torrläggning af kärr och sumptrakter, som förr lemnat andfogeln goda häckplatser. Man har ock de senare åren tyckt sig förmärka, att antalet om vårarne återkommande änder blifvit betydligt mindre, än de nästförutgångna höst afflyttades, hvilket föranlett den förmodan, att dessa foglar varit på sina vinterstationer eller under sina flyttningsfärder mer än förr utsatta för förföljelser. Från länets alla trakter uppgifves, att öfverträdelser af jagtlagarne blifvit mera sällsynta än tillförne, hvilket förhållande tillskrifves den ökade vaksamhet och omvårdnad, som egnats jagten, sedan jordegarna börjat betrakta den såsom en inkomstkälla. De senare åren hafva, synnerligast på Öland, större och mindre byalag beredt sig inkomst af sina jagtmarker genom desammas utarrendering till jagtvänner. Skjutskickligheten är mera allmän än förr och mängden af allmogens söner är nu försedd med bakladdningsgevär samt dresserad stöfvare eller raphönshund. De blida vintrarne, jagtlagarnes strängare efterlefnad, räfvarnes efterhållande samt större färdighet och om-

sorg vid jagtens bedrivande anses hafva bidragit till den märkbart ökade tillgången på rapphöns. Endast i Ölands Norra Mot hade, enligt uppgift, under år 1885 skjutits i tillåten tid minst 2,000 stycken rapphöns, hvilka, i den mån de försålles, betingade omkring 75 öre stycket. Vid länets vidsträckta hafskuster har fortfarande idkats en stundom ganska lönande sjöfogelsjagt, äfvensom jagt efter säl. I skogstrakterna inom norra delen af länet har man stundom bemärkt ett och annat exemplar af elg och rådjur. Men intetdera af dessa djurslag har här i länet egentligt stambåll. Det vid Grönlid i Tunaläns härad förr befintliga rådjursstånd har försvunnit. Stammen af dofhjortar vid Ottenby har ansenligt minskats och torde nu ej uppgå till mer 80 djur.

Under perioden inom länet *dödade rofdjur* hafva enligt inkomna uppgifter utgjort till slag och antal:

År.	Räfvar.	Örnar.	Ufvar.	Hökar.	Kräkor och skator.
1881	815	18	29	989	2,173
1882	758	39	5	1,128	2,475
1883	934	10	8	1,645	3,483
1884	1,195	2	12	2,346	5,140
1885	1,220	16	9	2,241	4,614

De *skottpenningar*, som af Landstingen i länet utbetalts för dödade rofdjur, hafva uppgått tillhoppa:

År 1881 till	kronor	3,127·10
” 1882 ”	”	4,129·80
” 1883 ”	”	5,079·15
” 1884 ”	”	6,873·10
” 1885 ”	”	6,583·85

De *husdjur*, som uppgifvits hafva blifvit dödade af rofdjur, hafva varit i hela länet:

År.	Får.	Fjäderfå.	Värde i kronor.
1881.....	1,458	3,215	6,502·25
1882.....	1,459	4,535	12,077·70
1883.....	978	2,508	5,550·17
1884.....	1,205	3,617	8,489·82
1885.....	1,319	4,414	8,535·29

Fiske. Ström- och insjöfisket i detta län är af föga betydelse med undantag af dels det ganska gifvande fisket i Gamlebyviken och dels laxfångsten vid de större strömmarnes, hufvudsakligen Emåns, utlopp. Den i förra femårsberättelsen omfördälda frågan om reglering af å- och insjöfisket inom södra länsdelen har hvilat i afvaktan på allmän lagstiftning i ämnet. Hafsfisket utanför fastlandets och Ölands kuster har deremot idkats med ökad framgång, sedan tillfälle till bekväm och lönande afsättning de senare åren vunnits derigenom, att flere nordtyska fisksumpar sommar- och hösttiderna hitkommit och seglat utefter kusterna för uppköp af färsk fisk, hufvudsakligen ål, å hvilket sistnämnda fiskslag salupriset derigenom alltjemt stigit och år 1885 uppgått ända till 8 kronor lispundet, under det att fångstmännen varit fria från alla besvär och kostnader för fiskens afsättning. Strömmings- och torskfisket har fortfarande endast

i länets norra skärgård och vid vissa delar af Ölandskusten varit tillräckligt för ortbehovet. Konsumtionen af dessa fisksorter inom öfriga delar af länet har fortfarande fylts genom tillförsel från Blekinge. Utanför sydöstra kusten af Öland fångas hvarje vår en icke ringa mängd lax af god beskaffenhet.

Brytning och aptering af sten utgör en afsevärd binäring endast utmed vestra kusten af Ölands Norra Mot, der ymnig tillgång finnes på i lättbrutna lager liggande, vacker hvit och röd kalksten. För slipning af denna sten har man förut begagnat hästvandring; men man har nu börjat att dertill använda ett slags med vindkraft drifna qvarnverk. Stenen, apterad till golf- eller trappstenar, får afsättning hufvudsakligen i Stockholm och dityres vanligen i allmogens egna farkoster.

Bärplockning lemna fortfarande i skogstrakterna sommar och höst en god biförtjenst åt fattigare hushåll, hvilkas qvinnor och barn dermed sysselsätta sig. På senare tiden hafva blåbär och lingon börjat temligen allmänt uppköpas för utförsel till utlandet, och den prisstegring, som derigenom uppkommit, har betydligt ökat inkomsten af denna binäring i trakter, som ej varit för långt aflägsna från uppköpsplatserna.

Handslöjd, för att af trä, ben, halm och andra tillgängliga materialier tillverka hvarjehanda husgeråd och andra för nytta eller prydnad afsedda artiklar, har inom åtskilliga trakter af länet börjat blifva mera allmän än tillföre, hvilket förnämligast är att tillskrifva den allmänna spridning af slöjdskickligheten, som vunnits genom den af Landsting och Hushållningssällskap samt delvis äfven af statsmedel bekostade undervisning i slöjd, dels uti fristående slöjdsolor och dels i sammanhang med folkskolorna. I vestra trakterna af Aspelands härad har sedan några år tillbaka utvecklats sig en ganska framstående färdighet i tillverkning af väl skulpterade möbler, som finna efterfrågan från mer och mindre aflägsna orter i riket.

Hemväfnader förekomma nu mindre än förr, hvartill förnämsta orsaken är att söka i de allt mer och mer fallna prisen på hvarjehanda fabriksväfnader, som utbudas till salu såväl i städer och köpingar som i de öfverallt på landsbygden spridda landthandelsbodarna. Då hushållets behof af den ena eller andra väfnaden sålunda kan utan besvär fyllas för ett pris, som beräknas understiga kostnaden för varans åstadkommande i hemmet, så köper man det färdiga tyget hellre än att odla lin samt besvära sig med hemspånad och väfnadsbestyr. Men man betänker icke, att det hemväfda tyget vanligen är mera starkt och uthålligt än det köpta, och ännu mindre tages i betraktande det verksamma bidrag till hemmets trefnad och välbefinnande samt barnens uppfostran till arbetshåg och sparsamhet, som husfliten förmår att lemna. Endast för ett par tiotal af år tillbaka såg man vid hvarje hemmansbruk ett större eller mindre linland, hörde i hvarje allmogehem under vintern spinnrock och väfstol vara i gång samt bemärkte under våren och försommaren gräsplanen derutanför vara uppfylld af till blekning utlagda väfvar. Men sådant hör numera till ytterst sällsynta företeelser. Man köper, hvad förr tillverkades i det egna hemmet. Att ej så litet kontanta penningar dertill erfordras, är visst; men hvartill den ledigblifna tiden användes, är svårare att inse.

4. Kommunikationsanstalter och varuutbyten.

A) **Landtkommunikationer.** De förändringar i afseende på de allmänna farvägarne, som under ifrågavarande femårsperiod egt rum, äro hufvudsakligen följande:

I *Tjustrs fögderi.* Inga nya lands- eller häradsvägar hafva under perioden tillkommit, men förberedande åtgärder hafva vidtagits i ändamål att genom nedschaktning och fyllning eller väg-omläggning undanröjda eller kringgå de synnerligen branta backar, som försvåra trafiken å en och annan allmän farväg, synnerligast inom fögderiets nordligaste delar.

I *Sevede och Tunaläns härad's fögderi.* Sedan till följd af flere under 1870-talet verkställda vägomläggningar, ny allmän vägdelning inom Sevede härad blifvit behöflig samt, på sätt i förra femårsberättelsen omnämnts, länsstyrelsen genom utslag den 1 augusti 1880 dels förordnat om ny fördelning mellan hemmanen i nämnda härad af skyldigheten att, då marken är bar, underhålla häradets allmänna vägar, och dels bestämt, att åtskilliga för samfärdseln behöfliga, men förut icke till allmänt underhåll indelade farvägar, skulle såsom häradsvägar i den nya delningen ingå, har den sålunda beslutade nya vägdelningen under femårsperioden försiggått och blifvit af länsstyrelsen den 7 augusti 1885 fastställd, att lända till efterrättelse från och med den 1 september samma år. De tillkomna nya häradsvägarne hafva en sammanräknad längd af icke mindre än 252,434 fot eller något öfver 7 mil. Genom ofvanberörda utslag blef det de menigheter eller byalag, som förut underhållit dessa vägar, ålagdt, att försätta desamma, såsom blifvande häradsvägar, i fullt lagligt skick, innan underhållsskyldigheten öfvertogs af häradet. De dertill erforderliga arbeten hafva varit ganska besvärliga och kostsamma, men som de till största delen utgjorts in natura, har någon beräkning af dermed förenade kostnader ej kunnat uppgöras. Fögderiets allmänna vägar äro nästan utan undantag väl underhållna och i godt skick.

I *Aspelands och Handbörds härad's fögderi.* De uti senaste femårsberättelsen omförmälda nya häradsvägar inom Handbörds härad, sträckande sig, den ena från närheten af Högsby kyrka vesterut med utgrening till Fagerhults och Kråksmåla socknar samt den andra från Nötebro å häradsvägen mellan Staby gästgifvaregård och Foglebo skjutsstation till Lillsjödals jernvägsstation, hafva under ifrågavarande femårsperiod blifvit bearbetade och deras anläggning i det närmaste fullbordad. Längden af dessa vägar utgör tillhoppa 3½ mil och deras hela anläggningskostnad uppgår till omkring 87,000 kronor, deraf häradborne erhållit 56,250 kronor i understöd af statsmedel utan återbetalningsskyldighet. År 1885 påbörjades inom samma härad arbete för partiel omläggning och förbättring af den backiga häradsvägen mellan Nötebro och Fogelfors bruk, hvilket vid samma års slut ännu icke fullbordade företag beräknats kosta 7,400 kronor, deraf 4,900 kronor erhållits i statsanslag och egaren af nämnda bruk åtagit sig bekosta återstoden. Genom de sålunda företagna och numera fullbordade arbetena har hela det allmänna vägsystemet i nämnda härad blifvit försatt i ett utmärkt skick, till stor båtnad för ortens samfärdsel och trafik. Inom Aspelands härad har under perioden icke förekommit någon nämnvärd förändring af de allmänna vägarne.

I *Norra Möre och Stranda härad's fögderi.* Inom detta fögderi har under den period, som nu är i fråga, icke tillkommit någon ny allmän väg och icke heller företagits något större arbete till förbättrande af gammal sådan. Förberedande åtgärder började likväl år 1885 vidtagas för undvikande af de ovanligt branta och delvis ganska långa backar, som förekommer på den del af allmänna landsvägen emellan städerna Vestervik och Oskarshamn, som genomlöper södra delen af Misterhults socken i Tunaläns och norra delen af Döderhults socken i Stranda härad. De hinder, som dessa backar lägga mot den allmänna trafiken, äro så mycket mera kännbara, som hela vägsträckan norr om nämnda vägdel blifvit ända till Vestervik i senare tider försatt i ett utmärkt skick. Också har länsstyrelsen sistlidet år ålagt de båda häraden att, i enlighet med af behörig tjänsteman upprättad plan, hvart inom sitt område, utföra för sådant ändamål erforderliga arbeten; varande emellertid denna fråga genom besvär dragen under Kammarkollegii pröfning. Öfriga allmänna vägar inom såväl Stranda som Norra Möre härad äro i allmänhet lättkörda och i godt skick. De begge i senaste femårsberättelsen omförmälda nya vägdelningar för dessa härad hafva efter anförda besvär vunnit slutlig fastställelse och under perioden trädt i verkställighet.

I *Södra Möre härad's fögderi.* Genom utslag den 30 maj 1884 har, efter det Karlskrona—Vexjö jernvägsaktiebolag anlagt en väg emellan Emmaboda jernvägsstation i Vissefjerda socken af detta härad och Brunsmåla by i Konga härad af Kronobergs län, länsstyrelsen förordnat, att den del af samma väg, som är belägen inom Kalmar län, utgörande en sträcka af 0·2 mil, skall af häradets väghållningsskyldige såsom häradsväg underhållas, hvilket underhåll, tills ny allmän vägdelning kommer att ske, besörjes, under den tid, marken är bar, mot ersättning, som för en tid af fem år i sender genom entreprenadauktion bestämmes, hvarjemte förordnats om samma vägsträckas öppenhallande vintertiden af närmaste hemman mot ersättning enligt de för öfriga ploglag inom häradet gällande bestämmelser. Ehuru landtkommunikationerna inom detta härad vunno en betydlig förbättring genom de under 1850-talet efter långvariga förberedelser och stridigheter företagna anläggningarna af dels en ny, omkring 3 mil lång landsväg, från tingsstället Vassmolösa i häradets östra del vesterut, till Vissefjerda nära häradets vestra gräns och dels en från den nya landsvägen vid Mortorp i nordvestlig rigtning löpande häradsväg till Björstorp a förut befintliga häradsvägen mellan Vissefjerda och Madesjö socknar, har likväl klagan ofta försports deröfver, att i detta stora härad, som med nära 15 kvadratmils ytvidd bildar en oval form, med längdsträckningen från norr till söder, icke finnas andra allmänna vägar än sadana, som antingen leda utefter häradets yttre gränser eller ock genomskära häradet i rigtning från öster till vester, under det att allmän farväg saknas för direkt samfärdsel mellan detta härad's södra och norra trakter. Denna saknad har på senare tiden blifvit ännu mera känbar, sedan de i denna rigtning belägna Torsås, Arby och Mortorps forna kapellag blifvit sjelfständiga församlingar under namn af Gullabo, Karlslunda och Oskar. Länsstyrelsen har derföre genom utslag den 24 december 1884 bestämt, att en ny häradsväg skall anläggas från Gullabo kyrka

genom Karlslunda samt Oskars och Mortorps socknar till närheten af Börsryds gästgifvaregård å allmänna landsvägen mellan Kalmar och Nybro köping, äfvensom att såsom allmänna häradsvägar skola underhållas två redan befintliga farvägar, ledande från inre delen af häradet, den ena till S:t Sigfrids kyrka och den andra till Ekenäs lastageplats. Detta utslag har likväl blifvit af flere socknemenigheter öfverklagadt och frågan är ännu beroende på Kammarkollegii pröfning.

I *Ölands Norra Mots fögderi*. Vid den under detta århundrades andra decennium, på nådig befallning verkställda allmänna delning af utmarkerna på Öland förutsattes behovet af en ny lands- eller häradsväg utefter östra kusten af Ölands Norra Mots mellersta del eller mellan Bredsättra och Föra kyrkor, för hvilken väg komiterade för utmarksfördelningen verkstälde utstakning och afsatte erforderlig jord. Södra delen af denna tillämnade vägsträcka har sedermera blifvit af deromkring boende hemmansinnehafvare upptagen och iordningställd, men någon väganläggning å den norra och längre sträckningen har deremot icke kommit till stand. Under nu ifrågavarande femårsperiod har yrkande likväl hos länsstyrelsen gjorts om detta vägförslags bringande till verkställighet på det sätt, att den nya vägen skulle af vederbörande byggas och underhållas såsom häradsväg. Frågan derom har förut under nu löpande qvinqvennum blifvit af länsstyrelsen pröfvad och afgjord samt är nu beroende på Kammarkollegii pröfning. En annan vägfråga inom detta Mot, nemligen om allmänna landsvägens tortsättning från Böda kyrka genom Böda kronopark till lämplig hamnplats på öns nordligaste del har länge varit å bane, men ännu icke kommit till slutlig pröfning, emedan den är beroende af frågan dels om stället för hamnanläggningen och dels af möjligheten att bereda därför erforderliga medel.

I *Ölands Södra Mots fögderi*. Inom detta fögderi har under perioden icke förekommit någon förändring i afseende på de allmänna vägarna, hvilka här likasom i Norra Motet, äro nästan öfverallt af utmärkt god beskaffenhet. Såsom i sista femårsberättelsen omnämndes, har länsstyrelsen genom sedermera af Kammarkollegium fastställt utslag den 29 december 1879 förordnat, att derest en då föreslagen ny väg från östra landsvägen i Hulterstads socken till Borgby vid vestra landsvägen i Resmo socken blefve på föranstaltande af dem, som därför intresserade sig, anlagd och försatt i det skick, som för allmän väg är stadgad, samma väg skulle såsom häradsväg af samtliga väghållningsskyldige i Motet framgent underhållas. Denna nya väganläggning hade dock vid 1885 års slut ännu icke blifvit påbörjad; men sedan understöd af statsmedel dertill numera erhållits, är anledning antaga att företaget snart skall bringas till utförande.

Hänvisande för öfrigt till **tabell N:o 2**, får, beträffande *skjutsväsendet* under de ifrågavarande fem åren, Länsstyrelsen meddela följande: Vid 1885 års slut utgjorde antalet *skjutsanstalter* vid allmän landsväg 65, deraf 5 i städerna, och vid häradsväg 30 eller tillsammans 95. Af dessa utgjorde 51 gästgifverier och 44 skjutsstationer. Entreprenad fanns inrättad å 26 gästgifverier och 21 skjutsstationer. Skjutslegans högsta belopp utgjorde pr mil och häst, der skjutsen var ställd på entreprenad, inom Norra Landstingsområdet 1 krona 80 öre och inom det Södra 1 krona 60 öre. Sådant entreprenadbidrag, som omförmäles i 15 § af skjutsstadgan, hade väl på åtskilliga ställen

blifvit fordradt, men beviljades icke af vederbörande landsting, hvaremot i städerna Kalmar och Oskarshamn, som hafva skyldighet att utan understöd af hemman från landet uppehålla skjutsningen, stadsfullmäktige för entreprenaders åvägbringande anslagit af stadens medel i Kalmar 400 kronor och i Oskarshamn 300 kronor årligen. Inom Norra Landstingsområdet utgjordes skjutsningen år 1885 af entreprenörer på 14 skjutsanstalter, deraf 12 med maximilegan 1 krona 80 öre, 1 med lega af 1 krona 75 öre och 1 med lega af endast 1 krona 60 öre. I Södra Landstingsområdet var högsta entreprenadlegan, 1 krona 60 öre, gällande å 30 skjutsanstalter, men hade genom täflan å entreprenadauktionerna nedbragts å 3 ställen till respektive 1 krona 15 öre, 1 krona, och endast 85 öre. Å länets öfriga 48 skjutsanstalter, deraf 27 i Norra och 21 i Södra Landstingsområdet, hade entreprenader icke kunnat åvägbringas, hvarföre legan derstädes utgick med 1 krona 20 öre pr mil och häst.

De från skjutsanstalterna i länet *utgångna hästarnes antal* utgjorde under perioden 1876—1880 17,213, hvilket var betydligt mindre än under den nästföregående femårsperioden. Under de fem år, som nu äro i fråga, har detta antal ytterligare nedgått, så att det för alla åren utgjorde allenast 12,835, motsvarande i medeltal för hvar år allenast 27 hästar för hvarje skjutsanstalt, hvilket medeltal exempelvis under perioden 1871—1875 uppgick till 247. Denna alltjemt fortgående minskning i skjuts-trafiken har antagligen haft sin förnämsta orsak i de förbättrade samfärdsmedel, som på senare tider beredts allmänheten genom jernvägar och ångfartyg. Likväl bör i detta afseende icke lemnas oanmärkt, att skjutslegans i allmänhet höga belopp, som nästan allestädes öfverstiger den lega, hvartill hästar genom enskildt beting kunna till begagnande erhållas, haft till följd, dels inställande af flere sådana resor, som icke varit alldeles nödvändiga, och dels hästanskaffning genom ackord, då samma hästar vanligen begagnats flere skjutshåll. Sådana uppgörelser hafva blifvit mera allmänna än förut, sedan från år 1884 forlönerna här i länet allt mer och mer varit i nedgående och egare af hästar derföre med ökad beredvillighet utlemnat dem till skjutsning.

Angående *postväsendet*, intages här följande från postkontoret i Kalmar erhållna meddelanden:

»Redan vid femårsperiodens början eller 1881, voro postförhållandena inom länet så ordnade, att allenast några få förändringar varit af nöden att vidtaga. De fasta postanstaltarnas antal, som år 1880 utgjorde 113, har under perioden ökats till 116; deraf fullständiga eller postkontor 11 och poststationer 105. Under samma tid hafva indragits poststationerna i Föra, Hornsberg och Österåker, hvaremot nya poststationer öppnats i Alsterbro, Långrådna, Mörtfors, Norra Mückeby, Repplinge och Sankt Sigfrid. Landtbrefbäringslinierna hafva ökats från 5 till 9 och äro nu följande:

Alböke—Störlinge, Falerum—Fåfalla, Förlösa—Förlösa länsmansboställe, Gladhammar—Vestrum, Emarp—Pelarne, Nelhammar—Skedshult, Trekanten—Sankt Sigfrid, Valdemarsvik—Falerum, Örsjö—Ålsjöholm.

Indragna landtbrefbäringslinier: Vimmerby—Pelarne och Förlösa—Boatorp.

Af gångposter hafva följande indragits: Trekanten—Ålsjöholm—Påryd och Söderåkra—Gullabo—Vissefjerda, som ersatts,

den förra genom landtbrefbäringslinien Örsjö—Alsjöholm och den senare genom åkande post.

Om de fasta postanstalterna fördelas i medeltal på länets hela areal och folkmängd, den senare år 1885 beräknad i rundt tal till 240,000 personer, visar det sig, att vid samma års slut belöpte en postanstalt på 0.83 kvadratmils ytvidd och omkring 2,070 personers folkmängd.

Antalet till postbefordran aflemnade försändelser har utgjort:

År 1881	1,375,132	eller på hvarje person af länets folkmängd cirka	6	försändelser.
" 1882	1,861,920	" " " " " " " " " "	8	"
" 1883	2,016,459	" " " " " " " " " "	8	"
" 1884	2,151,228	" " " " " " " " " "	9	"
" 1885	2,360,220	" " " " " " " " " "	10	"

Antalet postförda mil å landsväg har utgjort:

År.	Vanlig post.	Gångpost.	Landtbrefbäring.	Summa.
1881.....	23,398	3,526	967	27,891
1882.....	27,279	3,442	1,196	31,917
1883.....	27,716	3,480	1,408	32,604
1884.....	29,657	2,974	1,611	34,242
1885.....	29,884	2,490	1,934	34,308

hvertill komma postbefordringarna medelst samtliga inom länet befintliga jernvägar och postföringen med de ångfartyg, som trafikera länets långsträckta kuster.

Inspektion af samtliga inom länet befintliga poststationer, som ej äro vid jernväg belägna, samt landtbrefbäringslinierna, har enligt Kungl. Generalpoststyrelsens beslut, förrättats af dertill förordnad tjänsteman åren 1883 och 1885.

Postsparbanken, hvars verksamhet vidtog den 1 januari 1884, visade i början ej den lifaktiga rörelse, som man hade väntat. Dock har rörelsen år efter år ökat och kommer sannolikt att alltmera tilltaga, allt eftersom den ekonomiska ställningen inom länet förbättras och allmänheten lär sig inse alla de fördelar och den otvifvelaktiga säkerhet, som denna inrättning erbjuder».

Statens elektriska telegrafstationer voro vid slutet af år 1885 desamma som år 1880 eller 13, deraf de i städerna Kalmar, Vestervik och Oskarshamn tillhörde andra klassen med fullständig, men de öfriga 10 tredje klassen med inskränkt dagstjenst.

Dessa 13 stationer upptagas här nedan i den ordning, som föranledes af 1885 års större eller mindre telegramfrekvens, hvarvid för hvarje station utföres så väl antalet under det året behandlade telegram, som ock portoinkomsternas belopp samma år.

Stationer.	Behandlade telegram. Stycken.	Portouppbörd. Kronor.
Kalmar.....	23,264	16,358.07
Oskarshamn.....	19,049	15,738.70
Vestervik.....	14,312	8,672.71
Borgholm.....	2,661	1,753.83
Mönsterås.....	2,339	1,607.95
Bergqvara.....	1,642	1,200.28
Figeholm.....	1,052	904.45
Gamleby.....	1,006	1,081.15
Vimmerby.....	905	411.75

Stationer.	Behandlade telegram. Stycken.	Portouppbörd. Kronor.
Aukarsrum.....	871	690.10
Mörbylånga.....	755	446.65
Gunnabo.....	632	638.95
Ottenby.....	570	320.85
Eller för alla stationerna tillhopa		60,058
		49,824.94.

Härförutom funnos telegrafanstalter på alla jernvägsstationerna i länet.

Under periodens senaste år inrättades först i Kalmar och Vestervik samt derefter äfven i Oskarshamn och Vimmerby *telefonledning* med talrika ledningstrådar, hufvudsakligen inom stadsområdet, men äfven till ställen inom den omgifvande landsbygden. Antalet af de personer, som tillegnat sig detta nya kommunikationsmedel, har varit i ett starkt tilltagande och abonnenternas årliga kostnad för detsammes begagnande har i samma mån blifvit minskad.

Jernvägar. Under den tid af fem år, som nu är i fråga, har inom Kalmar län icke tillkommit någon ny jernväg, fastän frågor om utvidgning af länets jernvägsnät derunder yppats på sätt nedan närmare förmåles. Vid periodens slut funnos således inom detta län inga andra för allmän trafik öppnade jernbanor än de sex, om hvilkas tillkomst, beskaffenhet och anläggningskostnad meddelanden förekomma i Länsstyrelsens båda senaste femårsberättelser. Dessa jernvägar, tillhörande hvar och en ett enskildt bolag, upptagas här i ordning efter tiden för deras anläggning och upplåtande till allmänt begagnande, nemligen:

1:o) *Nässjö—Oskarshamns jernväg*, hvilken, med samma spårvidd som statsbanorna, utgår från Nässjö station å Östra Stambanan och, med mellanstationer i Ormaryd, Eksjö stad, Hult, Brusaholm, Hjeltevad, Ingatorp, Marianelund och Emarp i Jönköpings samt Lönberga, Hultsfred, Hagelsrum, Målilla, Rosenfors, Mörlunda, Ryningsnäs, Lillsjödalen, Berga, Bohult, Fagerhult och Farshult i Kalmar län, sträcker sig till staden Oskarshamn, en banlängd om tillhopa 148 kilometer, deraf omkring 78 kilometer inom detta län;

2:o) *Kalmar—Emmaboda-banan*, som, äfvenledes bredspårig, sträcker sig från sin hufvudstation i Kalmar stad förbi mellanstationerna Törnby, Smedby, Trekanten, Börsryd, Nybro, Örsjö, Björstorp och Lindås till Emmaboda station å Karlskrona—Vexjö jernväg. Banan håller i längd 57 kilometer och framgår genom Kalmar län i hela sin sträckning, med undantag endast af ett mellan Lindås och Emmaboda beläget, knappt en kilometer långt stycke, der denna jernväg genomskär en nedskjutande flik af Kronobergs län;

3:o) *Nybro—Säfsjöströms jernväg*, som, likaledes med 4.83 fots spårvidd, utgår från Nybro station å näst förutnämnda bana samt förbi mellanstationerna Brånahult, Orrefors och Målerås sträcker sig till Säfsjöströms jernbruk i Lenhofda socken af Kronobergs län. Af denna banas hela längd, 43 kilometer, tillhöra endast omkring 11 kilometer Kalmar län;

4:o) *Vimmerby—Hultsfreds jernväg*. Denna bana, hvars spårvidd är lika med de tre nästföregående, framgår, med en längd af 21 kilometer, från Hultsfreds station å Nässjö—Oskarshamns jernväg förbi Storebro jernbruk, der den enda mellanstationen är belägen, till sin slutpunkt vid Vimmerby stad;

5:o) *Hultsfred—Vesterviks jernväg*, som, utgående från Hultsfreds jernvägsstation, leder förbi mellanstationerna Hvena,

Väderum, Tuna, Blägd, Totebo, Hjorted, Ankarsrum, Fårhult och Verkeback till den endast 4 kilometer från Vestervik belägna stationen Jenny, der denna 66 kilometer långa jernväg står i förbindelse med den i nästföljande punkt omnämnda jernväg. Begge dessa banor hafva endast 3 fots spårvidd; och

6:o) *Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernväg*, hvilken utgår från sin hufvudstation i Vesterviks stad samt förbi mellanstationerna Jenny, Almvik, Gamleby, Öfverum, Storsjö, Nelhammar, Falerum, Forsaström och Åtvidaberg sträcker sig till Bersbo, der den af

annat bolag bygda banan Norsholm—Bersbo vidtager och fulländar jernvägsförbindelsen mellan Vestervik och Östra Stambanan vid Norsholm. Hela bansträckningen från Vestervik till Bersbo håller i längd 85 kilometer, deraf omkring 68 inom Kalmar län. Denna bana samt Hultsfred—Vesterviks och Norsholm—Bersbo jernvägar äro, hvad trafiken angår, ställda under gemensam förvaltning.

Under år 1885 har trafiken å de ofvan omnämnda sex jernvägarne lemnat följande hufvudsakliga resultat:

Jernväg.	Trafikinkomsternas bruttobelopp.		Bruttoinkomsten motsvarat pr dag och kilometer.		Förvaltnings- och trafikutgifter.		Af trafiken uppkommen behållning.		Behållningen utgjort i procent	
	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	af bruttoinkomsten.	af anläggningskapitalet.
Nässjö—Oskarshamn	627,429	90	11	61	432,744	67	194,685	23	31.11	1.77
Kalmar—Emmaboda	235,253	63	11	31	120,266	95	114,986	68	49 —	3.83
Nybro—Säfsjöström	75,270	01	4	92	39,282	05	35,987	96	47.84	1.53
Vimmerby—Hultsfred	28,715	22	3	75	26,794	93	1,920	29	6.69	0.28
Hultsfred—Vestervik	161,895	50	6	72	81,960	31	79,935	19	49.58	2.74
Vestervik—Bersbo	203,146	78	6	55	101,689	31	101,457	47	49.94	3.07

Vid dessa sifferuppgifter bör dock erinras, att i de angifna utgiftsbeloppen icke ingår någon kostnad till ränta å och amortering af de utaf jernvägsbolagen upptagna lån, utan endast sadana utgifter, som erfordrats för bolagsförvaltningen och bandriften samt jernvägens jemte dess fasta och rörliga tillhörigheters vidmagthållande. Den vid sådan beräkning uppkomna nettobehållningen har för fyra af jernvägarne, nemligen Kalmar—Emmaboda, Nybro—Säfsjöström, Hultsfred—Vestervik och Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo, uppgått till ganska nära hälften af hela trafikinkomsten, för Nässjö—Oskarshamns jernväg till icke fullt $\frac{1}{3}$ -del deraf och för Vimmerby—Hultsfreds-banan till blott omkring $\frac{1}{15}$ -del af trafikuppbörden. För det bolag, som eger sistnämnda jernväg, har 1885 års rörelse likväl i sjelfva verket icke lemnat ett till den grad dåligt resultat, som ofvanstående uppgifter utvisa; ty enligt träffadt aftal besörjes och bekostas trafiken å denna bana af Nässjö—Oskarshamns jernvägsbolag mot åtnjutande af halfva bruttoinkomsten, hvaraf andra hälften tillfaller Vimmerby—Hultsfredsbolaget, hvars behållning deraf för år 1885, efter afdrag för obetydliga förvaltningskostnader och underhållsutgifter, uppgick till nära 9,000 kronor. Behållna trafikinkomstens förhållande till det på jernvägen nedlagda kapitalet stälde sig det ifrågasvarande året gynsamast för Kalmar—Emmaboda och dernäst för Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo-banan, för hvardera öfverstigande tre procent. Af de öfriga jernvägarne hade Hultsfred—Vesterviks en trafikbehållning, som motsvarade ungefär $2\frac{3}{4}$ procent af anläggningskostnaden.

Ehuru vissa delar af detta läns fastland således äro någorlunda väl försedda med jernvägskommunikationer, förefinnes likväl en ganska kännbar brist derutinnan, att södra länsdelens enda jernväg, den mellan Kalmar och Emmaboda löpande, saknar direkt förbindelse med den närmast norr derom belägna Nässjö—Oskarshamns jernväg, fran hvilken vid Hultsfreds station utgrenar sig det jernvägssystem, som genomskär länets nordliga trakter. Denna saknad måste naturligtvis, i synnerhet de årstider, da ångbåtskommunikationer icke äro att tillgå, väsentligen försvåra samfärdseln mellan de norra och mellersta orterna i länet å

ena sidan, och å den andra staden Kalmar, hvars betydliga folk-mängd och jemförelsevis stora handelsrörelse, i förening med stadens egenskap af länsresidens och säte för stiftets styrelse, ofta föranleda behof af resor mellan nyssnämnda orter och Kalmar. Under nuvarande förhållanden måste den, som vill färdas från norra eller mellersta länsdelarne till Kalmar eller tvärtom, vid flere tillfällen antingen underkasta sig svårigheterna af en resa å de gamla skjutsvägarna eller ock, om han föredrar begagnandet af jernväg, göra den långa, med ett natt-
 kvarter förenade omvägen öfver Hultsfred—Eksjö—Nässjö—Alvesta—Vexjö—Emmaboda, en baulängd af tillhopa omkring 300 kilometer. Redan hos länets år 1881 församlade Södra Landsting hade Länsstyrelsen, under erinran om nu omnämnda brist i detta läns jernvägsnät och om de påtagliga fördelarna af en jernväg, som närmare förenade länets södra del med den mellersta och norra, hemställt, att Landstinget måtte anslå medel till undersökning och uppgörande af *plan och förslag till en jernvägsanläggning*, afsedd att på lämpligt sätt sammanbinda jernvägslinierna Nässjö—Oskarshamn i norr och Kalmar—Nybro—Emmaboda i söder. Denna hemställan, ehuru understödd af flere bland Landstingets medlemmar, lyckades dock ej att tillvinna sig bifall af tingets majoritet, men då sagda brist i ortens kommunikationsväsende gjort sig mer och mer kännbar och önskingarna om densammas afljelpande blifvit alltmer allmänt försporda, fann landshöfdingen i länet nödigt att utlysa en sammankomst med de personer, som kunde intressera sig för åstadkommande af en dylik sammanbindningsbana. Å denna sammankomst, som hölls i Kalmar den 31 januari 1883 och besöktes af en talrik samling af ortens invanare, yttrades nästan enhälligt den åsigt, att den nya banan borde utgå från Kalmartrakten samt framdragas till lämplig station å Nässjö—Oskarshamns jernväg med sådan sträckning för öfrigt, att den tillgodosåge trafikbehofven inom de mest odlade och befolkade af de mellanliggande orterna, hvarjemte utsågs en komité, hvilken med landshöfdingen såsom ordförande skulle söka sammanbringa erforderliga medel till och derefter föranstalta om verkställande af

fullständig undersökning jemte upprättande af plan och förslag med afseende på en så beskaffad jernvägsanläggning. Sedan denna komité lyckats hopsamla erforderliga medel, uppdrogs undersökningsarbetet åt kaptenen vid Väg- och Vattenbyggnads-kåren m. m. C. H. Öhnell, hvilken derefter i juni månad 1885 aflemnade dels ett fullständigt betänkande, enligt hvilket den ifrågasatta nya jernvägen skulle från Kalmar stad dragas genom Kalmar, Kläckeberga, Förlösa, Åby, Ryssby, Ålems, Långemåla och Högsby socknar, med en banlängd af 74·960 kilometer eller 252,472 fot och en spårvidd af 1·135 meter (4·83 fot), till Berga station å Nässjö—Oskarshamnbanan; varande betänkandet åtföljdt af plan- och profilritningar jemte fullständigt kostnadsförslag, i enlighet hvarmed hela anläggningskostnaden med inberäkning af hus- och brobyggnader, vägomläggningar, stängsel, telegrafanstalter, rullande materiel m. m. skulle uppgå till 2,298,000 kronor, motsvarande 30,656 kronor pr kilometer eller 327,672 kronor pr gammal svensk mil. Kaptenen Öhnell hade derjemte aflemnat ett alternativt förslag, afseende banans byggande med endast tre fots spårvidd, för hvilken händelse total-kostnaden kunde nedbringas till 1,897,000 kronor. Vid femårsperiodens slut hade i denna fråga icke vidare blifvit åtgjort än att beslut fattats derom, att betänkandet och förslagen skulle befordras till trycket och jemte en litograferad situationskarta spridas inom de orter, der intresse för saken antagligen vore att förvänta. Så har ock sedermera skett, hvarefter på sommaren 1886 hölls ett nytt möte i Kalmar för frågans vidare behandling.

Föreståndaren för Applerums landtbruksskola, direktören m. m. H. A. Wulff, väckte i slutet af år 1884 förslag om anläggning af en ny jernväg, ämnad att från Kalmar eller Smedby station å Kalmar—Emmaboda-banan framdragas genom östra delarne af Södra Møre härad i Kalmar och Östra härad i Blekinge län till lämplig jernvägsstation i granskapet af Karlskrona, samt lyckades att för detta förslag inom nämnda landsdelar åstadkomma så mycket intresse, att en interimstyrelse för vidtagande af förberedande åtgärder blef vald och medel sammanskötos först till en okulär undersökning och sedan till uppgörande af fullständig plan med kostnadsförslag och ritningar, hvilka arbeten år 1885 förrättades af civilingenjören F. Schauman. Enligt detta förslag skulle den nya jernvägen, utgående från Kalmar, hafva sin södra ändpunkt vid Torskors station å Karlskrona—Vexjö-banan, 7 kilometer från Karlskrona. Banan, för så vidt den sträcker sig inom Kalmar län, skulle genom delar af Kalmar, Dörby, Hossmo, Ljungby, Arby, Halltorp, Söderåkra och Torsås socknar framgå på lämpligt afstånd från kusten samt med inberäkning af en grenbana till hamnen vid Bergqvara hafva en längd af 59·4 kilometer. Spårvidden var föreslagen alternativt till 4·83, 3·6 och 3 fot samt hela anläggningen, med rullande materiel och öfrigt tillbehör, beräknad att pr kilometer kosta respektive 26,342, 22,200 eller 21,650 kronor, till hvilka ovanligt låga kostnadsberäkningar undersökningsförrättaren kommit med anledning af påträffade, synnerligen gynsamma terrängförhållanden i de trakter på gränsen mellan kustlandet och skogsbygden, som banan komme att genomskära. Äfven detta jernvägsförslag var föremål för öfverläggning vid det här ofvan omnämnda möte i Kalmar sommaren år 1886. Derom, äfvensom angående begge dessa frågors behandling vid samma års landsting, kommer att ordas i nästa femårsberättelse. Emellertid torde redan här böra anmärkas, att den del af länet söder om Kalmar, som den före-

slagna Kalmar—Karlskrona-jernvägen skulle genomlöpa, är den bördigaste och tätast befolkade trakten inom detta läns hela fastland.

B) **Sjökommunikationer.** *Ångbåtsstrafiken* i Kalmar sund har under hela denna femårsperiod fortfarande besörjts af såväl bolaget Kalmarsunds fem ångbåtar som två sådana, tillhörande bolag i Oskarshamn, hvarjemte den i förra femårsberättelsen omnämnda, af ett bolag på Öland anskaffade ångbåt under största delen af samma tid idkat regulier frakt- och passagerarefart mellan Kalmar och de söder derom belägna hamnarna på ömse sidor om sundet, med utsträckning stundom till Karlskrona. Vidare har sjötrafiken i Kalmarsund under vintrarne från år 1885 befordrats af postångfartyget Öland, som konstruerats med särskildt afseende på isbrytning. För trafiken mellan Vestervik och närbelägna hamnar, dels i skärgården och dels inom Gamlebyviken, hafva äfvenledes under hela perioden användts två till tre mindre ångbåtar. Ett stort antal större ångfartyg har hvarje år, så länge hafvet varit isfritt, uppehållit samfärdseln mellan länets stapelstäder samt de flesta af rikets öfriga betydligare hamnar äfvensom åtskilliga utrikes orter, hufvudsakligen Lübeck och Köpenhamn.

Det hufvudsakligaste af hvad under nu ifrågavarande tidskifte kan vara att märka i afseende på de för allmänna sjötrafiken viktigaste af länets hamnar, är följande.

Kalmar. Under de ifrågavarande fem åren har nedlagts betydligt arbete och anseelig kostnad dels på utvidgning och förbättring af skeppsbrokajerna samt dels på en alltjemt fortgående uppmuddring af hamnen och uppfiskning af stenar från derinom belägna grund. En mindre ångslup har blifvit anskaffad för underlättande af mudderprämarnas transport. Å Skeppsbron har blifvit uppförd en kraftig lyftkran, som i komplett skick kostat omkring 10,000 kronor. Hamnkassan har under dessa år haft följande:

År.	Inkomster. Kronor.	Utgifter. Kronor.
1881	36,576·78	38,305
1882	39,932·22	35,706
1883	39,507·78	37,507
1884	43,211·56	42,098
1885	49,219·99	60,209
Summa för alla åren	208,448·33	213,825.

Hamnkassan, som vid 1881 års början hos Kalmar stads drätselkammare egde ett tillgodohafvande af kronor 4,132·94, häftade således vid 1885 års slut i skuld till drätselkammaren för ett belopp af kronor 1,243·73.

Vestervik. Jemte vanliga underhållsarbeten hafva under perioden utförts åtskilliga mera omfattande företag, nemligen anläggning af nya kajbyggnader, uppmuddring och stensprängning till ökande af hamnens djup, samt utfyllning och planering för bildande af nya upplagsplaner, å hvilka jernvägsspar utlagts; allt detta för en sammanräknad kostnad af 71,432 kronor 58 öre. Hamnkassan har under dessa år haft följande:

År.	Inkomster. Kronor.	Utgifter. Kronor.
1881	19,568·60	11,442·25
1882	23,623·61	13,990 —
1883	25,278·38	40,500·66
1884	25,672·91	27,472·59
1885	27,803·44	19,760·32
Summa för alla åren	121,940·94	113,167·02.

Bland utgifterna hafva ingått dels 2,500 kronor årlig kapitalafbetalning a det till hamnarbeten i Vestervik år 1878 beviljade lån af statsmedel till belopp af 50,000 kronor och dels årlig ränta å detta låns återstod, hvilken vid periodens slut utgjorde 35,000 kronor. Vid samma tid visade hamnkassans kapitalkonto ett öfverskott af 40,558 kronor 74 öre.

Oskarshamn. Den i förra femårsberättelsen omförmälda nya kajbyggnad utefter Skeppsbrons hela sträckning har under perioden blifvit fullbordad, hvarigenom dels Skeppsbron fått ett prydligare utseende och dels vunnits ett betydligt ökad utrymme för lossning och lastning. Hamnkassan har haft följande:

År.	Inkomster. Kronor.	Utgifter. Kronor.
1881.....	26,342.29	11,592.90
1882.....	27,049.16	17,699.88
1883.....	28,596.51	19,277.50
1884.....	32,108.96	23,492.25
1885.....	35,837.10	47,064.40
Summa för alla åren	149,934.42	119,126.93.

Hamnkassans skuld till Riksgäldskontoret utgjorde vid 1885 års slut 74,031 kronor 97 öre.

Genom nådigt bref den 27 mars 1885 har området för denna stads hamn blifvit till sina yttre gränser bestämdt. Hamnen utgöres af en både djup och rymlig hafsvik, hvars höga stränder erbjuda fartygen godt skydd.

Borgholm. Den påbörjade, men vid slutet af år 1880 ännu icke färdiga nya kajbyggnaden vid stadens yttre hamn har under de nästföljande åren blifvit fullbordad och lemnar nu anläggningsplats samtidigt för 3 å 4 större fartyg. Under perioden hafva kostsamma arbeten nedlagts på uppmuddring af den inre hamnen, vid hvars bryggor fartyg om 7 å 8 fots djupgående nu kunna lägga till. I afseende på hamnkassans inkomster och utgifter har lemnats följande uppgift:

År.	Inkomster. Kronor.	Utgifter. Kronor.
1881.....	5,127.93	6,284.92
1882.....	6,931.56	8,940.91
1883.....	6,357.78	8,684.28
1884.....	6,916.58	6,681.04
1885.....	6,097.67	7,513.40
Summa för alla åren	31,431.52	38,104.55.

Mönsterås köping. Den i förra femårsberättelsen omförmälda, med ett anskaffadt ångmudderverk utförda uppmuddring af inseglingsrännan genom den en fjerdedels mil långa Mönsteråsviken har äfven under nu ifrågavarande femårsperiod fortgått med det resultat, att ända till 9 fot djupgående fartyg kunna, när vattenståndet ej är alltför lågt, inlöpa i köpingens inre hamn. Hamnkassans in- och utbetalningar hafva under dessa fem år uppgått till följande belopp:

År.	Inkomster. Kronor.	Utgifter. Kronor.
1881.....	3,889.66	7,746.26
1882.....	5,204.05	6,633.23
1883.....	5,213.76	7,394.99
1884.....	5,272.38	6,771.83
1885.....	5,691.60	4,291. —
Summa för alla åren	25,271.45	32,837.31.

Hvad af den uppkomna bristen ej kunnat betäckas med hamnkassans öfverskott från nästföregående femårsperiod har tillskjutits af köpingens medel.

År 1885 påbörjades och blef till en del utförd den sedermera fullbordade anläggningen af en *ny hamn vid den gamla färjeplatsen Stora Rör* i Högsrums socken på Öland utmed den smalaste delen af Kalmarsund. Sedan Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen låtit genom kaptenen m. m. C. H. Öhnell uppgöra förslag till denna hamnanläggning, hvilken med en af nämnda styrelse nödig förändring af ena hamnarmens konstruktion beräknades komma att kosta 51,000 kronor, beviljade, med bifall till Kungl. Maj:ts derom afåtna nådiga proposition, 1884 års Riksdag de till företaget erforderliga medel, derigenom att Riksdagen dels stälde till Kungl. Maj:ts förfogande de besparingar, till belopp 30,256 kronor 11 öre, som uppstått å det af Riksdagen för år 1883 anvisade extra anslag till anskaffande af ett isbrytande ångfartyg för upprätthållande vintertiden af kommunikationen mellan Öland och fastlandet, samt dels ock anvisade på extra stat för år 1885 ett anslag af 21,000 kronor, allt under vilkor likväl, ej mindre att all för hamnanläggningen nödig mark, som ej redan tillhörde staten, blefve kostnadsfritt åt staten upplåten och den staten tillhöriga, utarrenderade mark, som för anläggningen erfordrades, blefve utan hinder af arrendeaftalet och utan utgift för staten, för ändamålet tillgänglig, än ock att närgränsande kommuner eller andre intressenter i orten, som af Kungl. Maj:t godkändes, förbunde sig att, mot rättighet att enligt vederbörligen fastställd taxa, uppbära hamnavgifter af andra än kronans fartyg, vidkännas alla kostnader för hamnbyggnadens underhåll. Vid ett af länsstyrelsen sommaren år 1884 på stället hållet sammanträde med vederbörande, hvarvid utröntes, att för byggnad af och beredande af nödigt jordutrymme vid denna hamn behöfdes så väl en till sina gränser utstakad del af det utarrenderade kronohemmanet $\frac{3}{8}$ mtl Rösbergs mark, som ock ett mindre jordstycke, hörande till skattehemmanet $\frac{1}{8}$ mtl Linsänkan, inlemnades dels skriftligt förklarande af Rösbergs arrendator, att han för sin återstående arrendetid kostnadsfritt afstod till vederbörande all den mark, som kunde för ifrågavarande hamnanläggning erfordras, dels bevittnadt köpebref, hvarigenom egarne af hemmanet Linsänkan till kronan för en af nedannämnde kommuner betald köpeskilling af 50 kronor och förbehåll om årlig afgäld till stamhemmanet af 2 kronor försålde nyssberörda vid hamnen belägna jordstycke, samt dels kommunalstämmoprotokoll, som utvisade, att Runstens, Gärdslösa, Långlöts, Repplinge, Högsrums och Glömminge kommuner tillförbundit sig att gemensamt ej mindre vidkännas den årliga afgälden till Linsänkans egare, än äfven hamnens framtida vidmagthållande; hvarjemte dessa sex kommuner utsett hvardera ett ombud för bildande af hamnstyrelse. Genom nådigt bref den 28 november 1884 förklarades de af Riksdagen vid anslaget beviljande fästa vilkor vara fullgjorda och lemnades dels nödiga föreskrifter derom, att vid blifvande ny utarrendering af hemmanet Rösberg skulle undantagas den för hamnens utmål afsedda jord och dels nådig befallning till Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen om hamnbyggnadens företagande. Sedan arbetet dermed uppdragits åt kaptenen Öhnell, påbörjades detsamma redan tidigt på våren 1885. Förslaget afser att vid inloppet samt kring den innanför hamnarmarne anlagda lastbryggan bereda ett djup af tre meter vid vanligt vattenstånd samt att framdeles, i den mån hamnens tillgångar det medgifva, genom ytterligare uppmuddring utvidga det område af hamnbassinen, som har nyssnämnda djup.

Hamntaxor blefvo genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 23 december 1881 fastställda att under fem år, räknade intill 1886 års slut, gälla för afgifters uppbärande vid hamnarna i städerna Kalmar, Vestervik, Oskarshamn och Borgholm, köpingarna Gamleby, Figeholm, Mönsterås och Mörbylånga, lastageplatserna Solstadsström, Kärrsvik, Verkeback, Sandviken, Gåsesten, Degerhamn och Grönhögen samt färjplatserna Röhälla och Färjestaden.

Stapelstäderna i länet hafva åtnjutit *tolagsersättning* till följande belopp:

År.	Kalmar. Kronor.	Vestervik. Kronor.	Oskarshamn. Kronor.
1881.....	5,173.20	1,572.91	976.74
1882.....	5,427.89	1,646.52	2,386.04
1883.....	5,006.32	1,734.53	2,468.55
1884.....	5,858.03	2,443.21	3,205.22
1885.....	5,078.42	2,956.24	3,232.61
Summa för alla åren....	26,543.36	10,353.41	12,269.16.
Eller i medeltal årligen	5,308.67	2,070.68	2,453.83.

I afseende på *lotsväsendet* samt *fyr- och båkanstalterna* i länet är följande att meddela:

Sedan år 1881 kommit till verkställighet en förändrad indelning af rikets kuster i *lotsfördelningsområden*, tillhör detta län två sådana fördelningar, nämligen Norrköpings lotsfördelning, som i sig omfattar länets norra kuststräcka till och med Figeholm, samt Kalmar lotsfördelning, hvartill af detta län höra, jemte hela Ölands kuster, äfven fastlandskusten från Figeholm till Blekingska gränsen. Inom det förra lotsfördelningsområdet äro belägna lotsplatserna Stedsholmen, Idö, Strupö, Kråkelund och Figeholm, samt inom det senare lotsplatserna Oskarshamn, Påskallavik, Vällö, Dämman, Mönsterås, Timmernabben, Pataholm, Skäggenäs, Kalmar, Botorp, Bergqvara, Borgholm och Kåreholm. Af de i näst föregående femårsberättelse såsom lotsplatser inom norra länsdelen upptagna ställen hafva Vestervik och Örö upphört att vara lotsstationer, hvaremot en ny sådan inrättats i Figeholm. Alla de i södra länsdelen belägna, här ofvan uppräknade 13 lotsplatser, funnos i denna egenskap jemväl under perioden 1876—80.

Antalet *lotsningar* och beloppet af därför uppburna lotspenningar inhemtas af följande uppgift, afseende året 1885:

Lotsplatser.	Antal lotsningar.	Lotspenningar.	
		Kronor.	öre.
Stedsholmen.....	49	681	75
Idö.....	558	9,507	95
Strupö.....	132	1,742	90
Kråkelund.....	72	791	55
Figeholm.....	18	156	50
Oskarshamn.....	694	7,949	35
Påskallavik.....	49	468	00
Vällö.....	63	685	35
Dämman.....	41	427	60
Mönsterås.....	93	883	18
Timmernabben.....	63	473	50
Pataholm.....	47	354	90
Skäggenäs.....	224	2,531	15
Kalmar.....	1,295	10,249	26
Botorp.....	52	417	50
Bergqvara.....	365	2,049	25
Borgholm.....	16	101	60
Kåreholm.....	5	32	80
Summa för alla lotsplatserna	3,836	39,504	09

År 1880 funnos vid detta läns kuster följande åtta *fasta fyrar*, nämligen:

Ölands Norra Udde, stillastående linsfyr,
Furön " spegelfyr med blänk,
Dämman, omgående spegelfyr,
Borgholm, stillastående linsfyr,
Ölands Östra å Kapelludden, omgående linsfyr,
Ispeudd, stillastående linsfyr med klipp.
Grimskär, två stillastående linsfyrar med klipp, och
Ölands Södra Udde, stillastående linsfyr med klipp.

Under nu ifrågakvarande period hafva här i länet tillkommit tre nya, fasta fyrar, nämligen:

Spårö vid södra inloppet till Vestervik, blänkfyr,
Skäggenäs vid Kalmar sund, stillastående spegelfyr, och
Segerstad på Ölands sydöstra kust, omgående linsfyr.

Sammanräknade värdet af alla dessa 11 fyrar beräknades år 1885 till 651,524 kronor, deraf 88,423 kronor för de tre nya fyrarna. Den dyrbaraste fyranläggningen är den vid Dämman, bygd på ett i farvattnet mellan Kalmar och Oskarshamn söder om Vällö beläget, för sjöfarten förut mycket vådligt undervattensgrund, der svåra naturhinder varit att öfvervinna innan fyrtornet kunde uppresas och säker båthamn anordnas. Kostnaden för denna fyranstalt är upptagen till 186,871 kronor. Dernäst komma, med hänsigt till bokförda värden, Ölands östra fyr å Kapelludden med 103,417 kronor och Ölands södra fyr med 97,030 kronor.

Derförutan har *fyrfartyget* Utgrunden, som den senare tiden uppbygts, fortfarande varit under hvarje års seglationstid utlagdt på ett i segelleden inom södra delen af Kalmar sund beläget, ganska farligt grund, med samma namn, hvarjemte vid Gräsgård på Ölands sydöstra kust varit under denna period, likasom förut, stationerad en lifräddningsbåt med nödigt manskap.

De i senare tider vidtagna förbättringar af gamla och anläggningar af nya fyranstalter vid detta läns kuster hafva väsentligen bidragit dertill, att *skeppsbrott* och svårare sjöolyckor inträffat mindre ofta än tillföre, då de till ett icke ringa antal förekommo, synnerligast utanför Ölands östra kust, der grundt vatten på de flesta ställen sträcker sig ända till en half mil och derutöfver ut i Östersjön. Under år 1885 grundstötte väl vid detta läns kuster 20 fartyg, men af dem blef endast ett vrak, hvaremot de öfriga 19 lyckades komma flott, deraf 3 med svårare skador, som föranledde behof af reparation, men 16 med ingen eller blott obetydlig skada. Af de strandade fartygen voro 9 ångare och 11 segelfartyg samt till nationaliteten 13 svenska, 7 utländska. Intet menniskolif blef vid dessa tillfällen spildt. Utan strandning, men efter uppkommen svår läcka sjönk nämnda år utanför Ölands södra udde ett med kol lastadt norskt skepp, hvars besättning räddade sig i fartygets båtar. Bergnings-aktiebolaget Neptun har med sina väl utrustade ångfartyg, af hvilka ett eller annat årligen varit stationerad i Kalmar eller Bergqvara, lyckats att taga strandade fartyg af grund samt, med eller utan tillfällig tätning af uppkomna läcker, införa dem till hamn eller reparationsplats.

Under senaste femårsperioden har genom sorgfälliga pejlingar i Kalmar sund närmast norr om Grimskär blifvit upptäckt en *segelbränna*, som i denna del af farvattnet gör det möjligt för

fartyg af ända till 22 fots djupgående att framgå genom sundet förbi Kalmar, der den på sjökorten upptagna farleden visar ett djup af allenast 16 à 17 fot. Denna nya segelled, som utmärkts med bojar och prickar, är likväl i anseende till flere tvära krökar icke ännu af någon för den allmänna sjöfarten praktisk betydelse, men skulle kunna blifva det genom upprensning och rätning, hvilka arbeten dock anses kräfva ganska betydliga kostnader.

C) **Sjöfart och handel.** Antalet och drägtigheten af de segel- och ångfartyg, som tillhörde invånare inom detta län, fartygens drägtighet, samt deras användning till utrikes eller inrikes sjöfart, allt för periodens sista år, eller 1885, inhämtas af följande öfversigt:

	Segelfartyg.		Ångfartyg.			Summa fartyg.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Häst-krafter.	Antal.	Ton.
<i>Använda till utrikes sjöfart år 1885:</i>							
Kalmar stad	32	6,092	1	288	60	33	6,380
Vesterviks "	20	4,231	3	894	170	23	5,125
Oskarshamns "	62	9,589	7	2,108	380	69	11,697
Borgholm och köpingarne.	18	2,096	—	—	—	18	2,096
Landsbygden	117	11,319	—	—	—	117	11,319
Eller tillsammans	249	33,327	11	3,290	610	260	36,617
<i>Använda till inrikes sjöfart samma år:</i>							
Kalmar stad	7	292	5	205	115	12	497
Vesterviks "	14	632	3	280	85	17	912
Oskarshamns "	4	147	1	100	30	5	247
Borgholm och köpingarne.	8	374	1	31	8	9	405
Landsbygden	118	3,827	2	23	18	120	3,850
Tillhoppa	151	5,272	12	630	256	163	5,911
Eller med tillägg af de till utrikes sjöfart använda fartygen	249	33,327	11	3,290	610	260	36,617
Summa fartyg	400	38,599	23	3,929	866	423	42,528

Länets hela handelsflotta som år 1880 omfattade ett antal af 453 med en sammanräknad drägtighet af 43,746 tons, har således under den mellanliggande tidrymden af fem år lidit en minskning, motsvarande i antal 6,6, men i tontal endast 2,8 procent. Det är i synnerhet Kalmar stads i utrikes sjöfart använda handelsflotta, som under denna period nedgått från 48 stycken om tillhoppa 7,994 tons drägtighet till allenast 33, mätande tillsammans 6,380 tons. I Vestervik var förhållandet nästan oförändradt, och i Oskarshamn var år 1885, ehuru med någon minskning af fartygens antal, deras drägtighet likväl i det närmaste lika stor som år 1880. Men deremot har antalet af de till länets landsbygd hörande fartyg under dessa fem år ökat från 202 till 237 och desammas drägtighet från 11,425 till 15,169 tons, under det att köpingarnes fartyg icke obetydligt nedgått i afseende på både antal och tontal.

Af följande *tabell Litt. I*, som innehåller summarisk uppgift å antalet och drägtigheten af alla de såväl segel- som ångfartyg, hvilka under hvartera af åren 1881—85 från eller till utrikes orter blifvit in- och utklarade vid detta läns tullkamrar, finnes, att under år

1885 inklarerats 1,488 fartyg om tillhoppa 162,848 tons samt utklarats 1,616 " " " 181,979 "

och då under år

1875 inklarerats 1,118 fartyg om tillhoppa 108,907 tons och utklarats 1,252 " " " 115,671 " samt

1880 inklarerats 1,001 " " " 125,156 " och utklarats 1,137 " " " 126,913 "

så visar sig här af, att länets utrikes sjöfart, som under perioden 1876—80 ökat hvad tontalet angår i jämförelse med förhållandet under den nästföregående perioden, sedermera under den senast förflutna perioden fortfarande tilltagit i liflighet. Det oaktadt kan med fullkomlig säkerhet antagas, att nettobehållningen af denna sjöfart ansenligt minskats. Största delen af de från utrikes orter inklarade fartygen hafva ankommit med ballast för att i länets hamnar inlasta hufvudsakligen skogsprodukter; men de pris, som i utlandet kunnat erhållas för dessa

Tab. Litt. I. Summarisk uppgift å antalet och drägtigheten af alla de fartyg (segel- och ångfartyg), som under hvartera af åren 1881—85 från eller till utrikes orter blifvit in- och utklarade vid tullkamrarna i Kalmar län.

År.	Inklarerade till								Utklarade från							
	Kalmar tullkammare.		Vesterviks tullkammare.		Oskarshamns tullkammare.		Summa.		Kalmar tullkammare.		Vesterviks tullkammare.		Oskarshamns tullkammare.		Summa.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
1881	591	58,425	166	22,465	363	34,000	1,120	114,890	514	42,694	272	31,374	499	50,542	1,285	124,610
1882	715	78,210	189	26,270	366	34,870	1,270	139,350	576	49,731	306	35,079	554	55,560	1,436	140,370
1883	689	78,684	190	24,681	451	45,814	1,330	149,179	573	48,199	344	42,699	545	58,643	1,462	149,541
1884	690	79,204	206	26,792	437	41,888	1,333	147,884	598	49,599	326	41,968	570	59,871	1,494	151,438
1885	744	83,867	187	27,571	557	51,410	1,488	162,848	657	71,808	289	40,741	670	69,430	1,616	181,979
För alla fem åren	3,429	378,390	938	127,779	2,174	207,982	6,541	714,151	2,918	262,031	1,537	191,861	2,838	294,046	7,293	747,938
Eller i medeltal årligen	686	75,678	187	25,556	435	41,596	1,308	142,830	584	52,406	307	38,372	568	58,809	1,459	149,587

produkter, hafva under periodens senare del betydligt nedgått, dels med anledning af de tillkomna nya tullsatserna i Tyskland och dels i följd af det märkliga prisfall å nästan alla varor, som från och med år 1884 varit rådande i hela den merkantila världen. Att skeppningen af trävaror under dessa förhållanden likväl fortgått i snarare ökad än minskad mån, torde hafva sin förklaringsgrund deruti, att exportörerna redan före detta prisfall belastat sig med stora trävarulager äfvensom med inköp af rätt till afverknings inom viss tid af skogstrakter, hvilka omständigheter föranledt en forcerad realisation, som icke sällan medfört snarare förlust än vinst. Till och ifrån länets hamnar hafva ganska många fartyg dels ankommit och dels afgått med spanmålslast, af hvilka de ankomna hufvudsakligen utgjorts af hvete och råg, destinerade för det mesta till Kalmar betydliga ångqvarn. Den utskeppade spanmålen har nästan uteslutande bestått af hafre, som i de flesta fall afgått till England. Uppköpet och exporten af sistnämnda sädeslag ansågs i början af perioden vara ganska lönande, men denna industri blef senare i följd af prisfall å utländska marknaden föga vinstgivande. Åtskilliga af länets större handelsfartyg hafva vanligen varit sysselsatta med utländsk fraktfart, oftast på mycket aflägsna farvatten; men de senare åren har det visat sig mer och mer svårt att erhålla tillfredsställande frakter, synnerligast för segelfartyg, emedan de stora utländska ångfartygen, med sitt ansenliga lastutrymme och sin förmåga att göra hastigare resor vunnit en afgjord öfvervigt på fraktmarknaden.

Tulluppbörden vid de tre sjötullskamrarna i länet har uppgått till följande belopp:

År.	Kalmar.	Vestervik.	Oskarshamn.	Summa.				
1881..... kr.	192,935	53	49,329	88	56,122	24	298,387	65
1882..... »	208,260	24	50,023	03	68,759	20	327,042	47
1883..... »	191,175	78	50,343	60	78,374	67	319,893	95
1884..... »	215,988	49	61,482	69	91,948	70	369,419	88
1885..... »	192,805	75	72,232	44	95,959	49	360,997	68
Summa för alla åren kr.	1,001,165	79	283,411	64	391,164	20	1,075,741	63
eller i årligt medeltal »	200,233	16	56,682	33	78,232	84	335,148	33
Detta medeltal utgjorde under perioden 1876-80. »	206,634	84	33,156	10	56,922	16	296,713	10

Tullintraderna hafva således under senaste qvinquennium något, ehuru obetydligt, minskats i Kalmar, men i Vestervik och Oskarshamn deremot stigit, och det i den mån, att för alla tullkamrarna tillsammans uppkommit en ökning af 38,435 kronor 23 öre, motsvarande nära 13 procent af den närmast föregående femårsperiodens medeluppbörd.

Antalet af de män och kvinnor, hvilka med dertill i behörig ordning vunnit rätt idkade *handelsrörelse*, deras betjening, samt beloppet af dem för denna rörelse påfordrad bevilning utgjorde år 1885:

Orter.	Handelsidkande		Deras betjening		Bevilning	
	män.	kvinnor.	män.	kvinnor.	kronor.	öre.
Kalmar.....	209	96	137	40	5,756	14
Vestervik.....	86	18	49	12	1,964	—
Vimmerby.....	15	3	13	—	294	—
Oskarshamn.....	63	13	54	11	1,903	70
Borgholm.....	24	1	20	4	451	50
I köpingarne tillsammans.....	56	10	43	14	1,249	81
På landsbygden d:o.....	433	40	96	24	1,238	65
Eller i hela länet.....	886	181	412	105	12,857	80

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1881—1885. Kalmar län.

Hvad särskildt angår *landthandeln*, hvarmed i hela länet år 1880 sysselsatte sig 352 personer, eller i medeltal en på 580 personers folkmängd och på $\frac{1}{4}$ kvadratmils areal, har det redan då betydliga antalet af denna närings idkare under de sedermera förflutna fem åren ytterligare ökat, så att, på sätt ofvanstående tabellariska uppgift visar, detsamma år 1885 utgjorde 473, som motsvarar en handlande på 448 personer af länets landtbefolkning och fem på hvarje kvadrantmil af hela ytvidden. Numera finnes här i länet ingen landssocken, som icke har inom sitt område minst en landthandelsbod, men i de flesta socknar finnas flere sådana; och vid större, af allmän farväg genomlupna byar, likasom vid åtskilliga jernvägsstationer, ser man två eller tre öppna salubodar. En välförsedd och ordentligt skött landthandel kan, ehuru med nutidens förbättrade kommunikationer icke oundgängligen nödig, dock anses nyttig och ledande till bekvämlighet för befolkningen i den kringliggande trakten, synnerligast om denna är aflägsen från närmaste stad eller köping; men anledning saknas icke till anmärkning vid det sätt, hvarpå denna näring ganska ofta bedrifves. Lättheten att, utan förut inhemtade kunskaper och vunnit erfarenhet i handelsyrket, förvärfva rätt till idkande af landthandel, har medfört, att detta näringsyrke tillgripits af många personer, hvilka i skrifning och räkning sakna annan färdighet än de kunnat vinna i folkskolan. Följden af denna okunnighet blifver ofta oförmåga ej mindre att med erforderlig noggrannhet göra de i handel förekommande beräkningar, än äfven att föra författningens enliga handelsböcker. De fleste af dem börja också sin rörelse utan något grundkapital, litande blott på krediten; och huru okunnig och oerfaren en sådan landthandelsidkare än är, har han dock, åtminstone i början af sin handelsverksamhet, ingen synnerlig svårighet att på kredit erhålla varor, hvilka han, i täflan med andre handelsidkare i orten, icke sällan försäljer till underpris. Från olika delar af länet har erfärits, att åtskillige landthandelsidkare utöfvat sin rörelse så oförståndigt, att den efter ett par års förlopp slutat med konkurs, men att detta ej hindrat andre att lika obetänksamt kasta sig in på samma bana. På senare tiden hafva bland konkurser på landet i detta län det relativt största antalet drabbat landthandlande, och det har icke sällan inträffat, att i dessa konkurser indragits närboende hemmansegare, som betjenat cessionanten med vaxeltransaktioner. För öfrigt är det obestriddigt, att landthandeln verksamt bidragit till spridande af lyx och vällefnad bland landtbefolkningen och till husflitens märkbara förfall.

Så kallade *frimarknader* med obegränsad handelsrätt förekommo under perioden 1876—80 årligen till ett antal af 34, deraf 7 i städerna, nemligen 1 i Vestervik, 4 i Vimmerby och 2 i Borgholm, samt af de öfriga marknaderna 6 i Tjusts fögderi på 4 olika platser, 3 i Sevede och Tunaläns härads fögderi på 2 platser, 9 i Aspelands härad på 6 platser, 3 i Norra Möre och Stranda härads fögderi på 2 platser, 2 i köpingen Nybro af Södra Möre härad och 4 i Ölands Södra Mot på 3 platser. Af dessa 34 marknader hafva sedermera indragits 7, deraf två af de 4, som förr hvarje år hållits i Vimmerby, och 1 på hvardera af de fem ställen på landet, der två årliga marknader förr hållits. Af de år 1885 kvarvarande 27 frimarknaderna höllas samma år 2 i hvardera af städerna Vimmerby och Borgholm, 1 i Vestervik, 2 å hvardera af fyra ställen på landet och de öfriga 14 å lika många i köpingar eller på landsbygden belägna platser.

Derförutan hölls en remontmarknad i Kalmar och en kreatursmarknad i Kristdala af Tunaläns härad.

I samma mån antalet af frimarknader minskats, hafva så kallade *torgdagar* mera allmänt och ofta förekommit. Afsigten med dessa torgdagar har varit att till någon lämpligt belägen saluplats å förut kungjord tid samla säljare och köpare af levande kreatur, säd, mjöl, gryn och rotfrukter, ladugårds- och trädgårdsprodukter samt alster af ortens slöjd. Men då det visat

sig, att en och annan torgdag urartat till ett slags allmän marknad, der kringresande judar och andre krämare till salu utbjudit en mängd af in- och utländska kramvaror och lyxartiklar, hvilket föranledt stora samlingar af ortens ungdom samt deraf följande svårighet att uppehålla ordning och förekomma fridstörande uppträden, har länsstyrelsen, deruti ofta understödd af kommunerne sjelfve, vidtagit åtgärder för att genom ordningsföreskrifter och vitesbestämmelser hålla denna torghandel inom behöriga gränser.

5. Kameralförhållanden.

Efter mångåriga förarbeten har en af behovet påkallad *ny jordebok*, afseende förhållandena vid 1880 års slut, blifvit den 23 december 1881 af Kungl. Kammarkollegium fastställd. De deruti sedermera timade förändringar hafva blifvit redovisade uti de årliga jordeboksförändringsextrakten, och då de, såsom hänförande sig till rent kameralistiska fakta, icke torde vara af något mera allmänt intresse, läser här endast böra omnämnas:

att ingen förmedling af hemman, till vare sig mantal eller ränta, förekommit;

att 1 hemman om $\frac{1}{8}$ mantal tillkommit genom skattläggning;

att skatteomföringsresolutioner utfärdats å tillhopa, $1^{103}/_{192}$ mantal krono för 10 särskilda åbor;

att 5 landsstats- och 6 militieboställen samt 1 domare- och 1 skolmästareboställe blifvit till statsverket indragna; samt

att 3 kronohemman om $\frac{3}{8}$ mantal och 5 kronolägenheter blifvit på grund af särskilda beslut försälda emot en sammanlagd köpeskilling af 22,579 kronor.

Under femårsperioden har författningsenlig *avgäld* blifvit fastställd för 315 särskilda, från hemman afsöndrade lägenheter, nemligen år 1881: 47 st., år 1882: 55 st., år 1883: 73 st., år 1884: 68 st., samt år 1885: 72 st.

De för statsverkets räkning *utarrenderade domäner* utgjorde vid 1885 års slut 123 st. med ett taxeringsvärde af 3,549,600 kronor och för hvilka årliga arrendet enligt samma års kronoräkenskaper uppgick till ett belopp af 173,160 kronor 7 öre.

År 1885 utgjorde sammanlagda taxeringsvärdet för *bevilningspliktig jordbruksfastighet*

å landet	kr. 117,824,400
i städerna	» 1,787,700
För hela länet kr. 119,612,100	

utvisande en förhöjning under femårsperioden af ej mindre än 7,879,415 kronor, hvaraf belöper på landet 7,765,915 kronor och på städerna 113,500 kronor.

Under samma tid har taxeringsvärdet å *bevilningspliktig annan fastighet* stigit:

å landet	från 6,782,255 till 8,196,200 kr.
i städerna	» 18,508,295 » 15,870,500 »
i hela länet	från 20,285,550 till 24,066,700 kr.

År 1880 utgjorde taxeringsvärdet å *bevilningsfri, staten tillhörig egendom*:

å landet	4,244,330 kr.
i städerna	348,000 »
eller tillhopa 4,592,330 kr.	

År 1885 utgjorde motsvarande siffror:

	För jordbruksfastighet.	För annan fastighet.	Summa.
å landet	4,352,900	604,200	4,957,100
i städerna	1,000	350,000	351,000
i hela länet	4,353,900	954,200	5,308,100

Lägges härtill värdet af *bevilningsfri annan fastighet*, tillhörig *menigheter* och utgörande år 1880 ett belopp af 5,462,450 kronor, men år 1885 uppgående å landet till 3,547,720 kronor och i städerna till 2,489,250 kronor eller tillhopa 6,036,970 kronor, så blifver taxeringsvärdet å all bevilningsfri fast egendom år 1885:

för jordbruksfastighet	kr. 4,353,900
» annan fastighet	» 6,991,170
Tillhopa kr. 11,345,070	

Sammanlagda taxeringsvärdet år 1885 utgjorde alltså:

för jordbruksfastighet:	
bevilningspliktig	119,612,100
bevilningsfri	4,353,900
123,966,000	
för annan fastighet:	
bevilningspliktig	24,066,700
bevilningsfri	6,991,170
31,057,870	
Summa kr. 155,023,870	
och då samma värde år 1880 uppgick till	» 142,073,015
visar det sig, att	kr. 12,950,855

utgör det belopp, hvarmed taxeringsvärdet å all fast egendom inom länet ökats under femårsperioden.

Såsom *statsbidrag till utflyttningar i följd af laga skiften* har från ränteriet utbetalts:

År.	Kronor.
1881.....	862·50
1882.....	2,025·—
1883.....	262·50
1884.....	3,300·—
1885.....	2,962·50
Tillhopa 9,412·50	

Under femårsperioden har *brännvin tillverkats*:

År.	Antal brännerier.	Tillverkningsbelopp i liter.	Tillverkningsavgift.
1881	7	1,178,288	441,858—
1882	7	835,633 ³	313,362 ⁵⁰
1883	6	618,191 ³	247,276 ⁵²
1884	4	441,112	176,444 ⁸⁰
1885	3	656,763 ⁵	262,705 ⁴⁰

Hvad slutligen i öfrigt vidkommer *hemman och lägenheter samt stadsjordar* m. m., egendomar af *fideikommissnatur*, egendomar tillhörande *inhemska aktiebolag* samt egendomar tillhörande *främmande magters undersåtar*, hänvisas till de deröfver enligt formulären **N:ris 3, 4, 5 och 6** upprättade tabeller.

Då de flesta af länets byar och enstaka af flere åbor besutna hemman redan förut undergått *laga skiften*, hafva under åren 1881—85 endast få så beskaffade förrättningar förekommit. Väl har hela antalet af de utaf länsstyrelsen utfärdade landtmäteriförordnanden utgjort:

År 1881	111	} eller i medeltal för hvarje år 93 ⁸
» 1882	103	
» 1883	97	
» 1884	78	
» 1885	80	

men flertalet af dessa förordnanden har afsett sådana förrättningar af mindre omfång, egoutbyten, rågångsregleringar, delning af stängsel och väghållningsskyldighet m. m., som icke äro att hänföra till laga skiften.

Ytvidden af den jord inom länet, som under perioden 1876—1880 skiftades, utgjorde enligt förra femårsberättelsen 281,032 kvadratref och uppgick för perioden 1881—1885 till 259,800 kvadratref eller 22,902 hektar.

Länets *landtmäteripersonal*, som vid periodens början utgjordes af förste landtmätaren, 10 kommissionslandtmätare, 5 vice kommissionslandtmätare och 2 auskultanter, bestod år 1885 af förste landtmätaren, 7 kommissionslandtmätare, 5 vice kommissionslandtmätare, 4 auskultanter och 2 elever.

Länet är indeladt i 2:ne *justerare* distrikt.

6. Politi.

A) **Undervisningsväsendet.** *Folkskoleväsendet*, hvartill Riksdagen tid efter annan beviljat ökade anslag, har under ifrågasvarande period inom länets flesta kommuner omfattats med nit och intresse. Åtskilliga nya skolhus hafva blifvit bygda och flere gamla erforderligen iståndsatta och förbättrade. Vid icke så få folkskolor har undervisning i slöjd på senare tiden införts och antalet af folkskoleträdgårdar har ökat.

Kommunernas utgifter i och för folkundervisningen äro emellertid ganska betydliga. De uppgingo år 1885 till följande belopp:

	För hus och byggnader.	Till aföningar.	Öfriga omkostnader.	Summa.
i städerna	kr. 2,548	42,154	12,030	56,732
på landet	» 55,861	237,409	40,931	334,201
För hela länet	kr. 58,409	279,563	52,961	390,933

För folkskoleväsendet i länet har länsstyrelsen under perioden utanordnat af statsmedel:

År.	Lönetillskott åt lärare och lärarinnor.		Bidrag till fortsättningskolor.		Bidrag till undervisning i slöjd.		Summa.	
	kronor.	öre.	kronor.	öre.	kronor.	öre.	kronor.	öre.
1881	105,714	56	1,750	—	1,050	—	108,514	56
1882	108,238	52	2,225	—	1,425	—	111,888	52
1883	114,250	49	2,650	—	1,650	—	118,550	49
1884	125,813	12	3,000	—	1,950	—	130,763	12
1885	131,642	26	3,400	—	1,800	—	136,842	26
För alla fem åren tillhopa	585,658	95	13,025	—	7,875	—	606,558	95

Det i Kalmar år 1875 inrättade *seminarium för utbildande af folkskolelärarinnor* har under hela perioden varit i fortsatt verksamhet. Utom af läroanstaltens rektor har undervisningen

bestridts af två manlige adjunkter, en qvinlig adjunkt, en extra lärare, två lärarinnor i öfningsskolan samt särskilda öfningslärare i teckning, musik och sång, gymnastik och slöjd.

Antalet undervisade och utexaminerade elever vid detta seminarium har varit:

År.	Antal elever.	Deraf utexaminerade till	
		Folkskolelärarinnor.	Småskolelärarinnor.
1881	129	18	22
1882	127	27	31
1883	134	29	30
1884	132	32	34
1885	128	28	25

De båda i senaste femårsberättelsen omförmälda *folkhögskolor*, en inom hvardera landstingsområdet, hafva äfven under åren 1881—85 fortsatt sin verksamhet, den ena vid Södra Vi, omkring en mil norr om Vimmerby, och den andra på Ebbetorp, $\frac{3}{4}$ mil från Kalmar. Vid den förra skolan, hvarest, lika som förut, hvarje sommar varit anordnad en särskild lärokurs för unga kvinnor, har undervisningen bestridts af föreståndaren, biträdd af fyra lärare och två lärarinnor. År 1885 var elevantalet der 39 ynglingar, deraf 23 i första och 16 i andra årskursen, samt 23 kvinnor, de flesta mellan 18 och 20 års ålder. Denna skola hade nämnda år i understöd för manliga afdelningen 3,000 kronor af statsmedel och 2,500 kronor af Norra Landstinget samt för kvinnoafdelningen 650 kronor af statsmedel och 500 kronor af landstingsmedel. I lärjungeavgifter inflöto samma år 765 kronor, deraf 180 kronor af qvinliga elever. Vid södra folkhögskolan, hvarest under läsåret 1884—85 undervisningen sköttes af föreståndaren och två biträdande lärare, funnos samma tid 23 elever, deraf 9 njöto undervisning i andra årets kurs. Årsanslagen till

denna skola voro då 2,300 kronor af statsmedel, 2,000 kronor beviljade af Södra Landstinget och 1,000 kronor, anvisade af länets Södra Hushållningssällskap.

Inom detta län finnas följande allmänna *elementarläroverk*, hvilkas ordinarie lärarepersonal och antal lärjungar under 1885 års hösttermin här nedan upptagas, nemligen:

1:o) *Kalmar högre elementarläroverk*, fullständigt på både klassiska- och reallinien, med 8 lektorer, deraf en rektor, 14 adjunkter och 3 öfningslärare. Antalet lärjungar var ofvannämnda termin 386, men uppgick år 1880 till 457 samt hade således icke obetydligt minskats. Anledningarna till denna minskning torde kunna sökas dels i Oskarshamns läroverks utvidgning från tre- till femklassigt och dels, kanske förnämligast, i den tryckta penningställning, som från och med år 1884 börjat göra sig kännbar i länets flesta delar.

2:o) *Vesterviks högre*, dock endast på reallinien fullständiga *elementarläroverk*, med 4 lektorer, deribland rektorn, 7 adjunkter och 3 öfningslärare, hade år 1885 178 lärjungar mot 183 under 1880 års hösttermin.

3:o) *Lägre elementarläroverket i Oskarshamn*, femklassigt, med rektor, 5 kolleger och 3 öfningslärare. Lärjungeantalet var 83 eller något mindre än år 1880, då det uppgick till 87.

4:o) *Vimmerby lägre treklassiga läroverk* med rektor och 2 kolleger samt 3 öfningslärare. Lärjungarnes antal, som 1880 utgjorde 28, hade år 1885 ökats till 40.

5:o) *Pedagogien i Borgholm* med rektor, 1 kollega och 2 öfningslärare. Antalet lärjungar, som år 1880 utgjorde 44, hade hösten 1885 minskats till 14.

6:o) *Mönsterås pedagogi* med blott en lärare hade höstterminen år 1885 endast 7 lärjungar mot 26 år 1880.

Lärjungarnes sammanräknade antal vid alla dessa allmänna läroverk uppgick höstterminen år 1885 till 708 mot 825 år 1880 och endast 592 år 1875.

Den i Ålems socken af Stranda härad inrättade *Skytteanska skolan*, så kallad efter sin stiftare och donator, riksrådet Johan Skytte, är att anse såsom en högre afdelning af folkskolan. Höstterminen 1885 njöto 65 lärjungar undervisning derstädes.

Navigations-skolor finnas i städerna Kalmar och Vestervik, hvardera med en hufvudlärare, som tillika är skolans föreståndare, samt en biträdande lärare i navigationsafdelningen, under det att föreståndaren ensam undervisar i maskinafdelningen. Dessa skolors hufvudsakliga verksamhet under femårsperioden inhemtas af följande uppgift:

Navigationsskolan i	År.	Antal elever, som utexaminerats till			Summa utexaminerade elever.
		sjökaptener.	styrmän.	ångbåtsbefälhafvare.	
Kalmar	1881.....	7	15	11	33
	1882.....	6	16	8	30
	1883.....	9	11	14	34
	1884.....	10	14	10	34
	1885.....	7	24	8	39
Vestervik	1881.....	13	22	9	44
	1882.....	16	20	3	39
	1883.....	22	24	16	62
	1884.....	19	20	13	52
	1885.....	10	22	12	44

Allmänna läroverk. Tillämpnings- och abnormskolor.

Tre *landtbruksskolor* hafva under hela femårsperioden varit i fortsatt verksamhet, nemligen:

1:o) En å egendomen Applerum i Södra Möre härad med direktören m. m. H. A. Wulff såsom föreståndare. Denna skola åtnjuter ett årligt statsanslag af 4,000 kronor.

2:o) En, förlagd å Borgholms kungsgård i Ölands Norra Mot, åtnjutande i årligt anslag 4,000 kronor, deraf ena hälften af statsmedel och andra hälften af länets Södra Hushållningssällskap. Föreståndaren är kungsgårdens arrendator H. Hultenberg.

3:o) En å egendomen Vindö i Östra Eds socken af Norra Tjusts härad, hvilken skola, som under perioden föreståtts af direktören J. Södergren, åtnjuter i årligt anslag 2,000 kronor af statsmedel och lika mycket af länets Norra Hushållningssällskap.

Å hvardera af dessa tre skolor har god undervisning och praktisk öfning i jordbruk och boskapsskötsel lemnats åt så väl 10 à 12 frilärningar, som åtskillige betalande elever.

En fjerde landtbruksskola blef år 1882 inrättad å egendomen Kråkerum i Mönsterås socken af Stranda härad, med samma egendoms arrendator, A. Berg, till föreståndare och årligt från länets Södra Hushållningssällskap utgående anslag af 1,000 kronor, mot skyldighet att hålla frilärningar till ett antal af sex första året och sedermera årligen tolf. Vid slutet af år 1885 funnos vid denna skola 27 lärningar.

Vid de nu omförmälda landtbruksskolorna har examen årligen anstälts, och de lärningar, som då blifvit utexaminerade, hafva i allmänhet erhållit fördelaktiga platser såsom rättare å större och mindre egendomar. Någre hafva ock tillträdt eget jordbruk.

Döfstummeinstitutet i Hjorted har, sedan dess stiftare, kyrkoherden J. Östberg, affidit, fortgått under nitisk ledning af dennes son och efterträdare i kyrkoherdeembetet Johan Östberg. Utom sin sistnämnde föreståndare, hade detta institut vid periodens slut två lärare och två lärarinnor. Elevernes antal uppgick då till 36, deraf 24 gossar och 12 flickor. De fleste eleverne hafva lärt sig begripligt tala och 11 blifvit år 1885 vid läroanstalten konfirmerade. Institutet har årligen njutit anslag af statsmedel, nyssnämnda år till belopp af 3,600 kronor.

Bland särskilda i länets städer befintliga *uppfostringsanstalter*, ej hänförliga till folkskolor, må såsom de mest märkliga här upptagas följande:

I Kalmar:

a) *Fröbergsska uppfostringsanstalten* för vanvårdade barn, hörande till Kalmar stad samt vissa i grannskapet deraf belägna landsocknar. I förra femårsberättelsen har blifvit omförmäldt, huru denna vackra stiftelse tillkommit genom år 1842 affidne direktören M. G. Fröbergs och hans hustrus testamentariska förordnande, huru det dertill donerade kapital under utsedde testamentsexekutorers förvaltning förkofrats innan, efter enkefru Fröbergs död, testamentet kunnat bringas till fullständig verksamhet, hvarförinnan likväl största delen af de för uppfostringsanstalten nödiga byggnader uppförts å stiftelsens fasta egendom Norregård vid Kalmar, huru anstalten år 1875 sattes i verksamhet, till en början med upptagning af endast 34 gossar, hvilkas

antal småningom ökades, så att det år 1880 uppgick till 69, deraf dock endast 63 voro frielever, samt huru för denna stiftelse genom nådigt bref den 16 juli 1880 fastställdes reglemente, i enlighet hvarmed förvaltningen skulle från och med 1882 års början öfvertagas af en direktion, bestående af sex ledamöter, af hvilka länsstyrelsen och domkapitlet utse hvardera en, Kalmar stadsfullmäktige två och ordförandena i landskommunernas kommunalstämmor gemensamt två. Förvaltningens öfverflyttning till den sålunda bildade direktionen föregicks af en fullständig och omfattande revision, som, utan att anledning till någon väsentlig anmärkning förekom, sträckte sig till såväl granskning af räkenskaper och förvaltningsåtgärder, som äfven undersökning af sjelfva uppfostringsanstalten med dertill hörande fastigheter och inventarier m. m. Under fortsatt ledning af sin nitiske föreståndare och hufvudlärare, rektorn O. Åberg, hvars fru är inrättningsens husmoder, har denna uppfostringsanstalt med ostörd framgång utöfvat sin välsignelserika verksamhet. Å Norregård mottagas endast gossar, hvaremot styrelsen bidrager genom penningunderstöd till värnlösa flickors uppfostran. Vid anstalten på Norregård erhålla gossarne icke blott undervisning i alla till folkskolan hörande läroämnen, utan ock handledning och praktisk öfning i jordbruk och landthushållning samt i ett eller flere af sådana handtverk, genom hvilkas utöfning de anses kunna efter utgången från anstalten lättast finna nöjaktig utkomst. Under år 1885 var frielevernes antal i medeltal 60. Då anstaltens hela underhållskostnad samma år utgjorde 19,986 kronor 46 öre, belöpte deraf på hvarje gosse för året 333 kronor 11 öre. Fröbergiska stiftelsens fruktbärande kapital samt fasta och lösa egendom, som år 1880 beräknades tillhoppa till 768,768 kronor 80 öre, hafva enligt 1885 års bokslut ökats till 777,849 kronor 77 öre, deraf utlånta eller hos banker inestående kapital 461,486 kronor 36 öre.

b) Fröken Georgine Nisbeths *elementarläroverk för flickor* räknade 1885 års hösttermin 104 elever, fördelade i 7 klasser och en förberedande afdelning. Utom föreståndarinnan voro der anstälde 8 lärare och 10 lärarinnor. I anslag af statsmedel åtnjöt denna skola nämnda år 1,000 kronor.

c) Fröken Adelaide Sturks *institut för unga flickors undervisning*, i hvilken läroanstalt, fördelad i 7 klasser, år 1885 funnos 104 elever, undervisade af föreståndarinnan, biträdd af 2 lärare och 10 lärarinnor.

d) Bernhardinas *slöjdskola för flickor*, som uti en dertill af staden upplåten lokal få undervisning i spånad, väfnad och annan qvinlig handslöjd. Skolan eger en samlad fond af omkring 30,000 kronor.

e) En s. k. *hushållsskola*, hvari unga medellösa qvinnor undervisas i syfte att blifva dugliga kokerskor eller huspigor. Denna skola, som begagnar en af Fröbergiska stiftelsen upplåten lokal, underhålles hufvudsakligen genom välgörenhetsbidrag jemte möjlig behållning af utspisning inom anstalten till ett antal såsom elever vid skollärarynneseminariet anställda unga qvinnor.

I *Vestervik*. Här finnes en genom enskild donation tillkommen större slöjdskola för gossar. Denna läroanstalt, som har eget hus med rymliga lärosalar, njuter understöd af Landsting och Hushållningssällskap, samt hade år 1885 2 lärare och 103 elever. I en särskild slöjdskola för flickor undervisades samma år 56 elever. Den så kallade fruntimmersföreningen i Vestervik

underhåller, med bidrag af en donationsfond, en småbarnsskola, hvari undervisning meddelas jemväl i slöjd. I denna skola, som förestås af en lärarinna, funnos nyssnämnda år 93 elever, deraf 43 njöto undervisning endast i slöjd. För öfrigt finnes i denna stad ett privat elementarläroverk för flickor, hvilken läroanstalt år 1885 hade i anslag 500 kronor af statsmedel, 300 kronor af Landstinget och 650 kronor af staden. Undervisningen bestrides af flere lärare och lärarinnor. Elevantalet uppgick nämnda år till 65.

I *Oskarshamn*. Utom en mindre flickskola, finnes här ett privat elementarläroverk för flickor, hvilket år 1882 började sin verksamhet. Undervisningen, fördelad i fem klasser, besörjes af 4 ordinarie lärarinnor och åtskillige biträdande lärare. Läroanstalten hade år 1885 73 elever.

B) **Rättsväsende och fängvård.** De i detta län befintliga domstolars organisation har under femårsperioden förblifvit oförändrad och i afseende på jurisdiktionernas territoriala omfattning har derunder icke timat andra förändringar, än de i denna berättelses första afdelning omförmälda förflyttningar af vissa landt-områden från ett till annat tingslag.

Ransakning med för brott häktade personer hållas fortfarande i allmänhet å länsfängelset i Kalmar af Norra och Södra Möre häradsrätter och af Kalmar rådstufvurätt samt å kronohäktet i Vestervik af Norra och Södra Tjusts häradsrätt; men det område, Norra och Södra Tjusts, Sevede och Tunaläns härad jemte städerna Vestervik och Vimmerby, för hvilket sistnämnda fängelse varit använt såsom kronohäkte, har enligt Kungl. Brevet den 16 december 1881 blifvit utsträckt, så att det numera omfattar, jemte sagda fyra härad och två städer, äfven Aspelands härad och Oskarshamns stad, i sammanhang hvarmed ock vidtagits förändrade anordningar med *fångtransporterna* inom länets norra trakter, dervid befintliga jernvägar i möjligaste måtto begagnas. I följd af dessa förändringar har den ordinarie fänggevaldiger, som förut varit stationerad i Oskarshamn, år 1882 förflyttats till Vestervik, hvaremellan och Norsholms station å östra stambanan ordinarie fängtransport å jernväg går fram och åter å viss dag i hvarje vecka. Sådan transport å jernväg går jemväl en gång i veckan fram och åter mellan Kalmar och Emmaboda station, der de ordinarie fängtransporterna mellan Vexjö och Karlskrona anträffas. Af de i Kalmar förutvarande två ordinarie fänggevaldigerstjänsterna har den ena, efter timadt dödsfall, blifvit tillsvidare indragen och i stället så anordnats, att till de fängtransporter, som den kvarvarande ordinarie gevaldiger ej medhinner, användes någon af länsfängelsets vaktkonstaplar, hvars tjänst å fängelset vid sådana tillfällen förrättas af antagen och med arvode aflönad extra vaktkonstapel. Då härstädes understundom samtidigt förekommit tre särskilda fängtransporter, har det blifvit nödvändigt att för tillfällig tjänstgöring å länsfängelset i stället för fängförande vaktkonstapel antaga och med ett mindre årsarvode förse ytterligare en extra sådan; men begges arvoden uppgå tillsammans ej till fullt hälften af den besparade fänggevaldigerlönen.

Antalet af de personer, som under hvardera af ifrågasvarande fem år varit *häktade* i länsfängelset och i kronohäktet, samt anledningarna till deras häktande inhemtas af följande tabellariska uppgift:

År.	Antal personer, häktade för						Summa.
	mord, dråp eller rån.	stöld eller smutten.	förfalskningsbrott.	våld mot person.	mindre förbrytelser och bötesafställe.	lösdrifveri.	
a) I länsfängelset.							
1881.....	10	61	5	14	393	264	747
1882.....	16	31	3	25	359	255	689
1883.....	11	32	6	24	350	220	643
1884.....	16	19	8	30	334	195	602
1885.....	17	31	—	27	390	162	627
Tillhoppa	70	174	22	120	1,826	1,096	3,308
Årligt medeltal	14	35	4	24	365	219	661
b) I Vesterviks kronohäkte.							
1881.....	10	39	3	5	94	14	165
1882.....	6	28	1	15	96	21	167
1883.....	4	12	1	3	114	16	150
1884.....	6	26	5	10	75	17	139
1885.....	7	33	—	8	92	7	147
Tillhoppa	33	138	10	41	471	75	768
Årligt medeltal	7	28	2	8	94	15	154
Summa för båda fängelserna alla 5 åren	103	312	32	161	2,297	1,171	4,076
Eller i årligt medeltal	20.6	62.4	6.4	32.2	459.4	234.2	815.2
Detta medeltal utgjorde under närmast förutgångna qvinqvennium	11	73.8	8.2	52	451.6	275.8	872.4

Jemförelsen mellan de under hvardera femårsperioden häktades årliga medeltal utvisar således någon minskning i antalet af dem, som hållits i häkte för tjufnadsbrott, förfalskningsbrott, våld mot person och lösdrifveri, men deremot en icke ringa ökning för rubriken mord, dråp eller rån. Skillnaden i antalet af dem, som suttit häktade för ringare förbrytelser eller för att aftjena böter har deremot varit högst obetydlig. Totalsumman har från perioden 1876—80 till perioden 1881—85 minskats med omkring $6\frac{1}{2}$ procent. Här torde för öfrigt böra anmärkas, att i uppgiften för kronohäktet i Vestervik ingå flere till straffarbete i andra orter dömda fångar, som i anseende till bristande utrymme i dervarande länsfängelser blifvit sända till nämnda kronohäkte, för att der undergå eller fortsätta sitt straff.

Liksom i föregående femårsberättelser meddelas här särskild uppgift å personer, som i länsfängelset och kronohäktet varit intagna för *brott mot eganderätten*:

År.	Antal personer, häktade för brott mot eganderätten.					Summa.
	Snatteri.	Stöld med eller utan inbrott.				
		1:sta resan.	2:dra resan.	3:dje resan.	4:de eller 5:te resan.	
a) I Kalmar länsfängelse.						
1881.....	9	47	3	1	1	61
1882.....	5	16	5	2	3	31
1883.....	3	19	3	3	4	32
1884.....	3	11	3	1	1	19
1885.....	—	24	3	3	1	31
b) I Vesterviks kronohäkte.						
1881.....	8	19	7	4	1	39
1882.....	5	11	6	5	1	28
1883.....	2	7	1	1	1	12
1884.....	2	13	5	4	2	26
1885.....	4	18	8	1	2	33
Summa för båda fängelserna alla 5 åren	41	183	44	25	17	312
Eller i årligt medeltal	8.2	37	8.8	5	3.4	62.4

I båda fängelserna har under perioden *helsotillståndet* varit i allmänhet godt, utan annat undantag, än att vid ett tillfälle år 1882 difteri utbröt a länsfängelset inom vaktmästarens familj, som måste för en tid från fängelset afflyttas, hvarigenom det lyckades att förhindra smittans vidare spridning derstädes. En fånge har affidit i länsfängelset af sjukdom, som varit dit medförd. Å länsfängelset har under åren 1882 och 1885 ingen extra judiciel bestraffning behöft användas, och under de öfriga tre åren förekommo der tillsammans endast åtta sådana. Inom kronohäktet hafva under perioden tre fångar affidit af sjukdom, en fånge undergått extra judiciel bestraffning och en annan för våld mot bevakning fått sig af domstol ådömdt och äfven undergått två månaders straffarbete. Antalet af andra orter tillhörande fångar, som förts till Vesterviks kronohäkte för undergående af ådömdt straffarbete, utgjorde år 1882 10, 1884 likaledes 10 och 1885 15 eller tillsammans 35.

Temligen jemn *arbetsförtjenst* har inom begge fängelserna varit beredd nästan alla sådana fångar, som suttit häktade någon längre tid. De influtna arbetslönernas belopp har utgjort i kronor:

År.	För arbete af straff- och arbetsfångar.	För arbete af andra fångar.	Summa arbetsförtjenst.	Deraf tillfallit fängelsets besparingskassa.
<i>Vid länsfängelset:</i>				
1881.....	5,350.54	1,370.90	6,720.84	1,729.45
1882.....	5,028.64	1,490.80	6,519.44	1,596.29
1883.....	5,390.82	1,010.52	6,401.34	1,746.09
1884.....	3,833.26	1,077.74	4,911.00	1,097.96
1885.....	2,939.02	1,122.38	4,061.40	737.57
Eller för alla fem åren	22,542.28	6,071.74	28,614.02	6,907.36

År.	För arbete af straff- och arbetsfångar.	För arbete af andra fångar.	Summa arbetsförtjenst.	Deraf tillfallit fängelsets besparingskassa.
<i>Vid kronohäktet:</i>				
1881.....	1,050.58	145.84	1,196.42	168.58
1882.....	1,493.84	342.41	1,836.25	240.81
1883.....	1,086.69	47.68	1,134.37	177.33
1884.....	922.34	50.54	972.88	152.13
1885.....	1,034.54	28.47	1,063.01	169.33
Eller för alla fem åren	5,587.99	614.94	6,202.93	908.18
Eller för båda fängelserna tillhoppa	28,130.27	6,686.68	34,816.95	7,815.54

Under periodens två senaste år har fångarnes arbetsförtjenst vid länsfängelset ganska betydligt nedgått, hvilket haft sin orsak dels i det minskade antalet af sådana fångar, som der undergått straffarbete eller eljest hållits längre tid häktade, och dels deri, att arbetsprisen något fallit.

Antalet personer, som för *lösdrifveri*, bristande försvar eller yrkesmessigt betlande blifvit dömda till allmänt arbete eller, efter inträdd tillämpning af nya lagen om lösdrifveri, till tvångsarbete, har utgjort:

År.	Män.	Qvinnor.	Summa.
1881.....	55	15	70
1882.....	46	10	56
1883.....	46	13	59
1884.....	40	8	48
1885.....	31	8	39
Eller under alla fem åren tillhoppa	218	54	272

Af de för år 1885 upptagna hafva 5 män och 2 qvinnor dömts till tvångsarbete enligt lagen om lösdrifvare den 12 juni

samma år. Med tillämpning af samma lag faststälde länsstyrelsen intill 1885 års slut 43 varningar, tilldelade 28 män och 15 qvinnor.

De af länsstyrelsen meddelade beslut om ådömda böters förvandlande till fängelsebestraffning enligt 10 och 11 §§ i Strafflagen, med tillämpning från den 1 oktober 1884 af Kungl. Förordningen den 16 maj samma år, hafva uppgått till följande antal:

År 1881.....	725
» 1882.....	945
» 1883.....	851
» 1884.....	747
och » 1885.....	869

eller för alla fem åren tillhopa 4,137.

Statsverkets å härvarande landskontor utanordnade omkostnader för fångvården hafva utgjort:

År.	För fäng-forsling.	Fångars underhåll och öfriga utgifter.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	
1881.....	18,497.87	32,177.48	50,675.35
1882.....	19,403.36	31,882.70	51,286.06
1883.....	13,400.42	32,659.18	46,059.60
1884.....	14,646.82	29,652.39	44,299.21
1885.....	13,495.86	33,125.15	46,621.01
eller för alla fem åren tillhopa	79,444.33	159,496.90	238,941.23.

Fångforslingskostnadernas icke ringa minskning från åren 1881 och 1882 till de derpå följande tre åren torde till någon del kunna tillskrivas de anordningar, som år 1882 vidtagits för ett allmännare begagnande af jernväg vid fångars införande till kronohäktet i Vestervik eller forslande deremellan och ransakningsställena.

I ersättning för mistade bötesandelar hafva till åtskilliga allmänna åklagare i länet utbetalts tillhopa:

År.	Kronor.
1881.....	2,499 —
1882.....	2,494.50
1883.....	2,493 —
1884.....	2,493 --
1885.....	2,493 —

Angående exekutionsväsendet meddelas här följande:

Summarisk uppgift å de på Landskansliet i Kalmar under nedannämnda år handlagda skuldfordringsmål.

År.	A n t a l m å l.		Summa af fastställda kapitalbelopp i kronor.
	Handlagda.	Afgjorda genom utslag eller resolution.	
1881.....	3,575	864	323,245
1882.....	3,366	1,009	392,235
1883.....	3,414	873	347,603
1884.....	3,881	1,116	487,147
1885.....	4,603	1,332	679,788
Summa för alla 5 åren	18,830	5,194	2,230,018
Motsvarande summa utgjorde under åren 1876—80.....	21,054	9,155	3,168,950

hvaraf framgår, att under det qvinvennum, som nu är i fråga, lagsökningarna för skuld icke så obetydligt minskats. Denna minskning gäller dock egentligen endast periodens tre första år, ty redan år 1884 började skuldfordringsmålen åter att tilltaga både i antal och omfattning, och denna ökning har tyvärr sedermera alltjemt fortgått.

(C) Försäkringsinrättningar. Hvad angår här i länet befintliga brandförsäkringsbolag och deras verksamhet under ifrågasvarande femårsperiod återopas tabell N:o 7, hvaraf framgår, att utom »Kalmar läns och Ölands brandstodsörening», som, med styrelse och förvaltning i Kalmar, omfattar hela länets landsbygd, samt »Kalmar läns norra brandstodsbolag», som har sin styrelse i Vestervik och lemna försäkring af hus och lösören på landet inom länets norra landstingsområde, finnas 16 mindre brandstodsbolag, 4 för två socknar hvardera, men de öfriga 12 för en socken hvar. Såväl de båda förstnämnda större bolagen som socknebolagen äro grundade hufvudsakligen på gemensam ansvarighet, med skyldighet för delegarne att i mån af den försäkrade egendomens åsatta ansvarighetsvärde deltaga i ersättandet af brandskador och öfriga utgifter. Länsöreningen samlar ej någon kassa, men begagnar tryckta obligationer för anskaffande af de penningar, som mellan årssuppbörderna erfordras till löpande utgifter. Af de öfriga bolagen har ett och annat, genom inträdesafgifter och eljest gjorda besparingar, samlat en större eller mindre fond, hvars afkastning kunnat användas till minskning af de årliga utskrifningarna. Den försäkrade fasta och lösa egendomens hela uppskattningsvärde utgjorde vid slutet af år 1885:

inom länsöreningen.....	kronor 57,695,560
» Kalmar läns norra brandstodsbolag...	» 19,419,660
» socknebolagen tillsammans.....	» 18,411,397
eller i alla bolagen tillhopa	kronor 95,526,617.

som utgör nära 10 millioner kronor mera än motsvarande totala försäkringsvärde år 1880.

De värden, hvartill hus och byggnader inom länets städer år 1885 voro försäkrade i Städernas Allmänna Brandstodsbolag, uppgingo till:

i Kalmar.....	kronor 7,087,481.25
» Vestervik.....	» 2,439,300 —
» Vimmerby.....	» 625,830 —
» Oskarshamn.....	» 2,400,305 —
» Borgholm.....	» 363,800 —

eller i alla dessa städer tillhopa kronor 12,916,716.25.

De fleste, som i länets städer ega lösegendom af något högre värde, hafva densamma försäkrad i Städernas Allmänna Lösöre-försäkringsbolag, men ganska många dylika försäkringar äro ock tagna hos enskilda svenska försäkringsbolag, som hafva agenter i landsortsstäderna. De utländska brandförsäkringsbolagens verksamhet inom detta län har på senare tiden nästan alldeles upphört. Detsamma kan i det närmaste sägas jemväl om lif-försäkringsbolagen, af hvilka de inhemska lyckats mer och mer undantränga de utländska i konkurrensen här i länet.

Under benämning af Kalmar och Kronobergs läns häst-försäkringsbolag kom år 1882 till stånd ett bolag, som har sin styrelse i Kalmar samt, bygd på reciprocitets grund, med årlig

utdebitering, försäkrar inom nämnda båda län hästar mot olycksfall. De försäkrade hästarnes sammanräknade värde utgjorde vid 1885 års slut 1,639,520 kronor. Till betäckande af utbetalda ersättningar och förvaltningsutgifter utdebiterades för hvarje 100 kronor af försäkringsvärdet:

År 1882.....	—	75 öre
» 1883.....	1 kr.	25 »
» 1884.....	1 »	10 »
och » 1885.....	1 »	70 »

D) **Pensionsinrättningar och välgörenhets-stiftelser.** En fullständig förteckning å hit hänförliga fonder innefattas i bilagda **tabell N:o 8**, upptagande, inberäknadt åtskilliga fastigheter, stiftelsernas kapitaltillgång vid 1885 års slut till följande sammanräknade belopp, nemligen:

på landet.....	kronor	310,140 ⁸⁵
i Kalmar.....	»	1,329,085 ¹²
» Vestervik.....	»	511,674 ⁰⁴
» Vimmerby.....	»	17,834 ⁰⁵
» Oskarshamn.....	»	98,383 ⁴⁴
» Borgholm.....	»	5,058 ²⁸
eller tillhopa kronor		2,272,175 ⁷⁸ .

Öfver en tredjedel af hela detta belopp tillhör Fröbergiska stiftelsen i Kalmar, om hvilken förut är nämnt.

E) **Sparbanker** funnos i detta län vid femårsperiodens slut till ett antal af 29. Enligt redogörelserna för år 1884, det senaste, för hvilket fullständig sparbanksstatistik ännu finnes tillgänglig, uppgingo samtliga de af dessa sparbanker förvaltade medel till 5,435,305 kronor, deraf 597,617 kronor utgjorde bankernas egna fonder. Tillhopa 23,425 personer egde i sparbankerna insatta medel till sammanräknadt belopp af 4,719,038 kronor, motsvarande i medeltal 201 kronor å hvarje delegare. Fem år förut eller vid 1879 års slut hade länet endast 24 sparbanker med 19,178 delegare, hvilkas hela behållning utgjorde 3,305,722 kronor eller per medium 174 kronor 86 öre på hvarje person. Under den mellanliggande tiden af fem år hade således fem nya sparbanker tillkommit samt delegarnes antal ökats med något öfver 22 procent och hvarje delegares behållning i medeltal med omkring 14 procent.

Under år 1884 blefvo i länets alla sparbanker insatta tillhopa	kronor	1,069,011
och då de under samma år uttagna beloppen uppgingo till sammans till.....	»	966,166,
uppkom under året ett överskott af insatta medel till belopp af	»	102,845,
hvertill kom den delegarne för året godtskrifna räntan, uppgående till.....	»	213,643,
så att delegarnes behållning under nämnda år ökades i sin helhet med.....	kronor	316,488.

De i förra femårsberättelsen införda sifferuppgifter för år 1879 visade, att hvad under det året ur sparbankerna uttagits, så betydligt öfversteg insättningarnas belopp, att delegarnes hela tillgodohafvande, äfven med tillägg af godtskrifna räntor, minskades med 163,143 kronor. Differensen mellan 1879 års brist och 1884 års överskott uppgår till nära en half million kronor och torde kunna anses såsom ett glädjande bevis på både i större mån

vunna besparingar och ökad benägenhet att sätta dem i säkert förvar för framtiden. Men förhållandet kan äfven hafva en annan förklaringsgrund, nemligen den under de senare åren nästan öfverallt försporda rubbning af krediten man och man emellan, hvaraf följt, att samlade större och mindre belopp, som förr temligen allmänt utlånats till enskilda personer, nu hellre, om än mot lägre ränta, insättas i sparbanker eller på deposition i de enskilda bankerna.

Af sparbankerna i länet är det endast en, nemligen Vesterviks, som, dertill genom äldre reglementsbestämmelse berättigad, drifver sin rörelse med beräkning på bankens hufvudmäns eller lottegares vinst. Denna sparbank har småningom arbetat sig upp till en af ortens förnämsta penninginstitutioner och dess förvaltade fonder närma sig två millioner kronor. År 1884 blefvo af bankens vinstmedel utdelade till aktieegarne 12,360 kronor, och likväl utgjorde sparbankens egen fond vid samma års slut nära 230,000 kronor.

År 1885 började länsstyrelsen att låta dertill förordnade sakkunnige män granska sparbankernas räkenskaper och förvaltning. De derom inkomna berättelserna ådagalade, att sparbanksrörelsen i allmänhet sköttes omsorgsfullt och ordentligt med tillbörligt iakttagande af god säkerhet för utlånta medel. Åtskilliga förekomna anmärkningar blefvo antingen nöjaktigt förklarade eller hade nödiga rättelser till följd.

En *lifränte- och besparingsanstalt* finnes fortfarande i verksamhet i Kalmar. Delegarne i densamma uppgingo vid 1885 års slut till ett antal af 1,660. Insättningarna under samma år uppgingo till 14,061 kronor, andra inkomster jemte ränta till 5,903 kronor 71 öre eller tillsammans med insättningsbeloppet 19,964 kronor 71 öre, hvarifrån afgingo årets utgifter 4,303 kronor 23 öre, så att behållningen utgjorde 15,661 kronor 48 öre, utvisande, med tillägg af de från nästföretgånga året balancerade 86,661 kronor 71 öre, en slutsumma af 102,323 kronor 19 öre. Denna anstalt, som länge var föga anlitad, har de senare åren fått ett betydligt ökad antal insättare, hufvudsakligen dock inom den aflelning, som afser kapitalbildning för framtiden, hvaremot ganska få insatser gjorts för beredande af lifränta. Anstaltens reservfond uppgick vid 1885 års utgång till 15,038 kronor 38 öre.

Den *fosterländska förening*, som, bildad i Kalmar år 1879 och omförd i förra femårsberättelsen, har till hufvudsakligt syfte att genom upplysningar, råd och uppmaningar framkalla, särdeles bland den arbetande befolkningen, sjelfverksamhet och håg för besparingar, har, med årliga understöd af Södra Hushållningssällskapet, alltjemt fortsatt sin gagneliga verksamhet samt i ej ringa mån bidragit till väckande och underhållande hos allmänheten af den omsorg för framtiden, som föranledt de med hvarje år ökade insatserne i lifränte- och besparingsanstalten. För åtskilliga, dels fattiga och dels mindre bemedlade personer har föreningen lemnat penningbidrag till dylika insatser. Föreningens egen fond utgjorde vid 1885 års slut 4,210 kronor 39 öre.

F) **Krogväsande samt försäljning af bränvin, vin och malt-drycker.** Sådan försäljning af bränvin samt andra brända eller destillerade spirituösa drycker, som varit beroende af särskild dertill meddelad tillåtelse, har under periodens senaste försäljningsår inom Kalmar län idkats, såsom:

mindre partihandel på allenast ett ställe, nemligen i Smedby af Dürby socken, $\frac{3}{4}$ mil från Kalmar;

minutförsäljning å 12 ställen i städerna och 6 på landet, af hvilka senare 5 i köpingar och 1 på landsbygden; samt

utskänkning dels under hela försäljningsåret å tjugufyra ställen, deraf 23 i städerna och 1 i en köping, samt dels för kortare tider å 6 ställen i städerna och 1 på landet. På grund af burskap eller gamla gästgifveriprivilegier har brännvinsutskänkning under samma år utöfvats å 1 ställe i stad och å 2 gästgifverier å landet. Alla de minuthandels- och utskänkningensrättigheter, som för hela året beviljats i länets städer, hafva varit upplåtna till der bildade bolag, mot skyldighet att, jemte erläggande af stadgade försäljnings- och utskänkningss Afgifter, afstå till författningens enlig fördelning all af rörelsen uppkommen vinst. Samma vilkor har ock, enligt särskild nådig föreskrift, varit fäst vid den minuthandel med och utskänkning af brännvin, hvardera å ett ställe, som efter fastställt kontrakt idkats af ett bolag i Mönsterås köping. I försäljningsavgifter och vinstmedel hafva för ofvannämnda försäljningsår inom hela länet influtit:

	Afgifter.	Vinstmedel.	Summa.
i städerna	kronor 56,270	124,767·25	181,037·25
å landet	” 11,675	10,500 —	22,175 —
eller tillhopa kronor	67,945	135,267·25	203,212·25.

Sammanräknade beloppet af dessa medel har blifvit så fördeladt, att

länets Södra Landsting	erhållet kronor	32,613·29
” Norra ”	” ”	7,947·87
” Södra Hushållningssällskap	” ”	32,613·29
” Norra ”	” ”	7,947·87
” städer tillhopa	” ”	108,405·11
” landtkommuner	” ”	13,278·84
samt till provisioner och utjemning af ören åtgått tillhopa	” ”	406·48
eller tillsammans kronor		203,212·25

Vin och maltdrycker hafva under hela femårsperioden hållits för afhemtning till salu hos ganska många, om icke de fleste idkare af landthandel i länet. I åtskilliga fall, der det blifvit ådagalagd, att dylik försäljning bedrifvits på sätt, som främjat olofig utskänkning eller eljest föranledt oordningar, har länsstyrelsen likväl, dels genom fastställande af vederbörande kommunalnämnders derom fattade beslut och dels på framställning af kronobjent, meddelat förbud mot rörelsens fortsättande. Vid ett par tillfällen har länsstyrelsen funnit sig af inträffade och upprepade missbruk föranlåten att inställa den maltdrycksförsäljning till vägfärande, som enligt 8 § i skjutsstadgan utöfvats af innehafvare af gästgifveri eller skjutsstationsföreståndare. Antalet personer, som på grund af särskild, utaf länsstyrelsen meddelad tillåtelse idkat utskänkning af maltdrycker, utgjorde under periodens sista försäljningsår inom hela länet 50, deraf 31 i städerna och 19 på landet. Af dessa hade 2 i stad och 3 på landet rättighet att utskänka äfven vin. Härförutan har utskänkning af maltdrycker, och undantagsvis äfven af vin, varit medgifven för kortare tider vid landtmarknader, helsobrunnar samt en och annan större auktion, hvarjemte i länets städer och köpingar några få värdshus- och spisquartarsidkare haft tillåtelse att till hos dem spisande gäster tillsvidare utskänka vin och maltdrycker.

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1881—1885. Kalmar län.

G) **Helsovård.** Under perioden har icke inträffat någon förändring i afseende på länets fördelning i *provinsialläkaredistrikt* eller i afseende på de inom dessa distrikt anvisade läkarestationerna. Sedan en vid Nybro köping anlagd kallvattenkuranstalt börjat blifva talrikt besökt och det funnits nödigt att sommartiden hafva särskild läkare der anställd, uppstod mot slutet af perioden fråga om inrättande af en distriktsläkaretjenst derstädes. Beslut fattades af köpingskommunen samt Madesjö och Oskars kommuner om erläggande för en tid af fem år af de tillskott, som erfordrades för att med 2,000 kronor om året, deruti inberäknad hyresersättning, aflöna en i Nybro stationerad distriktsläkare för sjukvården inom nämnda tre kommuner, hvilka hafva en sammanräknad folkmängd af öfver 11,000 personer. Detta beslut har under innevarande femårsperiod kommit till verkställighet. För öfrigt är, beträffande åtgärder för helsovården på landet inom detta län, ej annat att meddela, än att, utom de vid läkareboställena i Staby och Söderåkra samt i Mönsterås köping, allt inom Södra Landstingsområdet, förut befintliga mindre sjukhem eller asyler, ett nytt sådant blifvit på landstingets bekostnad anlagdt vid provinsialläkarens för södra Öland bostad i Bengtstorp.

I hvardera af länets på fasta landet belägna fyra städer har af ålder varit anställd en *stadsläkare*; men sedan stadsläkaretjensten i Kalmar år 1884 blifvit ledig, beslöto stadsfullmäktige derstädes, att i denna stad, med afseende på dess ökade folkmängd, skulle inrättas jemte en första äfven en andra stadsläkaretjenst, samt anslogo löner till begge dessa tjänster. Genom nådigt bref den 15 november samma år beviljade Kungl. Maj:it tjänstårsberäkning jemväl åt andra stadsläkaretjenstens blifvande innehafvare; och sedan Medicinalstyrelsen fastställt instruktion för stadsläkare i Kalmar, blefvo båda tjänsterna i slutet af år 1885 tillsatta.

I afseende på *lasarets- och kurhusanstalterna* utgör hvardera af länets båda landstingsområden fortfarande ett sjukvårdsdistrikt, hvaraf det norra har ett i senare tider nybygdt lasarett i Vestervik jemte ett än nyare, mindre sjukhus i Vimmerby, samt det södra distriktet har nybygda rymliga lasarett i städerna Kalmar och Oskarshamn och ett äldre sådant i Borgholm. Under perioden har landstinget beslutit uppbyggande af ett nytt lasarett i sistnämnda stad och dertill anslagit medel; men i anseende till yppade olika meningar om lämplig plats för denna nybyggnad, har beslutet ännu ej kommit till verkställighet.

Enligt landstingens derom fattade beslut utgick för år 1885 af alla, som erlade mantalspenningar, sjukvårdsavgift efter beräkning inom båda distrikten af 50 öre för man och 25 öre för kvinna.

Barnmorskor, af kommuner aflönade, funnos år 1885 i länet till ett antal af 78, deraf 20 i städerna och 58 på landet.

H) **Länets territorialindelning för val af ledamöter i Riksdagens Andra Kammare** har under åren 1881—1885 förblifvit oförändrad. Den sedermera vidtagna förändringen af de mindre städernas indelning i valkretsar tillhör den nu löpande femårsperioden. Vid 1884 års allmänna val tillämpades det omedelbara röstsättet i länets alla valkretsar, med undantag af endast två, nemligen Södra Tjusts och Södra Möre härads östra valkrets. I de omedelbart röstande valkretsarne egde vid röstningen följande förhållanden rum:

Valkretsar, uteslutande tillhörande Kalmar län.	Antal röstberättigade.	I valet deltagande personer.		Antal röster, som den valde erhöi.
		Antal.	% af valberättigade.	
Norra Tjusts härad	843	385	45.7	215
Aspelands och Handbörds.....	1,784	245	13.7	97
Sevede och Tunaläns.....	1,591	241	15.1	177
Norra Möre och Stranda	1,338	207	15.5	120
Södra Möre härads vestra.....	1,626	327	20.1	116
Ölands domsaga	2,563	564	22.0	491
Kalmar stad	703	210	29.9	145
Vestervik och Oskarshamn	738	312	42.3	157
<i>Städer, tillhörande valkrets i annat län:</i>				
Vimmerby	136	60	44.1	—
Borgholm	71	16	22.5	—

För valkretsar med medelbart röstsätt antecknas följande:

	Antal röstberättigade.	Deltagande i elektorval.	Antal elektor.	Antal röster, som tillfallit den valde.
Södra Tjusts härad.....	837	95	25	20
Södra Möre härads östra.....	948	90	26	16

Hela antalet af de personer i länet, som voro berättigade att deltaga i 1884 års almänna val till riksdagsmän i Andra Kammaren, uppgick till 13,178, men de, som begagnade sig af rösträtten, utgjorde tillhopa ett antal af endast 2,752 personer, motsvarande 20.89 procent af de röstberättigade.

Antalet af de inom detta län valde ledamöterna af Riksdagens Första kammare har under nu ifrågavarande tid varit detsamma som förut, eller 7, deraf 4 valde af Södra och 3 af Norra Landstinget. Af de vid 1885 års riksdag fungerande representanterne hade de för södra länsdelen blifvit valde en under hvardera af åren 1881, 1882, 1883 och 1884 samt för norra länsdelen en år 1879 och de båda öfriga år 1884. Af alla 7 voro 3 bosatte inom länet, 3 i Stockholm och 1 å annan ort inom riket.

I) Angående särskildt länets städer och köpingar meddelas här följande uppgifter:

Kalmar. Folkmängden, som år 1880 utgjorde 10,963, uppgick vid utgången af år 1885 till 11,819 personer och hade således under den mellanliggande tiden af fem år ökat med 856 personer, motsvarande ungefär 7.8 procent. Den fasta egendomens hela taxeringsvärde utgjorde:

År.	Å jord.	Hus och tomter.	Summa.
1880	kr. 409,600	8,772,500	9,182,100
1885	» 457,800	9,313,500	9,771,300
utvisande således en ökning af....	» 48,200	541,000	589,200

Den ovanligt lifliga byggnadsverksamhet, som i denna stad var rådande under åren 1876—80, då omkring 100 nya bonings-

hus här uppfördes, har sedermera under den sistförflutna femårsperiodens första tre år ansevärt minskats och under de senaste två åren nästan alldeles afstannat. Då den förra periodens nybyggnader lemnade större ökad bostadsutrymme, än som motsvarades af den stigande folkmängdens behof, hade detta till följd att hushyrorna smaningom föllo. Under den ogynnsamma konjunktur, som med år 1884 började att göra sig mer och mer kännbar i handel och sjöfartsrörelse jemte andra för denna stad väsentliga näringar, har också en stor del af stadens hyrande befolkning sett sig nödsakad att vid val af bostäder inskränka sina anspråk på godt läge samt utrymme och bekvämlighet. Äfven detta förhållande har i sin mån bidragit dertill, att hyresbeloppen år 1885 i allmänhet icke motsvarade mer än omkring 75 procent af hvad de betingade 5 å 6 år förut och att saluprisen å hus och tomter sjönko i nära samma proportion.

Ett af behofvet länge påkalladt nytt *tullhus* började år 1884 att på stadens bekostnad byggas af tegelsten på granitgrund å lämplig plats i närheten af Skeppsbron. En stor del af detta byggnadsföretag, beräknadt att kosta färdigt omkring 27,000 kronor, hade under år 1885 blifvit utfördt.

De närmast den egentliga staden belägna delarne af Malmfjärden, som i den fastställda stadsplanen är afsedd till stadens utvidgning, hafva under perioden blifvit utfyllda, hufvudsakligen genom ditförande med prämar af i hamnen upptagen mudder. Några af de utfyllda nya tomterna hafva för stadens räkning sålts och börjat att bebyggas.

Stadens fonderade skulder uppgingo vid 1885 års slut till 1,028,924 kronor 21 öre. Deraf hade ett år 1879 mot obligationer med 6 procents ränta upptaget obligationslån blifvit år 1885 konverteradt till 5 procent. Den ojemförligt största delen af sin skuld har staden ådragit sig för jernvägsanläggningar. Betydliga belopp deraf hafva ock tillkommit för hamnbyggnader, folkskolehus och gasverket, hvilket tillhör staden och drifves för dess räkning.

Såväl den i förra femårsberättelsen omförmälda vidsträckt *stadsparken*, som planteringarna vid hufvudinkörseln till staden samt på de kvarvarande delarne af vallarne och bastionerne hafva blifvit omsorgsfullt underhållna och erbjuda nu, sedan träd och buskar hunnit tillväxa, ganska vackra promenader, hvilka ock mycket begagnas. Den öster om Skeppsbron belägna så kallade Preussarevallen har i enlighet med stadsplanen blifvit nedrifven och marken planerad. Den vester om Skeppsbron närmast vallen belägna, för sjötrafiken obehöfliga mark, har förvandlats till en parkanläggning.

Stadskassan hade under perioden följande:

År.	Inkomster.	Utgifter.
1881	kr. 198,488.08	151,700.04
1882	» 186,031.79	149,927.35
1883	» 185,369.13	167,554.51
1884	» 189,265.43	168,491.92
1885	» 206,260.82	160,194.38
Summa för alla fem åren	kr. 965,415.25	797,808.20
Inkomster utöfver utgifter	»	167,547.05
Summa kr.	965,415.25	965,415.25

Stadskassans kapitalsskuld utöfver bokförda tillgångar var

den 1 januari 1881.....	kr. 188,881'87
och ökades sedermera genom afskrifning å fordran af Kalmar nya jernvägsbolag med	» 64,880'--
till	kr. 253,761'87
men har under femårsperioden genom ofvanstående inkomstöfverskott minskats med	» 167,547'05
så att denna kapitalsskuld vid 1885 års slut utgjorde	kr. 86,214'82

De egentliga stadsutskylderna, afgifterna till kyrka, skola och presterskapets aflöning oberäknade, hafva varit debiterade å hvarje krona af bevillningen med

År.	Kronor.
1881	4'85
1882	4'70
1883	4'70
1884	5'—
1885	4'50
eller i årligt medeltal	4'75

Stadens polispersonal utgöres af en stadsfiskal, som tillika är poliskommissarie, 3 öfverkonstaplar, 15 konstaplar och 20 extra konstaplar.

Kalmar slott, som är stadens och ortens märkligaste fornminne, har under nu ifrågavarande femårsperiod varit mer än förut omhuldadt. Till underhålls- och förbättringsarbeten derå hafva under denna tid användts statsmedel till ett sammanräknadt belopp af 25,219 kronor 89 öre, hvaraf särskildt användts till restaurering

af östra postejen eller utanverket	kr. 1,998'37
» norra »	» 2,974'53
» vestra »	» 2,997'85
» sydöstra vallmuren	» 4,301'54
och » nordöstra »	» 6,234'47

Efter år 1885 har restaureringsarbetet fortgått å vestra postejen och sydvestra vallmuren, så att af slottets yttre partier nu återstår att upphjelpa endast den södra, delvis nedrasade postejen, för att alla utanverken skola komma i önskvärdt skick. Ett stort steg till den under förgångna tider illa medfarna slottsbyggnadens förskönande och bevarande från vidare förfall togs år 1885 derigenom att Riksdagen beviljade 80,000 kronor till dels nya tak å slottets alla flyglar samt dels de fem egentliga slottstornens uppmurande till sin forna höjd och förseende med nya plåtbelagda kupoler. Då dessa arbeten ej kommo till utförande förr än år 1886, tillhör redogörelsen för desamma nästa femårsberättelse.

Kalmar fornminnesförenings i några af slottets salar förvarade samlingar hafva under perioden blifvit ansenligt ökade genom dels gåfvor och dels inköp, hvartill föreningen sett sig i stånd genom af länets båda landsting beviljade årliga anslag. Dessa samlingar, systematiskt ordnade och uppställda samt på senare tider katalogiserade, beskådas ofta af såväl ortens invånare, som staden besökande resande.

Vestervik. Under perioden 1881—85 har denna stads folkmängd ökats från 6,189 till 6,733 personer eller med 544 personer, motsvarande 8's procent af 1880 års folknnummer.

Taxeringsvärdet af fast egendom under de begge sistförflutna periodernas senaste år var följande:

År.	Å jord.	Å hus och tomter.	Summa.
1880	kr. 712,200	3,069,800	3,782,000
1885	» 730,300	3,714,400	4,444,700

hvidan sammanräknade fastighetsvärdet under dessa fem år ökats med 662,700 kronor eller 17'52 procent af hvad det utgjorde år 1880. Denna värdetillökning faller hufvudsakligen på hus och tomter och torde hafva sin förnämsta orsak i tillkomna nya husbyggnader. Af dessa hafva dock endast få företagits å det tomtområde, hvarmed genom den år 1879 fastställda nya stadsplanen staden blifvit tillökt. Deremot har af mark, belägen invid, men utanför det planlagda området, ganska många af egarne till tomter indelta jordplaner upplåtits till personer af arbetsklassen, hvilka der uppfört bostäder. Icke mindre än 53 sådana lägenheter hafva under perioden blifvit bebyggda.

Den nära intill Vesterviks hamn vid inloppet till Gamlebyviken belägna holme, hvarå ännu finnas lemningar efter Stegeholms gamla slott, har enligt nådigt bref den 6 september 1883 blifvit af Kungl. Maj:t med Riksdagens bifall emot, en löseskilling af 700 kronor, med full eganderätt upplåten till Vesterviks stad. Den kallas nu Slottsholmen.

Då handel och sjöfart af ålder utgjort de hufvudsakliga näringarne i Vestervik, hvars alltid väl ansedda handelsflotta plägat hafva jemn sysselsättning med fraktfart på aflägsna farvatten, har denna stad naturligtvis ej kunnat undgå att röna menlig inverkan af den ogynsamma konjunktur, som under den ifrågavarande periodens senare del drabbat nämnda näringsgrenar. Konkurser hade i Vestervik förut varit mycket sällsynta, men sedan vid den tiden två större exporthandelshus nödgats inställa sina betalningar, steg vid slutet af perioden antalet konkurser i denna stad ganska betydligt.

Å Vesterviks skeppsvarf har under åren 1881—85 icke bygts något nytt fartyg, men större och mindre fartygsreparationer verkstälts för en sammanräknad kostnad af 119,265 kronor.

För att med understöd af statsmedel anordna en regulier ångbåtsfart mellan Vestervik och Libau, med anlöpande af Gotland, vidtogos förberedande åtgärder redan år 1885; men då det derom väckta förslag ej kom till verkställighet förrän under nu löpande femårsperiod, hör det närmare omförmälandet af denna för Vestervik viktiga angelägenhet icke till nu förevarande femårsberättelse.

Staden har under perioden icke varit hemsökt af någon epidemisk sjuklighet och helsotillståndet har i allmänhet varit godt. Å ett af staden underhållet sjukhus hafva under alla fem åren vårdats tillhoppa 98 personer.

Ingen större eldsvåda har under perioden förekommit.

Stadens polispersonal utgöres af en stadsfiskal samt 6 ordinarie och 9 extra poliskonstaplar. De sistnämnde tjenstgöra hufvudsakligen nattetid.

Stadskassan hade följande:

År.	Inkomster.	Utgifter.
1881	kr. 82,194 ¹⁰	84,478 ⁰²
1882	» 88,240 ³⁰	79,501 ⁰⁰
1883	» 90,768 ²⁵	77,088 ²⁸
1884	» 88,689 ⁹⁸	80,189 ⁷⁶
1885	» 80,086 ⁴⁴	71,461 ⁰²
Eller för alla 5 åren tillhopa.....	kr. 429,979 ⁰⁷	392,718 ⁰⁸

Under dessa år har staden icke iklädt sig någon ny skuld. Af stadens i förra femårsberättelsen omförmälda för jernvägsanläggningar upptagna amorteringslån å tillhopa 350,000 kronor återstod vid 1885 års utgång ett oguldet belopp af 329,817 kronor 80 öre.

I kommunalskatt utdebiterades för år 1885 å hvarje bevilningskrona 4 kronor 50 öre.

Vimmerby. Folkmängden, som år 1880 utgjorde 2,033 personer, har under perioden endast obetydligt stigit och uppgick år 1885 till 2,069 personer, en ökning således af 36 personer, motsvarande för alla 5 åren allenast 1²⁸ procent.

Taxeringsvärdet af fast egendom var i kronor:

År.	Jord.	Hus och tomter.	Summa.
1880	555,100	706,700	1,261,800
1885	549,400	898,600	1,448,000

samt hade således under den mellanliggande tiden af fem år något minskats å jord i följd af densammas lägre uppskattning, men deremot ökats beträffande hus och tomter, antagligen med anledning af nybygda eller förbättrade hus. Den fasta egendomens totalvärde har stigit med 14⁷⁵ procent.

Under perioden har denna stad icke drabbats af någon farsot, och icke heller af någon nämnvärd eldsolycka.

Vimmerby stad eger betydligt jordområde, hvilket i förhållande till stadens folk mängd och värdet af dess hus och tomter är mångdubbelt större än i Kalmar och Vestervik, de enda städer i länet, utom *Vimmerby*, som hafva något egentligt område af jord utöfver det till byggnadsplatser anslagna; men stadskassans i *Vimmerby* omfattar äfven anseelig skog, en förmån, som ingen af länets öfriga städer eger. En del af denna skog har under perioden blifvit afverkad och inbringat till stadskassan tillhopa 51,000 kronor. Det bidrag till fyllande af stadens utgifter, som skogen lemnat, har minskat behovet af utdebiterad kommunalskatt, som år 1885 utgjorde allenast 1 krona 92 öre per bevilningskrona.

Stadskassans inkomster och utgifter voro:

År.	Inkomster.	Utgifter.
1881	kr. 19,814 ⁰²	20,988 ³⁶
1882	» 36,143 ⁸³	35,122 ⁸⁹
1883	» 54,535 ¹⁰	47,239 ⁴⁴
1884	» 42,764 ⁶⁵	45,078 ⁶²
1885	» 31,078 ⁹⁴	35,278 ⁹⁴
Summa för alla fem åren	kr. 184,336 ⁵⁴	183,708 ²⁵

Oskarshamn. Stadens folk mängd utgjorde år 1880 5,382, men steg år 1885 till 5,597 personer och hade således under dessa 5 år ökats med 215 personer eller med 5⁸⁵ procent af 1880 års folkstock. Denna tillväxt motsvarar ej på långt när den anseelige folk mängdsökningen under de femårsperioder, som

föregått den sistförflutna, och att den icke nått en högre procent torde, då staden icke varit hemsökt af någon farsot eller svårare sjuklighet, och någon synnerlig emigration derifrån icke heller förekommit, vara att hufvudsakligen tillskrifva den märkbara försämring, som handels- och sjöfartsrörelsen i Oskarshamn lidit under periodens senaste hälft.

Det till bevilning taxerade värdet af hus och tomter — någon stadsjord finnes här icke — utgjorde:

År 1880	kr. 3,441,905
» 1885	» 4,130,450

samt hade således under de mellanliggande fem åren ökats med 688,545 kronor, hvilken ökning, motsvarande något öfver 20 procent, tillkommit dels genom flere, synnerligast under åren 1881—83 uppygda nya hus samt dels genom verkställda reparationer och förbättringar af förut uppförda byggnader.

Under natten till den 12 juni 1881 uppkom i ett hus nära stadens torg våldeld, som man ej lyckades släcka förrän husen, samtliga af trä, å 13 särskilda vid och i grannskapet af torget belägna gårdar nedbrunnit. De afbrända tomterna hafva sedermera blifvit åter bebygda, 12 med prydliga tegelstenshus och en med trähus.

Genom Skeppsbroplanens utvidgning och förseende med ny, i rak sträckning anlagd stenkaj, har stadens utseende åtsjösidan betydligt förskönats. Utom de vackert planterade omgifningarna kring den på en höjd belägna kyrkan eger staden en ganska vidsträckt park, åt hvars underhållande fortfarande egnats mycken omsorg.

Stadskassan hade

År.	Inkomster.	Utgifter.
1881	kr. 66,314 ⁷⁶	51,412 ⁴¹
1882	» 67,298 ⁰⁵	53,708 ⁷⁶
1883	» 60,221 ⁰⁶	57,245 ⁴³
1884	» 65,381 ⁰⁷	64,655 ⁹⁷
1885	» 71,344 ³⁸	67,896 ⁵⁹
Eller för alla fem åren tillhopa.....	kr. 330,559 ³²	294,919 ¹⁶

Under år 1885 har staden låtit uppföra ett nytt stort fattighus, afsedt äfven för arbetsinrättning. Kostnaden för denna, först år 1886 färdiga byggnad har uppgått till 40,213 kronor 75 öre.

Borgholm. Af länets städer är denna den enda, hvars folk mängd icke under ifrågavarande period ökats. Densamma har tvärtom under dessa fem år nedgått från 906 till 889 personer, som den utgjorde vid 1885 års slut. Stadens bevilnings-taxerade fastighetsvärde har deremot under samma tidrymd från 509,500 kronor stigit till 681,900 kronor, en ökning af 172,400 kronor eller 33⁸⁴ procent af 1880 års taxeringsvärde.

Förr idkades en icke obetydlig spanmålshandel i *Borgholm*, som länge var den enda plats, der norra Ölands ofta rätt anseelige öfverskott af säd kunde med fördel afsättas, likasom den enda, der allmogen i den delen af ön plögade förse sig med sina behof af köpmannavaror. Men dessa förhållanden hafva i senare tider mycket förändrats sedan dels spanmål börjat ganska allmänt uppköpas vid ortens landthamnar och derifrån med ångbåtar öfversändas till Kalmar och Oskarshamn samt dels landt-handelsbodas öppnats nästan öfverallt i de trakter, som förut räknats till *Borgholms* handelsområde. För att upphjelpa sin

handels- och sjöfartsrörelse har staden vidtagit flere åtgärder, hvaribland må nämnas utvidgning och förbättring af hamnen och anordnande af månadliga torgdagar, som i allmänhet besökas af ett ganska stort antal både säljare och köpare, de senare ofta från fastlandet; men det oaktadt har Borgholms betydelse som handelsplats mer och mer aftagit.

Deremot har i denna stad en annan inkomstkälla yppats, i det att Borgholm börjat blifva en rätt lifligt besökt badort. För sin utveckling i detta hänseende erhjuder staden flere naturliga förutsättningar. Hafsvattnet är rent och klart med lagom djup och lämplig, under sommaren föga vexlande, temperatur. I och omkring staden finnas vackra promenader och i dess nära grannskap ligger den uteder sluttningen med yppig löfskog omgifna landthöjd, der man i närheten af Borgholms ståtliga slottsruin njuter af en ovanligt på en gång frisk och mild luft, likasom af en vidsträckt, särdeles vacker utsigt. År 1881 bildades i Borgholm ett nytt badhusbolag, hvori staden är den störste aktieegaren. Omedelbart derpå bygdes å lämpligt ställe ett nytt, rymligt kallbadhus och förbättrades det gamla varmbadhuset. Derförutan eger badbolaget en på Landborgens, nära slottet uppförd och sommartiden af badgästerne mycket besökt paviljong, samt har nyttjanderätt till en del från Borgholms kungsgård afsöndrad jord, bestående af dels rymliga jordplaner vid paviljongen och kallbadhuset samt dels den vackra gångvägen från staden genom en ekbevuxen hage upp till slottsberget. I slutet af år 1884 inköpte staden och upplät till badhusbolagets begagnande en stor och pryddlig trädgård, upptagande ett helt invid hamnen beläget kvarter, samt lät der uppbygga ett för badinrättningen afsedt, rymligt societetshus, äfvensom senare på trädgårdens motsatta sida en lämplig restaurationslokal. För badanstaltens bringande i tidsenligt skick erfordras nu endast ett nytt varmbadhus, som snart lär vara att förvänta. Nästan öfverallt i och invid den lilla täcka staden har man, med beräkning på uthyrning till badgäster, börjat genom tillbyggnad utvidga sina bostäder och åtskilliga större och mindre villor hafva uppförts.

Borgholms stadskommun hade

År.	Inkomster.	Utgifter.
1881	kr. 22,328·50	14,078·50
1882	» 21,515·61	20,590·08
1883	» 19,654·75	18,786·97
1884	» 22,453·41	29,045·41
1885	» 21,975·94	36,439·42
Eller för alla fem åren	kr. 107,928·21	119,740·38

Borgholms slottsruin, som utgör Ölands märkligaste fornminne, har under perioden varit föremål för ökad omvårdnad från statens sida. Sedan för år 1883 anvisats af allmänna medel 250 kronor till bekostande af tillsyn vid ruinen och dess sammans nödortftiga underhåll, beviljades i dessa hänseenden för hvartera af åren 1884 och 1885 ett belopp af 1,000 kronor. Dermed utfördes åtskilliga nödiga och nyttiga arbeten; fönsteröppningarna befriades från de träd och buskar, hvilkas rötter höllo på att sönderspränga murarna; från en och annan portal nedrasade stenar blefvo åter fästa på sina ställen; åtskilliga delvis förstörda hvalf lagades m. m. Sommartiden besökes denna ståtliga ruin flitigt af ej mindre ortens befolkning, än badgäster och ångbåtsresande.

Köpingen Gamleby. Folkmängden, som år 1880 uppgick till 264 personer, hade år 1885 ökats till 273, hvaribland voro 12 handlande samt 9 fabriks- och handtverksidkare. Dess läge vid öfversta ändan af den öfver två mil långa, för stora fartyg segelbara Gamlebyviken gör denna med god hamn försedda köping till en naturlig samlingsplats för varuutbytet inom den omgivande landsbygden; och då Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernväg leder förbi och har station vid Gamleby, ditföres en stor mängd skogsprodukter för att från denna köping sjöledes öfver Vestervik afgå till utlandet. Att köpingens rörelse likväl under de fem år, som nu äro i fråga, icke vunnit någon synnerlig förkofran, torde vara att tillskrifva den med år 1884 började försämring af konjunkturen för handel och sjöfart. Denna köping har ännu ej blifvit egen kommun, utan tillhör Gamleby socken, hvars kyrka är belägen invid köpingen. Här finnes postkontor och telegrafstation. Ortens provinsialläkare är ock stationerad i Gamleby.

Figeholms köping hade år 1885 422 personer eller 15 mindre än år 1880. Här finnas bosatte 11 handlande, deraf 1 qvinna. De erlade förstnämnda år i bevillning för rörelse tillhoppa 153 kronor 50 öre. Handelsrörelsen omfattade hufvudsakligen, jemte afsättning af vanliga köpmannavaror, uppköp och utskeppning af ortens skogsprodukter; men denna näring har de senare åren icke obetydligt aftagit. Köpingens hamnområde har under perioden blifvit regleradt. En här anställd polisuppsyningsman affönas af köpingen.

Påskallaviks köping. Folkmängden, som år 1880 utgjorde 157 personer, hade år 1885 ökats till 169. Denna köpings hela utmål eges fortfarande af en handelsfirma, som der drifver, jemte vanlig handelsrörelse, betydlig trävaruexport.

Mönsterås köpings befolkning, som år 1880 uppgick till 1,086 personer, hade 1885 minskats till 1,066, hvilken minskning likväl torde få anses hafva berott på tillfälliga och öfvergående omständigheter, emedan köpingssamhällets medlemmar i allmänhet befinna sig i någorlunda goda ekonomiska omständigheter och dervarande näringsutvägar under de mellanliggande fem åren icke lidit någon synnerlig försämring. Förberedande åtgärder hafva under perioden vidtagits för utvidgning af köpingens tomtområde genom att dertill lägga lämpliga delar af f. d. kronoparken Kuggås, en söder om köpingen utskjutande landtude. Plan dertill har blifvit upprättad och understald Kungl. Maj:ts nådiga fastställelse.

Köpingen Pataholms folk mängd har under ifrågavarande fem år ökats från 181 till 191 personer. Köpingens förnämsta rörelse utgöres af uppköp och utskeppning af ortens trävaror.

Nybro köping. Folkmängden utgjorde vid 1885 års slut 536 personer, utvisande en minskning af åtta personer mot förhållandet år 1880. Köpingens handelsrörelse och industri anses dock hafva under denna tid snarare förkofrats än nedgått. Här finnes utom andra industriella verk en icke obetydlig tändsticksfabrik och ett större bryggeri. Efter upptäckt af ett par källor med synnerligen kallt vatten har under nu ifrågavarande period i Nybro kommit till stånd en fullständig kallvattenkuranstalt, förenad med badinrättning och servering af mineralvatten. Denna anstalt, som eges af ett aktiebolag, har förskönats genom parkanläggningar och byggnader samt har börjat blifva rätt mycket anlitad.

Mörbylånga köping, den enda på Öland, hade år 1885 en befolkning af 241 personer. Enligt Kungl. brefvet den 14 maj 1880 utgör denna köping numera en egen kommun. Der voro år 1885 boende 5 handlande, med en betjening af 8 personer, samt åtskillige idkare af fabriks- och handtverksrörelse. I köpingen voro då hemmahörande 4 fartyg om tillhoppa 54·32 registertons dräktighet. I köpingen finnes telegrafstation, och ortens provinsialläkare har sin bostad på endast $\frac{1}{2}$ mils afstånd derifrån. I grannskapet finnes ock apotek. Under största delen af året har Mörbylånga daglig ångbåtsförbindelse med såväl Kalmar som motliggande hamnar på Smålandssidan.

I föregående femårsberättelse har bland länets köpingar upptagits äfven *Bergqvara*, hvilken plats af ålder fått namn af köping. Det har dock blifvit utrönt, att Bergqvara, som är beläget invid Kalmarsund inom rågångarne till Skällenäs i Söderåkra socken, icke någonsin erhållit köpingsprivilegier, utan endast utgör en gammal lastageplats, som genom privilegier anvisats till gemensamt begagnande af köpmännen i städerna Kalmar och Karlskrona. Stridigheter hafva dock yppats angående platsens rätta utmål och läge.

Kalmar i Landskansliet den 31 december 1886.

Å Landshöfdingeembetets vägnar:

C. A. Palme.

A. Westrin.

Tab. No 1.

FOLKMÄNGDEN I KALMAR LÄN, ÅREN 1881—1885.

1.		2.		3.		4.		5.			6.			7.			8.			9.			10.			11.			12.		
		Den 31 december, enligt presterskapets uppgifter.						Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.									Beväringmanskap af alla 5 klass. enligt form. H. i nåd. förord. d. 9 febr. 1861.			Enligt årets mönsterullor approberade beväringsslutpligtige.											
		Mankön.		Qvinkön.		Summa.		Hela folkmängden.			Deraf frie från mantalspenningar.			Mankön.									Qvinkön.			Summa.					
		Mankön.		Qvinkön.		Summa.		Mankön.			Qvinkön.			Summa.			Mankön.			Qvinkön.			Summa.								
Å Landsbygden	år 1881.....	107,555	111,020	218,575		108,087	111,528	219,565		56,693	60,536	117,229		8,223	1,403																
	” 1882.....	106,863	110,390	217,253		107,255	110,812	218,067		56,115	60,095	116,210		7,971	1,161																
	” 1883.....	106,138	109,474	215,612		106,732	110,370	217,102		56,543	60,295	116,838		8,225	1,302																
	” 1884.....	105,555	108,814	214,369		105,821	109,451	215,272		56,171	60,064	116,235		8,225	1,153																
	” 1885.....	105,156	108,304	213,460		105,283	108,652	213,935		55,993	59,934	115,927		8,089	1,230																
I Kalmar stad	år 1881.....	5,128	5,987	11,115		4,687	5,688	10,375		2,244	2,614	4,858		341	58																
	” 1882.....	5,224	6,101	11,325		4,940	5,936	10,876		2,344	2,648	4,992		381	39																
	” 1883.....	5,361	6,244	11,605		5,094	6,189	11,283		2,479	2,809	5,288		372	35																
	” 1884.....	5,427	6,324	11,751		5,162	6,199	11,361		2,449	2,735	5,184		429	43																
	” 1885.....	5,422	6,397	11,819		5,271	6,266	11,537		2,760	3,009	5,769		416	38																
I Vesterviks stad	år 1881.....	2,907	3,413	6,320		2,921	3,410	6,331		1,370	1,623	2,993		246	22																
	” 1882.....	2,946	3,492	6,438		2,935	3,486	6,421		1,360	1,637	2,997		250	18																
	” 1883.....	2,972	3,506	6,478		2,971	3,499	6,470		1,389	1,632	3,021		253	16																
	” 1884.....	3,081	3,631	6,712		3,070	3,619	6,689		1,420	1,692	3,112		275	23																
	” 1885.....	3,113	3,620	6,733		3,106	3,611	6,717		1,431	1,643	3,074		265	25																
I Vimmerby stad	år 1881.....	877	1,118	1,995		875	1,119	1,994		388	505	893		74	18																
	” 1882.....	868	1,094	1,962		871	1,091	1,962		396	511	907		79	2																
	” 1883.....	864	1,117	1,981		863	1,116	1,979		395	518	913		75	13																
	” 1884.....	885	1,109	1,994		889	1,104	1,993		418	510	928		70	10																
	” 1885.....	893	1,125	2,018		895	1,123	2,018		415	517	932		71	13																
I Oskarshamns stad	år 1881.....	2,645	2,794	5,439		2,640	2,802	5,442		1,280	1,307	2,587		205	14																
	” 1882.....	2,650	2,796	5,446		2,667	2,821	5,488		1,300	1,317	2,617		205	15																
	” 1883.....	2,705	2,866	5,571		2,674	2,833	5,507		1,296	1,314	2,610		220	15																
	” 1884.....	2,671	2,836	5,507		2,725	2,893	5,618		1,329	1,377	2,706		205	18																
	” 1885.....	2,705	2,871	5,576		2,720	2,936	5,656		1,294	1,407	2,701		214	20																
I Borgholms stad	år 1881.....	387	526	913		387	521	908		191	249	440		32	8																
	” 1882.....	393	516	909		383	535	918		179	260	439		44	5																
	” 1883.....	400	520	920		395	510	905		175	232	407		40	4																
	” 1884.....	387	512	899		400	521	921		184	234	418		40	4																
	” 1885.....	374	527	901		380	506	886		168	228	396		43	7																
I hela länet	år 1881.....	119,499	124,858	244,357		119,547	125,068	244,615		62,166	66,834	129,000		9,121	1,523																
	” 1882.....	118,944	124,389	243,333		119,051	124,681	243,732		61,694	66,468	128,162		8,930	1,240																
	” 1883.....	118,440	123,727	242,167		118,729	124,517	243,246		62,277	66,800	129,077		9,185	1,385																
	” 1884.....	118,006	123,226	241,232		118,067	124,787	242,854		61,971	66,612	128,583		9,244	1,251																
	” 1885.....	117,663	122,844	240,507		117,825	123,291	241,116		62,061	66,738	128,799		9,098	1,333																

Tab. N:o 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I KALMAR LÄN, ÅREN 1881—1885.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägelag vid 1885 års slut.	Deraf under åren 1881—1885		Kostnad för under åren 1881—1885				Längd af indelade, medskjutsanstalter försedda vägar vid 1885 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1885 års slut)			
		fulländade och afnyttade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.				med entreprenad.		utan entreprenad.	
	Mil.	Mil.	Mil.	Af statsmedel.	Af landstings eller kommuners medel.	Af statsmedel.	Af landstings eller kommuners medel.	Mil.	Gästgifverier.	Skjutsstationer.	Antal.	
A landsbygden:				Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Mil.	Antal.	Antal.	Antal.	
allmänna landsvägar.....	100·7	—	—	—	—	—	—	100·7	25	11	24	
häradsvägar.....	133·2	7	—	—	—	—	—	111·4	1	6	23	
socknevägar.....	32·7	—	—	—	—	—	—	17·8	—	—	—	
I städerna.....	3·5	—	—	—	—	—	—	3·5	—	4	1	
Summa	270·1	7	—	—	—	—	—	233·4	26	21	48	
Skjutslegan per mil utgick vid 1885 års slut med:												
i Norra Landstingsområdet:												
1·80 kr. hvilket är <i>maximilega utan</i> entreprenadbidrag.....								vid	4	8	—	
1·75 " " " <i>under</i> maximilega.....								"	1	—	—	
1·60 " " " " ".....								"	—	1	—	
1·20 " " " " ".....								"	—	—	27	
i Södra Landstingsområdet:												
1·60 kr. hvilket är <i>maximilega med</i> entreprenadbidrag.....								vid	—	2	—	
1·60 " " " <i>utan</i> entreprenadbidrag.....								"	19	9	—	
1·30 " " " <i>under</i> maximilega.....								"	—	—	21	
1·15 " " " " ".....								"	1	—	—	
1·00 " " " " ".....								"	—	1	—	
0·85 " " " " ".....								"	1	—	—	
Summa (skjutsanstalter)									26	21	48	
									Kungs- och krono- skjuts.			
Antal utgångna hästar under år 1881.....								vid	325	2,242	1,571	3,744
" " " 1882.....								"	148	2,537	1,772	2,900
" " " 1883.....								"	333	2,418	1,691	2,718
" " " 1884.....								"	93	2,369	1,302	1,992
" " " 1885.....								"	90	2,166	1,096	1,481
Summa (hästar)									989	11,732	7,432	12,835

Tab. N:o 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I KALMAR LÄN, ÅR 1885.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
I. Landsbygden.	Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.			Antal brukningsdelar.	Antal lägenheter, verk och inrättningar, utom de i jordeboken särskildt upptagna (i kol. 2—4).					Taxeringsvärdet (i kronor)	
	Antal.	Mantal.			Jordtorp.	Ryttare-, soldat- och båtsmans-torp.	Backstugor.	Verk och inrättningar.	Hus i köpingar, villor, kyrkor, m. m.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.
		Oförmedlade.	Nuvarande.								
A. Kronoegendomar.											
1) Under allmän disposition.											
a) Kungs- o. kungsladugårdar samt säterier	21	39	31½	10	4	—	1	—	—	936,700	97,000
b) Boställen: hemman	164	156½	123½	154	161	1	130	5	4	3,174,900	32,400
lägenheter	51	—	—	9	—	—	—	—	1	5,200	800
c) Hemman	170	145½	89½	145	179	1	122	11	1	3,030,300	29,100
d) Jordlägenheter	62	—	—	—	—	—	—	—	—	19,500	—
2) Under enskild disposition.											
a) Hemman	1	6½	4½	34	—	—	—	5	—	92,600	10,000
b) Jordlägenheter	495	—	—	49	—	—	—	—	10	123,400	30,400
c) Fiskerier	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,900
B. Skatteegendomar.											
a) Boställen	7	2½	1½	7	4	—	3	—	—	75,400	300
b) Säterier	24	42½	29½	43	51	9	141	8	—	1,329,500	15,500
c) Hemman	3,899	3,370½	2,175½	11,089	2,508	823	4,521	703	427	72,791,600	4,632,600
d) Jordlägenheter	516	—	—	175	900	—	—	3	159	858,500	561,900
e) Fiskerier	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200
f) Verk och inrättningar	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	129,200
C. Frälseegendomar.											
a) Boställen: hemman	5	3½	2½	1	5	—	—	2	—	58,900	—
lägenheter	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Säterier och ladugårdar	127	191½	173½	157	386	—	237	45	26	8,042,000	127,900
c) Rå- och rörs (insockne) hemman	121	55½	44½	103	9	1	4	9	—	1,767,100	19,500
d) Hemman (utsockne)	1,239	968½	702½	2,113	899	185	1,626	279	196	29,638,700	2,369,100
e) Jordlägenheter	210	—	—	—	—	—	—	—	—	233,000	154,500
f) Fiskerier	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100
D. Andra fastigheter (som ej inräknats härofvän).											
Kyrkor och andra offentliga byggnader ...	—	—	—	—	—	—	—	—	435	—	3,830,620
Frälseräntor	—	—	—	—	—	—	—	—	69	—	100,000
Summa	7,148	4,980½	3,378½	14,089	5,106	1,020	6,785	1,070	1,328	122,177,300	12,147,020
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,352,900	4,151,920
II. Städerna.											
Hela antalet nybygda boningshus 1881—1885.	Mantal.	Antal lauderier, jordlotter eller andra brukningsdelar.	Tomter.		Befintliga boningshus 1885.	Verk och inrättningar.	Kyrkor och andra offentliga byggnader.	Taxeringsvärdet			
			Bebygda.	Obebygda.				å jordar.	å hus och tomter.		
Kalmar..... stad	50	15	15	45	652	16	1,003	21	16	457,800	9,313,500
Vesterviks	58	9½	9½	71	547	16	558	2	31	730,300	3,714,400
Vimmerby	4	9½	9½	181	105	3	120	2	6	599,600	872,000
Oskarshamns	32	—	—	—	295	140	384	—	15	—	4,130,450
Borgholms	12	1½	1½	—	100	27	130	7	6	1,000	679,400
Summa	156	34½	34½	207	1,699	202	2,195	32	74	1,788,700	18,709,750
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	2,839,250

Tab. N:o 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I KALMAR LÄN, ÅR 1885.

1. Fideikommissionnehafvarens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal- satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e .		Summa.			å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Friherre Th. Adelswärd.....	Qvistrum m. fl.....	Gårdserum.	—	4½	1	3½	13½	3	4	343,000	98,800	—	628,300
"	Melby m. fl.....	Ukna.	—	—	—	3		1	2	108,300	7,200	—	
"	Bredal.....	Hannäs.	—	1¼	—	½		1	—	56,000	—	—	
"	Ståltorp.....	Tryserum.	—	—	—	—		1	—	15,000	—	—	
Grefve A. H. von Schwerin.....	Björkebo m. fl.....	Hannäs.	—	—	—	4½	6½	—	—	191,000	—	2,700	273,500
"	Härfvelsbo m. fl.....	Yxnerum.	—	—	—	½		—	—	36,000	—	3,800	
"	Halsebo.....	Gårdserum.	—	—	—	1		1	—	40,000	—	—	
F. d. Landshöfding Aug. Weidenhielm	Hägerum.....	Kristdala.	—	1½	2½	½	4½	—	—	148,300	—	—	148,300
Ryttmästaren G. Nordenankar.....	Fliseryd.....	Fliseryd.	—	½	1	2½		4	—	2	128,400	4,800	—
		Summa	—	7½	4½	16½	28½	7	8	1,066,000	110,800	6,500	1,183,300

Tab. N:o 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG I KALMAR LÄN, ÅR 1885.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal- satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. 12. 13. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e .		Summa.			å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	Summa.		
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Aktiebolaget Ankarsrums Bruk.....	Ankarsrum.....	Hjorted. Gladhammar. Locknevi. Hallingeberg. Lofta.	—	3½	—	1½	23½	—	—	319,500	—	—	1,870,300	
			—	2½	—	½		—	1	1	157,500	30,000		—
			—	1½	—	1		—	2	2	170,000	12,500		—
			—	¼	—	1½		—	3	3	489,200	433,600		—
			—	—	—	4½		—	2	2	254,000	4,000		—
Aktiebolaget Öfverums Bruk.....	Öfverum.....	" Vestra Ed. Dalhem. Ukna.	—	2¼	—	2	13½	—	2	223,000	146,500	—	874,700	
			—	1	—	—		—	5	5	75,000	86,000		—
			—	2½	—	1½		—	1	1	186,300	300		—
			—	3½	—	½		—	—	—	157,600	—		—
Aktiebolaget Gunnebo Bruk.....	Gunnebo.....	Gladhammar.	—	1	—	1	1½	—	1	55,000	500,000	—	555,000	
Maråkers Aktiebolag.....	Maråker eller Sundsholm...	"	—	2½	—	1½	3½	—	2	324,500	25,000	—	349,500	
Säfveåns Aktiebolag.....	Emmenäs.....	Målilla.	—	—	—	—		—	—	2	—	30,500	—	36,500
	Fröreda.....	Järeda.	—	¼	—	—	¼	—	—	6,000	—	—	6,000	
Hornsö Aktiebolag.....	Hornsö.....	Långemåla. Ålem.	—	—	—	8½	8½	—	4	502,600	40,400	—	587,000	
			—	—	—	½		—	5	5	8,000	36,000		—

Cikorie-Fabriksaktiebolaget Hennig & Papenhagen	—	Kalmar.	—	—	—	—	—	—	1	23,000	70,000	93,000	
Vesterviks Teaterhus-Aktiebolag	Teaterhuset	Vestervik.	—	—	—	—	—	—	1	—	9,000	9,000	
Oskarshamns Bryggeri-Aktiebolag	—	Oskarshamn.	—	—	—	—	—	—	1	—	242,200	242,200	
Aktiebolaget Oskarshamns Träförädlings- och leksaksfabrik	—	"	—	—	—	—	—	—	1	—	48,600	48,600	
Borgholms Badinrättnings aktiebolag	Tomt och varmbadhus	Borgholm.	—	—	—	—	—	—	1	—	6,000	6,000	
		Summa	—	19 $\frac{1}{2}$	7	233 $\frac{181}{1886}$	49 $\frac{19390}{19326}$	—	3	35	2,951,200	1,723,600	4,671,800

Tabb. N:o 5, 6 o. 7.

Tab. N:o 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR I KALMAR LÄN, ÅR 1885.

1. Främmande magtens och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.					Summa.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälse-ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Danske undersåten N. L. Ispersen ...	Figgetorp.....	Kristvalla.	—	$\frac{1}{2}$	—	—	$\frac{1}{2}$	—	—	35,000	—	—	35,000	
Tyske undersåtarne Kessel & Röhl...	Vånevik.....	Döderhult.	—	—	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	—	1	9,000	2,500	—	11,500	
		Summa	—	$\frac{1}{2}$	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	—	1	44,000	2,500	—	46,500	

Tab. N:o 7.

BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I KALMAR LÄN, ÅREN 1881—1885.

1. Inrättningens namn och verksamhetsområde.	2. År, då verksamheten börjat.	3. Influtna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1881—1885.	4. Öfriga inkomster. 1881—1885.	5. Utbetalda brandskadeersättningar. 1881—1885.	6. Öfriga utgifter. 1881—1885.	7. Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1885.	8. Försäkringsbelopp		9. Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					11. Eldsvådor, för hvilka under 1881—1885 utbetalts ersättning för endast fast eller endast lös egendom.		12. Anmärkingar.	
							tecknad under loppet af år 1885.	qvarstående vid slutet af år 1885.	1881.	1882.	1883.	1884.	1885.	Antal.	Antal.		
																	Öre.
Kalmar läns och Ölands brandstodsbolag (omfattar endast landet).	Fast egendom Lös egendom	1842	Kr. 565,800	Kr. 1,769	Kr. {314,928 ¹⁴ 175,064 ⁶⁸ }	Kr. 87,940	—	Kr. 747,590	Kr. 57,695,560	30	25	16	20	10	{ 62 43 }	{ 112 }	1)
Kalmar läns norra brandstodsbolag (endast för landsbygden).	Fast egendom Lös egendom	1871	87,304	10,122	47,907	13,532	82,239	2,017,700	19,419,660	10	10	13	10	10	—	44	2)
Hvens sockens brandstodsbolag.	Fast egendom Lös egendom	1869	697	26	{ 150 30 }	28	453	28,973	363,453	—	—	—	{ 10 10 }	{ 10 10 }	—	1	
Södra Vi sockens d.o.	Fast egendom Lös egendom	1869	{ 550 285 }	—	{ 163 74 }	—	3,602	—	{ 101,497 65,306 }	{ 20 20 }	{ 20 20 }	—	—	{ 20 20 }	{ 5 1 }	—	
Rumskulla och Pelarne socknars d.o.	Fast egendom Lös egendom	1871	{ 643 367 }	278	—	176	2,802	—	{ 124,523 68,727 }	{ 10 10 }	{ 10 10 }	{ 10 10 }	{ 10 10 }	{ 10 10 }	—	—	

Kalmar län.

Tab. No 7. (Forts.) BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I KALMAR LÄN, ÅREN 1881—1885.

1. Inrättningens namn och verksamhets- område.	2. År, då verk- sam- heten börjat.	3. Inflyttna försäkrings- avgifter (eller utdebiterade belopp). 1881—1885.	4. Öfriga inkomster. 1881—1885.	5. Utbetalda brandskade- ersättningar. 1881—1885.	6. Öfriga utgifter. 1881—1885.	7. Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1885.	8. Försäkringsbelopp		9. Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					10. Eldsvådor, förhvilka under 1881—1885 utbetalts ersättning		11. Anmärkingar.	
							tecknad under loppet af år 1885.	qvar- stående vid slutet af år 1885.	1881.	1882.	1883.	1884.	1885.	för endast fast eller endast lös egendom.	för både fast och lös egen- dom.		
																	Öre.
Kristdala sockens brand- stodsbolag.	1871	Kr. 3,358	Kr. 1,477	Kr. 4,120 1,776	Kr. 60	Kr. 2,842	Kr. 33,645 10,620	Kr. 640,137	10	10	10	10	10	10	—	—	
Misterhults sockens d.o.	1876	{ 3,588 1,050 }	—	1,678	90	9,653	{ 48,520 19,940 }	909,760 267,400	10	5	5	5	5	5	—	3	
Mörlunda och Treta sock- nars d.o.	1875	{ Fast egendom Lös egendom }	—	1,803	384	2,569	—	585,690	10	10	10	10	10	—	2		
Virserums sockens d.o.	1868	{ Fast egendom Lös egendom }	385	—	58	1,066	{ 1,525 3,085 }	178,080 124,240	—	—	—	—	—	—	—	—	
Högsby sockens d.o.	1868	{ Fast egendom Lös egendom }	3,439	—	7	11,313	5,500	935,480	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kristvalla och Förlösa socknars d.o.	1874	{ Fast egendom Lös egendom }	4,620	371	845	214	3,934	99,920	1,000,560	10	10	10	10	10	—	3	
Bäckebo sockens d.o.	1868	{ Fast egendom Lös egendom }	5,121	—	17	—	11,279	11,430	387,280	20	20	20	10	10	—	1	
Ryssby sockens d.o.	1873	{ Fast egendom Lös egendom }	3,928	—	23	541	7,981	—	792,630	10	10	10	10	10	{ 2 — }	—	
Ålems sockens d.o.	1869	{ Fast egendom Lös egendom }	8,862	3,574	4,502	500	18,487	27,921	1,787,740	10	10	10	10	10	—	5	
Döderhults sockens d.o.	1875	{ Fast egendom Lös egendom }	5,196	2,325	3,245	296	11,192	129,075	591,965	10	10	20	20	20	—	3	
Madesjö sockens d.o.	1841	{ Fast egendom Lös egendom }	13,502	—	{ 9,205 4,063 }	1,438	470	—	4,635,420	{ 10 10 }	15	—	5	—	{ — — }	16	
Torsås och Gullabo sock- nars d.o.	1867	{ Fast egendom Lös egendom }	2,003	—	6,736	896	5,062	—	3,220,600	{ 5 5 }	5	5	5	5	{ — — }	14	
Söderåkra sockens d.o.	1868	{ 2,987 4,174 }	{ 1,582 }	{ 2,147 3,547 }	267	6,754	{ 27,627 37,247 }	1,629,909	{ 10 10 }	10	10	10	10	10	{ 4 6 }	—	
Summa		717,980	25,348	582,023 ⁸²	106,427	181,698	3,250,318	95,525,617	—	—	—	—	—	—	123	204	—

A n m ä r k n i n g a r .

1) I afseende å försäkring och utdebitering göres ingen skillnad mellan fast och lös egendom. — 2) Vid försäkring och debitering göres ingen skillnad mellan fast och lös egendom. Räkenskapsåret börjas den 14 mars.

Tab. N:o 8.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I KALMAR LÄN, ÅR 1885.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1885		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1885. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
A. Å landsbygden.								
a) <i>Norra och Södra Tjusts härad.</i>								
Hjorteds socken.								
1. Betanien, institut för döfstumma.	Att meddela undervisning åt döfstumma.	Kyrkoherden J. Östberg.	1858 $\frac{7}{6}$	36	13,878 ²⁸	29,878 ⁰⁶	En styrelse bestående af fem personer.	
2. Tillbergiska donationen.	Utdelning till flitiga skolbarn och fattiga personer.	Brukspatron J. Tillberg med fru.	1875 $\frac{1}{7}$	170	450	9,000	Kommunalstyrelsen.	
3. Hjorteds begravningskassa.	Begravningshjälp.	Handtverkare.	1877 $\frac{23}{1}$	1	100	304	En styrelse bestående af fem personer.	
Gladhammars socken.								
4. Blavierska fonden.	Fattigunderstöd.	Blavier.	1826 $\frac{22}{11}$	—	—	927	Fattigvårdsstyrelsen.	1)
5. Rhenborgska fonden.	D:o.	—	1849 $\frac{2}{2}$	—	—	3,874	D:o.	2)
6. Gladhammars begravningskassa.	Begravningshjälp.	Diverse delegare.	1879 $\frac{1}{6}$	5	500	1,186	En styrelse bestående af sex personer.	
7. Gladhammars barnhem.	Vård åt föräldralösa flickebarn.	Fru Sofie Key m. fl.	1864 $\frac{9}{1}$	6	1,137	2,000	—	3)
Vesterrums socken.								
8. Vesterrums begravningskassa N:o 1.	Begravningshjälp.	Skollärare Lindgren.	1883 $\frac{8}{7}$	6	600	810	Skolläraren Lindgren.	
9. D:o d:o N:o 2.	D:o.	Diverse delegare.	1885 $\frac{13}{4}$	2	200	532	En utsedd styrelse.	
Locknevi socken.								
10. Fiedlersköldskaskolfonden.	Premier åt flitiga skolbarn.	Kammarrådet E. Ellers.	1846 $\frac{23}{11}$	30	76	1,338	Skolrådet.	
11. Sederströmska fonden.	Utdelning vid jul och midsommar åt fattige.	Inspektör Z. Sederström.	1838 $\frac{1}{3}$	15	7 ⁵⁰	125	Fattigvårdsstyrelsen.	
12. Locknevi barnboks kassa.	Utdelning af biblar åt nattvardsbarn.	Locknevi församling.	1817	52	41	494	Kyrkorådet.	
13. Locknevi folkskolas belöningskassa.	Belöning åt flitiga skolbarn.	P. J. Åberg.	1849 $\frac{1}{6}$	—	—	80	Pastor och kyrkovårdar.	4)
Blackstads socken.								
14. Blackstads folkskolas belöningskassa.	Belöning åt flitiga skolbarn.	P. J. Åberg.	1849 $\frac{1}{12}$	—	14	345	D:o d:o.	
15. Blackstads barnboks kassa.	Utdelning af biblar åt nattvardsungdom.	Blackstads församling.	—	15	13	527	Kyrkorådet.	
16. Lundbomska donationsfonden.	Hjälp åt fattiga barn i Blackstad.	K. W. Lundbom.	1881 $\frac{30}{3}$	—	—	606	Kommunalnämnden.	5)
Odensvi socken.								
17. Lindblomska fonden.	Utdelning åt fattiga barn.	Kyrkoherden A. W. Lindblom.	1790 $\frac{6}{7}$	3	15	250	Pastor och kyrkovårdar.	
18. Odensvi begravningskassa.	Begravningshjälp.	Landtbrukare i Odensvi.	—	—	—	Stiftelsen påbörjad 1885.	—	
Hallingebergs socken.								
19. Hallingebergs barnboks kassa.	Utdelning af biblar åt nattvardsbarn.	Genom frivilliga gåfvor.	—	—	—	2,600	Pastor och kyrkovårdar.	
20. Hjertrömska understödsfonden.	Understöd åt troget tjenstefolk.	Inspektör J. E. Hjertröm.	1876 $\frac{21}{1}$	—	—	10,000	Pastor i Törnfall, disponenten vid Blekhem och ordföranden i kommunalnämnden.	6)

Tab. N:o 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1885 till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1885. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
Törnsfalls socken.								
21. Blekhems hundamedlems förening.	Att vid sjukdom eller dödsfall lemna understöd.	Medlemmar.	—	11	275	35 68	Föreningens kassör.	
Gamleby socken.								
22. Wulfeska donationen.	Utdelning åt sjuka och fattiga.	Enkan Anna Wulf.	1826 $\frac{16}{5}$	16	25	500	Kyrkorådet.	
23. Gamleby bibelkassa.	Utdelning af biblar åt nattvardsbarn.	Gamleby församling.	1841 $\frac{20}{5}$	50	50	950	D:o.	
24. Gamleby begravningskassa.	Begravningshjelp.	Diverse delegare.	1878 $\frac{10}{9}$	1	75	326	En särskild styrelse.	
25. Askegrenska fonden.	Insättning i lifrönteanstalt.	Kyrkoherden O. A. Askegren.	1873 $\frac{29}{8}$	2	10	200	Fattigvårdsstyrelsen.	
Lofthammars socken.								
26. Lofthammars begravningskassa.	Begravningshjelp.	Diverse delegare.	1883 $\frac{2}{5}$	4	400	850	En styrelse bestående af sex personer.	
Vestra Eds socken.								
27. Ringeltaubeska fonden.	Underhåll af en skola.	Inspektör Ringeltaube.	1821 $\frac{1}{5}$	—	1,380	23,432	Pastor och kyrkovårdar.	
28. Hallströmska fonden.	Anskaffande af undervisningsmateriel eller understöd åt fattiga skolbarn.	Biskop C. E. Hallström.	1846 $\frac{9}{5}$	—	18	327	Pastor.	
Östra Eds socken.								
29. Erik Gethes premiefond.	Premier åt flitiga skolbarn.	Öfverstelöjtnant S. E. Gethe.	1849 $\frac{28}{1}$	20	20	603	Pastor.	
30. Flygelholmska fonden.	Kläder och föda åt fattiga skolbarn.	Jungfru C. Flygelholm.	1856 $\frac{29}{5}$	30	63	1,095	D:o.	
31. Östra Eds bibelkassa.	Biblar åt nattvardsungdom.	Komministern A. Carlsson.	1828 $\frac{13}{9}$	30	60	3,500	Kyrko- och skolrådet.	
Tryserums socken.								
32. Atterbomska fonden.	Understöd åt en fattig prestdotter eller andra ärliga fattiga.	Mamsell A. Atterbom.	1829 $\frac{1}{11}$	2	52	1,497	Kyrkorådet.	
33. Posseska barnhemsfonden.	Understöd åt ett barnhem.	Grefve C. M. Lewenhaupt med fru.	1879 $\frac{1}{11}$	7	39	675	D:o.	
34. Trysénska fonden.	Belöning åt trogna ladugårdspigor.	Sekter P. Trysén.	1863 $\frac{18}{7}$	10	132	4,201	D:o.	
Gärdserums socken.								
35. Möllstedtska fonden.	Skodon åt fattiga barn.	Kyrkoherden C. E. Möllstedt med fru.	{ 1870 $\frac{16}{12}$ } { 1879 $\frac{20}{7}$ }	—	—	3,011	Skolrådet.	
b) Tunaläns och Sevede härad.								
Misterhults socken.								
1. Slåthultsfonden.	Folkundervisningens befrämjande.	Rusthållaren P. Bengtsson.	1835 $\frac{8}{9}$	149	884	14,592 16 o. hemmanet $\frac{3}{2}$ mtl Slåthult, tax.-v. 7,000 kr.	Skolrådet.	
2. Robachska donationsfonden.	Pensioner för behöfvande inom socknen.	Rektor S. J. Robach.	1870 $\frac{10}{9}$	28	1,400	1,633 o. hemmanen $\frac{1}{2}$ mtl Tjustgöl (tax.v. 30,000 kr.) o. $\frac{8}{9}$ mtl Hökhult (tax.-v. 8,000 kr.).	Fattigvårdsstyrelsen.	
Tuna socken.								
3. Rehnborgska fonden.	Att bidraga till Tuna sockens fattigförsörjning.	F. färgaren Svante Rehnborg.	1849 $\frac{2}{2}$	—	115 13	4,204 52	Kommunalnämnden.	7)
4. Bergströmska fonden.	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	Komministern J. Bergström.	1878 $\frac{1}{6}$	20	30	1,000	Skolrådet.	
Pelarne socken.								
5. Grumstorps barnhem.	Fattiga barns vård och underhåll.	Landshöfdingen, grefve G. F. Liljencrantz.	1860 $\frac{29}{5}$	4	—	4,000	Särskildt tillsatt styrelse, bestående af tre ledamöter.	8)

Vimmerby socken.									
6. Hermanska barnhemmet.	Vård, underhåll och kristlig uppfostran af fattiga barn.	Hemmansegaren Herm. Samuelsson.	1881 ²⁹ / ₁	38	800	10,600 o. hemmanet 1/4 mtl Knabb- arp (tax.-v. 20,000 kr.) 2,127.43	Särskildt tillsatt styrelse.	9)	
7. Storebro bruks arbetares sjukhjelps- o. begravningskassa.	Att lemna medlemmar sjuk- och begravningshjälp samt läkarevård.	Storebro bruks egare och arbetare.	1875 ⁵ / ₂	11	268.42		Storebro bruks bolag.	10)	
Kristdala socken.									
8. Föreningen för sjuk- och begravningshjälp inom Kristdala socken.	Att bereda sjuk- och begravningshjälp.	Sex personer.	1883 ¹⁰ / ₉	14	79.70	335.83	En styrelse af tre personer.	11)	
Södra Vi socken.									
9. Nybergiska fonden.	Julgåfva åt ett äldre fattigt fruntimmer, som sett bättre dagar.	Prestenkan Victoria Nyberg.	1877 ⁵ / ₈	1	30	500	Kommunalnämnden.		
c) Aspelands och Handbörds härad.									
1. Harmens'ska donationsfonden.	Understöd åt orkeslösa fattiga å Berga och Ruda egendom i Högsby socken.	Enkefru U. Harmens å Ruda.	1838 ¹⁶ / ₈	10	180	2,000	Kammarherre H. af Harmens samt pastor i Högsby s:n.		
2. Danielssonska fonden.	Underhåll åt tre fattiga barn från 8—15 år inom Virserums socken.	Kommerserådet Z. Daniels-son.	1845 ⁶ / ₉	3	150	3,000	Pastor i Virserum och 2 socknemän.		
d) Norra Möre och Stranda härad.									
1. Gamla Linnerhjelmiska fonden.	Fattigunderstöd inom Dörby socken.	Fröken B. E. Linnerhjem.	1782 ³ / ₉	—	9	150	Fattigvården i Dörby socken.		
2. Peter Carlssons och hans hustrus stiftelsefond.	D:o d:o.	Äldermannen P. Carlsson o. hans hustru.	1847 ¹⁷ / ₁₂	—	29.86	1,537.19	Possessionaten Aug. Petersson i Tingby.		
3. Nya Linnerhjelmiska fonden.	Beklädnad och underhåll till fattiga skolbarn i Dörby socken.	Fröken H. Linnerhjem.	1858 ²¹ / ₄	—	210	5,000	Kommunalnämnden i Dörby socken.		
4. Engelfeldtska fonden.	Premier och understöd till fattiga skolbarn, samt understöd till fattiga, sjukliga och orkeslösa, men arbetssamma personer, företrädesvis af kvinnokönet inom Kläckeberga socken.	Fröken Amalia Engelfeldt.	1871 ¹⁹ / ₁₀	35	723	13,340	Kommunalnämnden i Kläckeberga socken.		
5. Linnerhjelmiska fonden.	Bekostande af kläder och underhåll till fattiga skolbarn inom Kläckeberga socken.	Fröken H. M. Linnerhjem.	1858 ²¹ / ₄	24	300	5,000	D:o d:o.		
6. Posseska donationsfonden.	Inlösande å Fröbergiska uppfostringsanstalten i Kalmar af fattiga och vanvårdade barn inom Åby socken.	Majoren grefve Carl Posse.	1855 ² / ₃	6	1,312.50	24,440.60	Kommunalstyrelsen i Åby socken.		
7. Elfströmska donationsfonden.	Fader- och moderlösa barns i Mönsterås socken och köping uppfostran.	Teol. d:rn m. m. A. G. Elfström.	1870 ²⁹ / ₄	11	1,000	17,000	En styrelse af sex ledamöter och en kassör.		
e) Södra Möre härad.									
1. Flythska stiftelsen.	Uppfostran af fattiga barn.	Med. d:r C. G. Flyth.	1848 ¹⁴ / ₁₂	14	504	1/4 mtl Halltorp (tax.-v. 4,000 kr.), 1/4 mtl Lyckhult (tax.-v. 8,000 kr.) samt 5,000 kr.	Kaptenen m. m. C. A. Mannerskantz.		
2. Lovers fattiggård, 1/4 mtl Broby.	Understöd åt de fattige vid f. d. Lovers alunbruk.	Enkefru E. B. M. Bäckerström, född Hoppenstedt.	1816 ⁴ / ₃	20	171.20	1/2 mtl N:o 8 Broby (tax.-v. 9,000 kr.) och 123.86	Hagby sockens pastor och kyrkoråd.		
3. Fredriksströms bruks sjukhjelpskassa.	Att lemna sjukhjälp.	Bruksinspektoren J. A. Tengblad.	1873 ¹ / ₁	27	374.95	2,190.02	Brukseg. Frans Fagerström.	12)	
f) Ölands Norra Mot.									
1. C. Wienbergs vid Sandviken stenhuggeris sjukhögskassa.	Penningeunderstöd vid sjukdomstillfälle.	Byggmästaren C. Wienberg i Köpenhamn.	1883 ⁵ / ₁₁	14	182.60	287.50	L. Mühlens, A. Söder, P. Lundberg, M. Jonsson.	13)	
				Summa	—	953	28,385.14	310,140.85	
B. I Kalmar stad.									
1. Fröbergiska stiftelsen.	Vanvårdade och vanartiga barns försörjning och uppfostran.	Ekonomidirektören M. G. Fröberg.	1841 ³⁰ / ₈	Vård åt 62 barn.		777,849.77	Särskild styrelse.		
2. Kalmar allmänna sjuk- och begravningshjelpskassa.	Att lemna sjuk- och begravningshjälp.	Upplösta arbetareföreningen i Kalmar.	1870 ¹⁸ / ₁₂	58	1,769	8,152.32	En styrelse af 9 personer.	14)	
3. Lambrechtiska stipendiefonden.	Skolstipendium.	Prosten Ch. Lambrecht.	1806 ¹⁸ / ₆	1	9	150	Kalmar domkapitel.		
4. Sandbergiska d:o.	Att utdela 3 akademiska stipendier å 75 kr. 50 öre och 6 skolstipendier å 6 kr.	Lektor N. G. Sandberg.	1789 ¹⁰ / ₉	9	262.50	4,375	D:o d:o.		

Tab. N:o 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning år 1885		7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1885. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
5. Björkmanska stipendiifonden.	Akademiska stipendier.	Fru Elise Björkman.	1788 ²⁸ / ₁₀	2	70 ⁵⁰	1,175	Kalmar domkapitel.	
6. Ekmanska fonden.	Lönebidrag till en lärare.	Exekutorerne af tullförvaltaren And. Ekmans testamente.	1787 ¹⁹ / ₃	1	8 ⁵⁵	150		
7. Cronhjortska stipendiifonden.	Skolstipendium.	Fru H. Charl. Cronhjort.	1770 ²⁹ / ₃	1	9	150		
8. Orreforsiskt-Barchæiska stipendiifonden.	D:o.	G. W. Fleetwood m. fl.	1805 ²⁶ / ₄	2	25	—		
9. Flerohoppiska stipendiifonden.	D:o.	G. W. Fleetwood m. fl.	1727 ¹⁷ / ₂	2	10	200		
10. Senare Flerohoppiska fonden.	D:o.	Bruksförvaltaren H. Hildebrandsson.	1798 ¹⁹ / ₂	1	6	100		
11. Nya Flerohoppiska stipendiifonden.	D:o.	Se anm.	1774 ²⁶ / ₄	1	3 ⁵⁰	58 ³³		
12. De Mornayska d:o.	Akademiskt stipendium.	Anna Trolle till Helgerum och Charles de Mornay, envoyé.	1610 ²⁸ / ₁₁ och 1814	1	144	2,400		
13. Bergströmska d:o.	Skolstipendium.	Magister P. E. Bergström.	1821 ³¹ / ₁	2	120	2,000		
14. Rothliebska d:o.	D:o.	Kapten A. A. Rothlieb.	1839 ² / ₈	1	36	600		
15. Högstedtska d:o.	D:o.	Enkan S. Fredrika Högstedt.	1868 ³¹ / ₇	2	30	500		
16. Wijkska fonden.	Gratifikationer till prestenkor o. stipendier till studerande.	Kanslirådet P. Wijk.	1823 ²⁴ / ₂	48	3,732	88,047 ¹⁵		
17. Lindbäckska d:o.	Pensioner till prestenkor och akademiska stipendier.	Prosten Lindbäck.	1828 ¹¹ / ₅	4	300	6,462 ⁶⁹		
18. Grotteska d:o.	Till förmån för stadens fattiga.	Mamsell A. C. Grotte.	1838 ⁹ / ₆	—	30	538 ⁸⁷		
19. Linnerhjelmiska frälseräntan af $\frac{1}{3}$ mtl Odingtonorp.	Stipendier åt medellöse studerande.	Fröken H. M. Linnerhjelms.	1863 ²⁸ / ₂	27	168 ⁸³	Frälseränta (tax.-värde 3,477 ⁴⁰)		
20. Linnerhjelmiska stipendiifonden.	Skolstipendium.	Densamma.	1858 ²¹ / ₄	8	900	16,930 ²⁰		
21. Linnerhjelmiska pensionsfonden.	Pensioner till ogifta ofrälse fruntimmer.	Densamma.	"	6	180	3,115 ⁶⁷		
22. Lovisa Franséns pensionsmedel.	Pensioner åt prestenkor.	Prosten J. Fransén.	1864 ¹¹ / ₃	2	120	2,154		
23. Runkrantzka fonden.	Skolstipendium.	Fru Hilda Runkrantz.	1867 ² / ₆	—	—	5,850		
24. Anders Sandbergiska slägt- och stipendiifonden.	Akademiskt stipendium åt slägtinge.	Prosten A. Sandberg.	1868 ¹ / ₅	1	523 ⁷¹	9,723 ⁴¹		
25. Wibergska stipendiifonden.	Skolstipendium.	Studeranden G. P. Wiberg.	1871 ¹⁹ / ₈	5	300	5,204 ¹⁶		
26. Grandinska premiefonden.	Premier åt skolynglingar.	Enkan J. F. Grandin.	1867 ²⁹ / ₃	6	120	2,090		
27. Fröbergiska fonden.	Skolstipendium.	Direktör M. G. Fröberg.	1841 ³⁰ / ₈	1	180	3,294 ⁵²		
28. Törnebladhska premiefonden.	Premium åt en skolyngling.	Subskribenter.	1879 ³ / ₉	1	30	517 ⁵⁰		
29. Elfströmska stip.-fonden.	Akademiska stipendier.	Prosten A. G. Elfström.	1868 ²⁴ / ₃	2	700	12,364 ⁶⁶		
30. Karl Peter Bergqvists stipendiifond.	D:o d:o.	Enkan Anna Engström och mamsell Eva Bergqvist.	1872 ¹⁹ / ₁	2	600	10,543 ¹³		
31. Ekmanska fonden.	Pensioner åt fattiga enkor.	Tullförvaltar. And. Ekman.	1785 ⁵ / ₅	6	150	2,629 ⁸⁰		
32. Bjeurkmanska fonden.	Understöd och hjälp åt fattiga.	Skeppsklarerare. A. J. Bjeurkman.	"	3	42	822 ⁸⁰		
33. Hanellska d:o.	D:o d:o.	Kronobokh. C. G. Hanell.	1798 ²⁰ / ₈	5	104 ⁵⁰	1,995 ⁷³		
34. Scheveska d:o.	D:o d:o.	Handlanden J. Scheve.	—	2	63	1,067 ⁵⁹		
35. Grandinska d:o.	Understöd åt gamla orkeslösa tjenare.	Handlanden J. P. Grandin.	1855 ⁹ / ₁₂	10	250	5,204 ⁸⁰		
36. Fiedlerska fonden.	Understöd åt ogifta fattiga fruntimmer af bättre härkomst.	Mamsell Elise Fiedler.	1860 ²¹ / ₄	3	180	3,045		
37. F. d. soppkokningsfonden.	D:o åt fattiga arbetare.	F. d. soppkokningsbolagets delegare.	1865 ¹⁶ / ₉	16	360	6,575 ⁹⁹		
38. Fonden för pauvres honteux.	D:o å qvinliga pauvres honteux.	F. d. utskänkingsbolaget.	1866 ²⁸ / ₃	4	120	2,150		
39. Enkefru Grandins fond.	Understöd åt barnhemmet i Kalmar.	Enkan Johanna Grandin.	1864 ²¹ / ₁	—	120	2,191		
40. Grandinska välgörenhetsfonden.	D:o åt orkeslösa fattiga församlingsmedlemmar.	Densamma.	1864 ²⁴ / ₂	31	775	12,648 ⁶⁶		
41. Presterskapets enskilda enke- och pupillkassa i Kalmar stift.	Pensioner åt ecklesiastike tjenstemäns enkor och barn.	Ecklesiastike tjenstemän i stiftet.	1845	76	4,433 ¹⁷	63,019 ⁵⁸		
42. Borgerskapets begravningskassa.	Begravningshjelp.	Okända.	1839 ⁷ / ₅	10	500	—		

43. Kalmar sjökaptensers enke- och pupillkassa.	Pensioner åt sjökaptensers enkor och barn.	Sjökaptener i Kalmar.	1840 ²⁰ / ₇	48	2,424 ²⁵ / ₁₀	29,294 ⁶¹ / ₁₀	En direktion af 5 ledamöter.
44. Nobelschöldska fonden.	Bidrag till 2 medellösa barns uppfostran.	Enkan J. Nobelschöld.	1821 ²⁵ / ₁₀	2	150	3,368 ⁷⁸ / ₁₀	En ledamot af konsistorium, en af magistraten och en af stadsfullmäktige.
45. Kalmar stads handlande borgares enke- och pupillkassa.	Understöd till aflidne delegares enkor och barn.	Åtskillige handlande.	1839	36	4,281 ³³ / ₁₀	79,025 ⁸⁶ / ₁₀	Grosshandl. Joh. Jeansson.
46. Ahlbergiska testamentsfonden.	Understöd till enka eller ogift dotter efter tjänsteman vid landsstaten eller magistraten.	Mamsell Kristina Ahlberg.	1857 ¹¹ / ₁₁	2	76 ²⁵ / ₁₀	1,500	Magistraten.
47. Svederska d:o.	Allmän välgörenhet.	Enkan Helena Sveder.	Okändt.	—	—	803 ¹⁶ / ₁₀	D:o.
48. Fröbergiska fonden.	Understöd åt fattiga enkor och barn.	Direktör M. G. Fröberg.	1841 ³⁰ / ₈	—	270	4,500	
49. Theodor Roséns understödsfond.	D:o åt gamla nödställda personer, som varit handlande, eller åt deras enkor och barn.	Enkan Charlotta Rosén.	1875 ³¹ / ₁₀	6	360	11,991 ⁵⁵ / ₁₀	
50. Mariafonden.	Understöd åt enkor efter borgare.	Enkan Maria Sundius.	1867 ¹⁶ / ₁₂	3	582	9,300	
51. Wetterlindiska fonden.	D:o åt enkor efter handverkare.	Segelmakaren P. A. Wetterlind.	1867 ³ / ₅	4	240	4,000	
52. Bjeurkmanska d:o.	D:o och hjälp åt fattiga.	Skeppsklareraren A. J. Bjeurkman.	1785 ²⁶ / ₃	3	105	1,912 ⁰⁶ / ₁₀	
53. Föreningsstipendiifonden.	D:o åt studerande Kalmarbor vid universitetet.	Kalmar stads invånare.	1864 ⁴ / ₁₁	2	300	8,642 ⁷³ / ₁₀	
54. Barnhemmet.	D:o åt barnhemmet i Kalmar.	Kalmar spritförsäljningsbolag.	1875 ¹¹ / ₁₂	—	120	200	Drätselkammaren.
55. Hedda Jegerhjelm's fond.	D:o åt ogifta fruntimmer och enkor.	Doktor S. A. Frykman.	1878 ¹⁸ / ₉	3	120	2,000	
56. Karl Peter Bergqvists understödsfond.	D:o åt 2 enkor af arbetsklassen.	Enkan Sofia Engström och mamsell Bergqvist.	1873 ¹⁶ / ₁	2	120	2,000	
57. Sofia Engströms och Desideria Bergqvists understödsfond.	D:o åt fattiga fruntimmer.	Desamma.	1877 ²⁴ / ₁₁	4	120	2,000	
58. Ahlbergiska fonden.	D:o d:o.	Mamsell Kristina Ahlberg.	1857 ¹¹ / ₁₁	—	90	1,500	
59. Kranerska d:o.	Skolstipendium.	Enkan Anna Kraner.	1722 ²⁶ / ₈	1	3 ⁷⁵ / ₁₀	62 ⁵⁰ / ₁₀	
60. Engmanska d:o.	Akademiska stipendier.	Kommin. J. F. Engman.	1880 ⁶ / ₄	2	480	8,603 ⁴⁴ / ₁₀	
61. Rosénska d:o.	Skolstipendium.	Enkan Charlotta Rosén.	1883 ¹⁵ / ₁	1	45 ¹⁶ / ₁₀	2,075 ⁰¹ / ₁₀	
62. Roséuska fondens besparingar.	D:o.	Densamma.	"	—	—	116	Domkapitlet i Kalmar.
63. Elfströmska pensionsfonden.	Pensioner åt prestenkor och pupiller.	Prosten A. G. Elfström.	1880 ²² / ₁₂	60	1,127 ⁵⁰ / ₁₀	22,803 ⁰⁸ / ₁₀	
64. Resby-fonden.	D:o åt prestenka eller pupill.	Komministern L. F. Runkrantz.	1876 ² / ₇	—	—	1,064 ³³ / ₁₀	
65. Elfströmska donationen.	Understöd åt fattiga qvinnor.	Teol. dr A. G. Elfström.	1878 ¹ / ₁₂	21	1,200	20,000	
66. Petréska fonden.	D:o åt ogifta, medellösa handverks- o. köpmansdottrar.	Enkan Gustafva Petré.	1883 ²⁸ / ₃	2	180	3,000	Drätselkammaren.
67. Fru Therése Nordenankars fond.	D:o åt fattiga, gamla personer.	Kapten R. Nordenankar.	1885 ²⁸ / ₁₁	—	—	4,000	
68. Grandinska fonden.	D:o åt äldre sjökaptener eller sjökaptensenkor.	Enkan Johanna Grandin.	1867 ²² / ₈	5	120	2,000	Direktionen för Kalmar sjökaptensers enke- och pupillkassa.
69. Arbetsklassens begrafningskassa.	Begravningshjälp åt medlemmar.	Okändt.	1870 ¹ / ₆	6	300	1,284 ⁴⁴ / ₁₀	Tre medlemmar.
70. Kalmar 200-mannaförening.	Sjuk- och begrafningshjälp åt medlemmar.	Maskinarbetaren C. A. Ström.	1885	31	706 ⁰⁸ / ₁₀	1,000 ³⁷ / ₁₀	En styrelse af sju personer.
71. Kalmar handverks enke- och pupillkassa.	Utdelande af pensioner.	Okändt.	1843 ²⁰ / ₅	29	1,251	30,464 ⁶² / ₁₀	En direktion.
72. Cigarrarbetareföreningen.	Rese-, sjuk- och begrafningshjälp.	D:o.	1880 ²³ / ₉	22	184 ⁵⁰ / ₁₀	385 ⁹⁰ / ₁₀	C. Aug. Hagenskog.
73. Norra Malmens begrafningskassa.	Begravningshjälp åt delegare.	D:o.	1871 ¹ / ₁₀	2	100	489 ⁰⁸ / ₁₀	Ordföranden och 2 suppleanter.
Summa			—	722	32,542 ⁰⁸ / ₁₀	1,329,085 ¹² / ₁₀	
C. I Vesterviks stad.							
1. Cederflychtska stiftelsens fond.	Fattigunderstöd i Vesterviks, Hallingebergs, Vesterrums och Gladhammars kommuner.	Enkefru Anna Hansdotter Cederflycht.	1748 ⁸ / ₁₁	—	2,000	37,124 ⁹⁸ / ₁₀	Handlanden Albert Tenger.
2. Ahlgrenska fonden.	Pensioner till fattiga enkor.	Enkefru Elisabeth Ahlgren, född Gefke.	1798 ²⁷ / ₅	7	100	1,671 ³¹ / ₁₀	
3. Pihlska fonden.	Hjälp och understöd åt stadens mest behöfvande af fattige, helst af borgare, deras enkor eller barn.	Guld- och silfverarbetaren Per Pihl.	1808 ²¹ / ₁₁	10	103 ⁵⁰ / ₁₀	1,776 ⁰³ / ₁₀	Magistraten i Vestervik.
4. Mobergska fonden.	Pension till ogift dotter af ståndsperson.	Handlanden J. M. Moberg.	1819 ¹² / ₅	1	45	750	
5. Fährreiska fonden.	Pensioner till enkor och oförsörjda dottrar inom vissa ståndsklasser.	Kapten Abr. Fähræus och hans fru C. M. Fähræus, född Pulehau.	1828 ⁵ / ₆	8	300	6,088 ⁹⁷ / ₁₀	Magistraten och presterskapet i Vestervik.
6. Bäckmanska donationsfonden.	Att lemna understöd åt fattiga sjömansenkor.	Apotekaren Erik Bäckman.	1854 ¹⁵ / ₁₀	3	75	3,093 ⁰³ / ₁₀	Särskild direktion.
7. Enkefru Gustafva Sandbergs stipendiifond.	Understöd för bildande af byggmästare.	Enkefru Gustafva Sandberg, född Sandelius.	1860 ² / ₁₀	1	60	2,431 ⁸⁹ / ₁₀	Stadens kyrkoherde, borgmästaren o. lärarne vid allmänna läroverket i Vestervik.

Tab. N:o 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1885		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1885. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
8. Carl G. Mæchels gåfvofond.	Pensioner åt pauvres honteux.	Affidne handlanden Carl G. Mæchels arvingar.	1 maj 1874	1	60	1,000	Drätselkammaren i Vestervik.	
9. Mamsell Leocadie de Marés donationsfond.	Uppfostringshjelp åt någon medellös flicka af ståndspersonsklassen.	Mamsell Leocadie de Maré.	1873	1	240	4,030'99		
10. J. J. Westerståhls donationsfond.	Uppfostringsbidrag.	Telegrafkommissarien Johan Jacob Westerståhl.	1866 20/10	4	360	6,000		
11. Enkefru Gustafva Sandbergs pensionsfond.	2 pensioner åt pauvres honteux.	H. Maj:t enkedrottningen Josefina, arfurstarne Oskar Fredrik och Nikolaus August.	1864 3/3	2	180	3,000		
12. Langska donationen.	Understöd till behöfvande qvinna af borgareklassen.	Direktör Didrik Lang.	1839 10/7	1	25	432'25	Fattigvårdsstyrelsen.	
13. Dickmanska fonden.	Understöd åt 4 behöfvande qvinnor af ståndspersonsklassen.	Grosshandlanden Kristian Dickman.	1787 11/8	4	90	1,500		
14. Rehnborgska fonden.	Halfva afkastningen till behöfvande; andra hälften kapitaliseras tills vidare.	Fabrikör Svante Rehnborg.	1849 2/2	—	177'06	4,908'88		
15. Sofia Lönnbergs fond.	Af räntan utbetalas till 2 välfrejdade, mest behöfvande qvinnor af borgareklassen. Överskottet kapitaliseras till en ytterligare pension å 50 kr. o. s. v.	Mamsell Sofia Lönnberg.	1862 10/1	3	159'22	2,841'23	Fattigvårdsstyrelsen.	
16. J. M. Olssons fond.	Till understöd åt 2 af samhällets fattiga fruntimmer.	Skeppsredaren J. M. Olsson.	1853 3/3	2	90	1,500		
17. Fru Beata Rudins, född Engström, fond.	Understöd åt behöfvande fruntimmer.	Enkefru Beate Rudin.	1858 16/1	1	357'20	5,969'40	Fattigvårdsstyrelsen.	
18. Biskop Hallströms sjukvårdsfond.	Till fattiga sjukas lasarettsvård.	Biskop Hallström.	1860 1/7	—	466'32	7,973'18		
19. Kyrkoherden Möllstedts stiftelse.	Understöd åt fattige och sjuke.	Enkefru Maria Möllstedt.	1879 20/7	7	610'73	10,189'60	Drätselkammaren i Vestervik.	
20. Slöjdskolefonden.	Slöjdskola i Vestervik.	H. Maj:t enkedrottning Josefina, arfurstarne Oskar Fredrik och Nicolaus August.	1864 3/3	—	—	60,823'94		
21. Liceniska fonden.	Stipendium åt lärjungar vid högre allmänna läroverket.	Rådman Didr. Licenius.	1711 21/1	1	6	130'37	Läroverkskollegium.	
22. F. d. Minuteringsbolagets i Vestervik stipendiefond.	Akademistipendier.	Ett bolag.	1858 14/1	1	100	1,879'53		
23. Gåfvomedels stipendiefond eller Wetterholmska fonden.	D:o.	Okände välgörare.	1868 4/2	—	—	2,367'23	Läroverkskollegium.	
24. Hallströmska donationsfonden.	Stipendier och premier vid högre allmänna läroverket.	Biskop C. E. Hallström.	1860 7/7	75	2,100	36,679'58		
25. Mamsell Ulrika Lönnbergs donationsfond.	Understöd åt 4 välfrejdade behöfvande qvinnor af borgerligt stånd.	Mamsell Ulrika Lönnberg.	1867 30/3	4	300	5,000	Fattigvårdsstyrelsen.	
26. Ulla Lönnbergs pensionsfond.	Till pensioner åt behöfvande qvinnor af ståndspersonsklassen.	Densamma.	1871 13/9	10	500	18,184'06	Pastor och kyrkorådet i Vestervik.	
27. Handlandes i Vestervik pensionsinrättning.	Pensioner åt affidne delegares enkor och barn.	Vestervikshandlande borgare.	1847 14/6	6	3,000	89,479'88	Direktion.	31)
28. Begravningsällskapet N:o 1.	Att lemna begravningshjelp.	—	1843 23/8	9	880	3,929'16	Styrelse.	32)
29. D:o N:o 2.	D:o d:o.	Urmakaren Norstedt.	1851 14/2	10	1,000	5,216'79		
30. D:o N:o 3.	D:o d:o.	Handverkare.	1866 1/6	5	500	1,732	Styrelse.	34)
31. D:o N:o 4.	D:o d:o.	Arbetare.	1869 4/7	7	700	4,865		
32. D:o N:o 5.	D:o d:o.	Kassör C. A. Björkroth, lotsen J. A. Lindbäck.	1877 26/3	4	400	4,199'07	Kyrkorådet.	35)
33. Hallströmska donationsfonden.	Till byggande af en ny kyrka eller reparation af den gamla.	Biskop C. E. Hallström.	1860 7/7	—	—	172,905'69		
34. Utminuteringsbolagets donation.	Halfva räntan tillfaller slöjdskolan för flickor och andra hälften Fruntimmersföreningens småbarnsskola.	—	1856 17/9	—	—	1,000	Pastor och kyrkorådet.	
35. Mamsell Charlotta Fredrika Fröströms donation.	Understöd åt 6 idoga, ärliga, behöfvande icke gifta qvinnor öfver 30 år, som icke åtnjuta fattigunderstöd.	Kyrkoherden A. E. Fröström i Ulrika.	1881 31/1	6	45	1,000	Fattigvårdsstyrelsen.	
Summa			—	194	15,030'03	511,674'04		
D. I Vimmerby stad.								
1. Lorens Ählströms testamentsfond.	Sedan en testators ännu lefvande släktinge affidit, skall årliga räntan användas till höjande af stadsläkarens lön.	Handlanden Lorens Ählström.	1857 21/9	—	—	9,710'32	Stadens drätselkammare.	37)

2. Vimmerby sprithandelsbolags fond till befordran af insättning i lifränteanstalt för medellösa barn.	Räntan af fonden insättes i lifränteanstalt för fattiga barn.	Vimmerby sprithandelsbolag.	1878 $\frac{8}{1}$	—	—	1,514·95	Stadens drätselkammare.
3. Enkefru Victoria Nybergs testamentsfond.	Räntan utbetalas till ett medellöst fruntimmer.	Prestenkan Victoria Nyberg.	1877 $\frac{5}{8}$	1	60	1,000	
4. Linckska testamentsfonden.	Räntan utbetalas årligen såsom pension åt någon orkeslös infödd stadsbo såsom borgare, borgarenska eller borgaredotter.	Sjökaptenen N. Linck.	1862 $\frac{29}{11}$	1	60	1,803·16	
5. Bergska fonden.	Årliga räntan utdelas bland de fattigaste och mest förtjente skolgossar.	Pistolsmeden Johan Berg.	1828 $\frac{25}{7}$	3	27·50	500	Vimmerby läroverkskollegium.
6. Victoria Nybergs donationsfond.	Årliga räntan tillfaller någon behöfvande, hoppgivande yngling, som studerar vid Vimmerby elementarläroverk.	Prestenkan Victoria Nyberg.	1877 $\frac{5}{8}$	4	163·44	2,305·62	
7. Meurlingska stipendiifonden.	Årliga räntan tilldelas en fattig, flitig och välartad gosse vid Vimmerby elementarläroverk.	Enkefru Maria Zeboldt, född Meurling.	1880 $\frac{29}{9}$	2	61·14	1,000	
Summa			—	11	372·08	17,934·05	

E. I Oskarshamns stad.

1. Oskarshamns barnhem.	Fattiga barns vård och underhåll.	Fru Karin Weijdling, född Deurell.	1874 $\frac{11}{5}$	9	1,775	9,863	En styrelse bestående af fem personer.
2. Oskarshamns allm. läroverks stipendiifond.	Utbetalande af stipendier vid Oskarshamns elementarläroverk.	Subskribenter.	—	17	180	3,515·46	Rektor vid läroverket.
3. Oskarshamns allm. läroboksfond.	Utdelande af läroböcker till lärjungarne vid Oskarshamns elementarläroverk.	D:o.	—	12	43·25	2,135	
4. Oskarshamns allm. sjuk- och begravningskassa.	Utdelande af sjukvårdsunderstöd och begravningshjälp.	Fabrikören H. Hoffman och sjökaptenen J. P. Landgren.	1863 $\frac{22}{10}$	29	1,037·06	1,780·38	En styrelse bestående af tre personer. ³⁹⁾
5. Oskarshamns stads enke- och pupillkassa.	Utdelande af pensioner åt delegares enkor och barn.	Prosten J. Carlstedt och doktorn Th. Darin m. fl.	1858 $\frac{23}{2}$	17	2,586·66	46,261·69	En direktion bestående af fem personer. ⁴⁰⁾
6. Fartygsbefälhafvares och skeppares enke- och pupillkassa.	Utbetalande af pension åt enkor och barn efter delegare i kassan.	Sjökaptenen Sven Lagerhamn.	1844 $\frac{29}{1}$	18	1,159·38	31,425	En direktion bestående af sex personer. ⁴¹⁾
7. Nya sjuk- och begravningshjälpföreningen.	Utbetalande af sjukvårdsunderstöd och begravningshjälp.	Läderhandl. S. E. Petersson.	1883 $\frac{1}{10}$	21	259	825·46	S. E. Petersson. ⁴²⁾
8. Tvåhundra personföreningen.	D:o	Densamme.	1876 $\frac{1}{10}$	40	1,134·91	217·48	Densamme. ⁴³⁾
9. Oskarshamns arbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o	Mauritz Linder.	1882 $\frac{30}{7}$	40	813	2,359·97	En styrelse bestående af tre personer. ⁴⁴⁾
Summa			—	203	8,988·26	98,383·44	

F. I Borgholms stad.

1. J. F. Casperssons donationsfond.	Att för fattiga barn göra insättningar i lifränteanstalt.	Häradshöfd. J. F. Caspersson.	1877 $\frac{3}{2}$	12	60	1,000	Borgholms drätselkammare.
2. Borgholms barnhem.	Att uppfostra fattiga och oförsörjda barn.	Fruntimmersföreningen i Borgholm.	1867 $\frac{24}{9}$	7	427·06	3,846·15	Pastor, tre damer och två herrar.
3. Borgholms sjuk- och begravningshjälpförening.	Att bereda delegare vid sjukdomsfall hjälp, 50 öre om dagen, och vid dödsfall begravningshjälp, 25 kronor.	Kyrkoherden J. M. Lindstedt och andra medlemmar af Borgholms samhälle.	1883 $\frac{16}{10}$	39	375	212·13	Pastor och minst sex valda medlemmar. ⁴⁵⁾
Summa			—	58	862·06	5,058·28	

A n m ä r k n i n g a r.

¹⁾ Årliga röntan tillfaller fattigvården i Gladhammars socken. — ²⁾ D:o d:o. — ³⁾ Skolans verksamhet har i brist af tillgångar för närvarande upphört. — ⁴⁾ Utdelning har ännu ej egt rum. — ⁵⁾ D:o d:o. — ⁶⁾ Utdelning sker hvar 5:e år. 1884 utdelades 2,500 kr. till fem personer. — ⁷⁾ Fonden, som ursprungligen var 1,500 kr., tillväxer genom halfva röntans läggande till kapitalet, den andra hälften ingår i socknens allmänna fattigvård. — ⁸⁾ Tillgången består af $\frac{1}{2}$ mil frälse Grumstorp. — ⁹⁾ Åtta barn intagna i barnhemmet, 30 utom hemmet vistande barn erhållit understöd med 200 kr. — ¹⁰⁾ Hvarje medlem insätter månadligen 25 å 50 öre, hvarjemte brukets egare lemna bidrag. — ¹¹⁾ Delegarne betala vid inträdet 1 kr. och sedan kvartalsvis efter behof. — ¹²⁾ 1:a klassen erlägger 4 kr. vid inträdet och derefter 1 kr. i månaden. 2:a klassens afgift: resp. 2 kr. och 0:50. Under år 1885 har sjukhjelpen utgått med 1 kr. 25 öre till 1:a klassen och 62 öre till 2:a klassen. — ¹³⁾ Beroende på insättning: 8 månader 75 öre, 4 månader 40 öre. — ¹⁴⁾ Inträdesafgift 2 kr. Månadsafgift 50 öre. — ¹⁵⁾ Ingen fond. Årsbeloppet utgår från Orrefors bruk. — ¹⁶⁾ Stiftelsen grundar sig på Kungl. Kanslikollegii bref angående inrättande af ett nytt stipendium af de från Flerohopps bruk utsökta restantier. — ¹⁷⁾ Utdelningen besörjes af fattigvårdsstyrelsen. — ¹⁸⁾ Frälseröntan utgjorde 173 kr. 87 öre. — ¹⁹⁾ Stipendium har ännu ej utdelats. — ²⁰⁾ Donationsbref finnes ej. — ²¹⁾ Delegarne lemna årliga bidrag. — ²²⁾ 4 kr. per år lemna af hvarje delegare. — ²³⁾ Stiftelsebrevet okändt. Ingen utdelning skett sedan år 1846, då fonden utgjorde 180 kr. — ²⁴⁾ Utdelningen har öfverlemnats åt fattigvårdsstyrelsen. — ²⁵⁾ Utdelningen lemnad till barnhemmet. — ²⁶⁾ Utdelningen lemnad till fattigvårdsstyrelsen. — ²⁷⁾ Utdelningen har ej skett. — ²⁸⁾ D:o d:o. — ²⁹⁾ D:o d:o. — ³⁰⁾ Inträdesafgift betalas med 5 kr. 10 öre. — ³¹⁾ Inträdesafgiften är 500 kr. i skuldförbindelse, hvarå som årsafgift erlägges 30 kr. halfårsvis. — ³²⁾ Vid hvarje dödsfall erlägges 50 öre. — ³³⁾ I inträdesafgift erlägges 3 kr. Vid inträffande dödsfall betalar hvarje manlig ledamot 50 öre och hvarje qvinlig 25 öre. — ³⁴⁾ Inträdesafgiften utgör 3 kr. och erlägges vid hvarje dödsfall 50 öre. — ³⁵⁾ Inträdesafgiften är 3 kr.; manlig ledamot betalar vid hvarje dödsfall 50 öre i 20 år, men ej längre. — ³⁶⁾ Vid hvarje dödsfall betalas 50 öre för man och hustru tillsammans, äfvensom för ogift man, men ogift qvinna betalar endast 25 öre. — ³⁷⁾ Af skäl, att stiftarens släktunge lefver och uppbär röntan, hafva kolumnerna 5 och 6 lemnats blanka. — ³⁸⁾ Som fonden är ställd på tillväxt genom årliga röntans läggande till kapitalet, har någon utbetalning under 1885 icke egt rum. — ³⁹⁾ Årsafgift 6 kr. samt för hvarje dödsfall ett särskildt tillskott af 75 öre. — ⁴⁰⁾ Delaktighet i kassan vinnes genom insättning af 400 kr. — ⁴¹⁾ Inträdesafgift 15 kr. samt årsafgift 12 kr. — ⁴²⁾ Medlem betalar 10 öre i hvarje vecka samt vid hvarje dödsfall ett tillskott af 50 öre. — ⁴³⁾ D:o d:o. — ⁴⁴⁾ Månadsafgift 75 öre samt för hvarje dödsfall ett tillskott af 1 kr. — ⁴⁵⁾ Delegare skall insätta minst 25 öre i månaden.